

Vračanje je pač težje od jemanja

Novomeški sekretariat za kmetijstvo hiti reševati zahtevke za denacionalizacijo, vendar stoji na poti dejanskega vračila premoženja več ovir

NOVO MESTO — Sekretariat za kmetijstvo novomeške občine je do sredi julija prejel 105 zahtevkov za vračilo odvzetih kmetijskih zemljišč, gozdov in kmečkih gospodarstev. Od tega je bilo 40 vlog nepopolnih, zato so vlagatelje pozvali, naj jih dopolnijo, in 11 jih je to tudi že storilo. Doslej je bilo izdanih 19 odločb o vračilu premoženja, pravomočne pa so 4.

To je videti malo, kar so ugotavljali tudi na zadnji seji novomeške občinske skupščine, vendar v sekretariatu hitijo, kolikor morejo. Da bi delo za denacionalizacijo še pospešili, predvidevajo celo nadurno delo in dodatnega delavca z ustreznimi izobrazbo, dobili pa bodo tudi nov računalnik. Doslej so opravili 34 ustreznih obravnav, izdelali 29 poročil o ugotovljenem stanju, 5 pa jih je še v pripravi. Izdanih je bilo 19 odločb o denacionalizaciji, 7 postopkov so prekinili zaradi ugotavljanja državljanstva oz. pogrešane osebe. V 4 primerih sekretariat ne more izdati odločb, ker gre za odvzeto premoženje upravičencem odškodnina, slovenski odškodninski sklad, ki bi jo moral plačati, pa še ni ustanovljen. Sekretariat je nedavno dobil tudi zahtevek za vračilo premoženja Cerkev.

Da denacionalizacija ne gre tako hitro, kot želijo predvsem razlašenci ali njihovi dediči, je več vzrokov. Prenekateri upravičenci zahteva vračilo premoženja v naravi, čeprav je po zakonu upravičen do odškodnine, ker je premoženje že v tretjih, privatnih rokah. Z odškodnino so težave, ker, kot rečejo, slovenski odškodninski sklad še ni ustanovljen. Kjer je možno vračilo v naravi, zdajšnji uporabniki tega premoženja uveljavljajo zakonsko določeno možnost petletnega odloga vračila kompleksov zemljišč.

Med primeri sta dva še posebej težavna. V prvem gre za gozdove in kmetijska zemljišča v Srebrnicah, na katerih naj bi sredi prihodnjega leta začeli urejati novo mestno pokopališče. GG Novo mesto, ki upravlja s temi površinami, zahteva pred vračilom odškodnino za

PIVOVARNI UNION SPET ZLATE MEDALJE

LJUBLJANA — Na letošnjem mednarodnem ocenjevanju piva in brezalkoholnih pijač Monde sélection v Bruslju je ljubljanska pivovarna Union spet dobila ugledna priznanja za kakovost svojih izdelkov. Tako so piva z oznako Pils original, Union pivo in Črni baron dobila zlato medaljo, pivo Uni brez alkohola pa srebrno. Ker so bili izdelki Uniona tri leta zapored nagrajeni z najvišjimi nagradami, je ta tovarna dobila tudi posebno priznanje za kakovost — Trophée de la Haute Qualité. Slovesna podelitev priznanj bo septembra v Amsterdamu.

sklepati pogodbo o zemljišču za pokopališče, pa še nima na sodišču potrjenega statusa zakonitega dediča. V sekretariatu iščejo možnosti, kako speljati postopke v zadovoljstvo vseh, da ne bi razne pritožbe zavleklye izvedbe načrtov

• Za Mihovsko gmajno je izdelano poročilo o stanju, po katerem naj bi okrog 25 hektarov dobili upravičenci v takojšnji last, medtem ko so jo že pred letom vzeli sami v posest. Na poročilo se je Kmetijska zadruga Krka kot zavezanec za vračilo pritožila. Sekretariat bo po obravnavi zadeve v komisiji za denacionalizacijo izdal delno odločbo, da ta zemljišča grede nekdanjim lastnikom v last in posest, s čimer pa problem ne bo dokončno rešen.

o gradnji mestnega pokopališča, ki mora biti narej za prvi pogreb maja 1995. Del tega zahtevka za denacionalizacijo pa se nanaša na zemljišča v upravljavi Srednje kmetijske šole Grm. V reševanju zadeve je vključen tudi republiški pravobranilec, saj šola uveljavlja ovire za vračilo, češ da posestvo potrebuje za svojo izobraževalno in vzgojno dejavnost.

Z. L.-D.

Otoplitev odnosa do »hčere«

Pristanek na spremembo organiziranosti TOM na Mirni, kjer bodo delovali tudi ogledala za petico

MIRNA — Direktor Tovarne opreme, d.d., Mirna (TOM) Janez Dulc ocenjuje, da je bil na izredni skupščini TOM narejen pomemben korak naprej. Glavni direktor Adrie Caravan, d.d., Novo mesto (A.C.), Danilo Plesničar, ki je tudi predsednik skupščine TOM, je po telefonu dal pristank na predloge sklepov o spremembi statuta in za pričetek postopka za spremembo organiziranosti podjetja na Mirni.

S predlaganimi spremembami statuta, za katere je TOM dobil podporo tudi od trebanjske vlade, se vse pristojnosti skupščine prenesejo na upravni odbor, ki ima po novem 7 članov; od tega so trije predstavniki iz A. C. (ki je imela doslej prevlado v skupščini), predstavnik trebanjske občine, 2 predstavnika TOM in direktor TOM. Predlog za spremembo organiziranosti v

okviru delniške družbe TOM omogoča, da obstoječe samostojne poslovne enote (SPE) pridobijo status družbe z omejeno odgovornostjo, sedanje podjetje TOM pa dobi status krovnega podjetja, kjer ostane t.i. skupna dejavnost. »Realizacija predloga spremembe organiziranosti TOM je povezana s pridobitvijo soglasja Agencije Republike Slovenije za pospeševanje prestrukturiranja gospodarstva in spodbujanje prenove podjetij tako, da sedaj lahko resnično govorimo le o pričetku postopka,« poudarja Dulc.

Tudi na sestanku sindikata v podjetju je direktor Janez Dulc dopolnil informacije predsednice sindikata TOM,

• Prejšnji teden so bili na obisku v Tovarni opreme na Mirni, v SPE Plastika, kjer naj bi septembra stekla redna proizvodnja dveh tipov zunanjih vzvratnih ogledal za renault 5, trije predstavniki francoskega partnerja Harman Automotive. Francozi so dobavili potrebno opremo in orodja, jih preizkusili in delavcem TOM pomagali pri pripravi in zagonu poizkusne proizvodnje. »Pohvaliti velja celotno ekipo v SPE Plastika, ki je že tri mesece pripravljala proizvodnjo prvega tako zahtevnega izdelka, zlasti še vzdrževalce, ki so sami izdelali tekoči trak,« je povedal direktor TOM Janez Dulc.

Vande Bračko, z ugotovitvijo, da je v novem vodstvu novomeške Adrije čutili pomembne premike v stališču do svojih »hčera«. Dulc je opozoril, da so trenutno zmogljivosti družbe glede na naročila premajhne, in pozval sindikat, naj opozori delavce, da kolektivni dopust izkoristijo le tisti, ki ga nujno potrebujejo.

P. P.

Blagovni promet mora na Bregano

V Metliki ne carinijo več — Hrvaška krivda

METLIKA — Odnosi s Hrvaško se zaostrojujejo. Na mejnem prehodu v Metliki zadnje časa nimajo več blagovnega prometa, kljub temu da imajo za to ustrezno carinsko službo s fitopatološko in veterinarsko kontrolo. Ves blagovni promet, ki je namenjen proti Metliki, so hrvaški policisti pred dobrimi štirinajstimi dnevi začeli pošiljati v Bregano. Na hrvaški strani, v Jurovskem Brodu, namreč še vedno nimajo carinske službe, imajo le policijsko kontrolo. Pred tem so sicer spuščali na metliško carino tudi blagovni promet, vendar brez carinskega nadzora, ki ga vsaka država mora imeti.

Janez Terček, šef carinske izpostave Novo mesto in carin Metlika ter Vinica, pravi, da so na metliškem mejnem prehodu načrtno uredili carinsko službo, da bi s tem olajšali pretok blaga belokranjskemu in dolenskem gospodarstvu, žal pa je zaradi trenutnega ravnanja Hrvaške prišlo do povsem drugačnih razmer. Hrvaški miličniki spuščajo izjemoma čez prehod le Betino blago in blago zasebnega podjetja Za dom, seveda po dogovoru, ki se izteče konec meseca. Ves ostali tovarni promet pošiljajo v Bregano, ta pa mora potem na carino v Krško ali Novo mesto, kar precej podaljša in podraži pot blaga. Pred dnevi so zavrnili celo vozila s humanitarno pomočjo, ki so bila namenjena v Karlovac. Zaradi te blokade je zmanjkalo dela tudi za špediterja Intereuropa in Vektor. Slednji je Metliko že zapustil, medtem ko Intereuropa še vztraja.

Pred dnevi so Belokranjci in Dolenjci množično odhajali na Hrvaško po kurilno olje, sedaj se je zaradi podražitev nafnih derivatov na Hrvaškem ta nakupovalna mrzljca umirila, ljudje ne hodijo več po kurilno olje, ampak le še po živila, tekstil in zadnje čase predvsem po šolske potrebščine.

DHL JESENI V NOVEM MESTU

NOVO MESTO — Zasebna pošta je pri nas dobrodošla novost, še posebej za tiste, ki morajo v najkrajšem času pakete ali dokumente pošiljati širo po svetu. Podjetje DHL International — Ljubljana je bilo ustanovljeno 1. avgusta 1990 kot del široke DHL-ove mreže, ki letno prevzame, obdelava, odpremi in dostavi po sistemu od vrat do vrat več kot 60 milijonov paketov in dokumentov. Mreža ima v 193 državah 1457 postaj in več kot 26.000 zaposlenih. Direktor DHL Slovenije Bojan Brank pravi, da bodo predvidoma že septembra odprli poslovalnico tudi v Novem mestu. Stranke so zadovoljne, poslovanje pa enostavno. Kurir pride po pošto na dom ali v podjetje — vse ostalo, od carine do uvoznico-izvoznih dovoljenj, je njihova skrb — naslovnik pa jo prejme naslednji dan ali najkasneje v 48 urah. Glede na vse ugodnosti, ki jih nudi prva zasebna pošta v Sloveniji, tudi 1.900 tolarjev za 100-gramsko pismo v Nemčijo, še posebej, če je v njem dragocen dokument, ni pretirano visoka.

Želje večje od možnosti

Vpis v prve letnike dolenskih srednjih šol večinoma že zaključen — Do 31. avgusta še nekaj možnosti

NOVO MESTO — Na večini novomeških srednjih šol je bil vpis v prve letnike omejen. Med osmošolci je bilo največ zanimanja za vpis na gimnazijo ter za programa ekonomskega tehnika in kuharja. Največ prostih mest je še na Srednji kmetijski šoli Grm. Srednje šole, ki imajo še prosta mesta, sprejemajo prijave najkasneje do 31. avgusta.

Na Srednji šoli za gostinstvo in turizem so razpisali 90 mest v treh oddelkih za gostinskega tehnika ter po 60 mest v triletnem programu za kuharje in natakarje. Vpis je bil omejen za kuharje, kajti 10 prijav je bilo preveč. Prostim mest ni več. Na Srednji šoli tehniških in zdravstvene usmeritve je prostih še 5 mest na gradbeni tehniški šoli ter 5 mest na poklicni kovinarski šoli. Popolnjena sta 2 oddelka tehniške strojne šole, 2 oddelka elektrotehniške šole, 2 zdravstvene šole, 4 poklicne kovinarske ter 2 avtomehaniške šole. Prav tako sta brez omejitve vpisa polna 2 oddelka poklicne elektro šole ter 2 oddelka lesarske šole. Na dvehletnih poklicnih šolah sta polna 2 oddelka kovinarske šole ter 2 oddelka gradbene šole.

Na Srednji kmetijski šoli Grm za kmetijskega tehnika vpis ni bil omejen. Prijavilo se je 60 učencev, sprejeli jih

lahko še 6 z odličnim ali prav dobrim uspehom. Na triletni šoli za kmetovalca je prostih še 15 mest, iz tega programa pa bo po končani prvi konferenci možen prepis v štiriletni program. V dvehletnem programu kmetijskega delavca je prostih mest še dovolj. Na Srednji ekonomski šoli so razpisali 90 mest za ekonomskega tehnika, 60 za upravno-administrativno smer ter 60 za trgovsko smer. Omejitev vpisa je bila za smer trgovca in ekonomskega tehnika, vendar tudi na upravno-administrativni ni več prostih mest. Na novomeški gimnaziji so prejeli 217 prijav in od tega v 6 oddelkov dovolili vpis 182 bodočim dijakom. Na Srednji šoli družboslovnih in tehničnih usmeritev v Črnomlju je prostih še 39 mest v štiriletnem programu oblikovalca kovin, tudi za obdelovalca kovin je še nekaj prostih mest. Na Srednji šoli tekstilne usmeritve v Metliki imajo še 9 prostih mest v dvehletnem programu pomožne šivilje.

Šole, ki imajo še prosta vpisna mesta, bodo sprejemale prijave kandidatov, dokler ne bodo dosegle razpisane števila vpisnih mest, vendar najkasneje do 31. avgusta.

JERCA BOŽIČ

Naša anketa

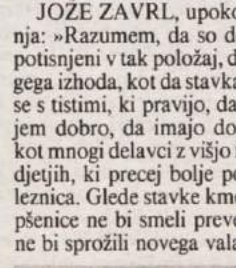
Vsi se ne upajo stavkati

14. julija zjutraj so pomurski kmetje s traktorji in kombajni blokirali pomurske ceste, mostove in mejne prehode in za tri ure zaprl ves promet. Razlog zapor je bila odkupna cena pšenice, ki jo je določila vlada. Kmetje z njo niso bili zadovoljni, vsaj takšno, ki bi pokrila stroške pridelave, naj bi torej izsili s cestno zaporo. Čeprav je slovenska vlada pomagala pri zagotavljanju denarja za izplačilo plač, so slovenski železničarji 17. julija vseeno pričeli tridnevno stavko, s katero so naredili precej škode drugemu gospodarstvu. Trdili so, da si želijo le enakomerne porazdelitve gospodarskih bremen, in kot nevzdržno poudarjali, da ima čistilka v banki višjo plačo kot strojevodja. Ta je maja dobil slabih 49.000, z dodatki za težke pogoje dela pa 65.000 tolarjev. Že 8. julija je bil v novomeški bolnišnici protestni shod dolenske podružnice slovenskega zdravniškega sindikata Fides, na katerem so med drugim protestirali tudi zaradi plač. Poudarjali so, da zdravnik specialist dobi nekaj malega čez 40.000 tolarjev, kar je manj od strojevodje in od plač delavcev na bencinskih črpalkah, kar pa so slednji ostro zanikali. Kaj naj na vse to reče šele inženir v podjetju, ki še ni videl niti 30 tisočakov, ali v drugem delavku, ki ji celomesečno goranje ne vrže niti 20 tisočakov? Tadvda si niti stavkati ne upata, pa tudi učinka ne bi bilo.

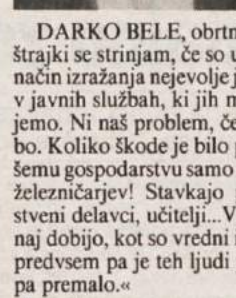
MELITA PEZDIRC, trgovka v Wiku v Črnomlju: »Razlike v plačah so med podjetji velike. Pričakovati bi bilo, da bo prejšnji štrajk kdo drug, ne železničarji. Po objavljenih podatkih njihove plače niso tako nizke, mnogo delavcev je v težjem položaju. Stavko so naredili škodo tudi prenekateri firmi ali obrtniku, ki se bori za preživetje. Časi so, žal, takšni, da moramo biti včasih bolj skromni in srečni, da sploh imamo službo.«



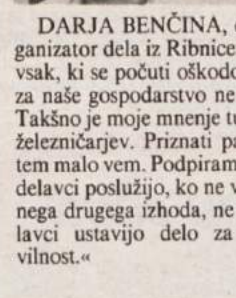
BLAŽENKA AVGUŠTINČIČ, delavka v Novotekovski predilnici v Metliki: »Nekateri štrajkajo, čeprav nimajo tako nizkih plač. Tekstilci si tega ne moremo privoščiti. Lahko prekinemo delo in smo še tako glasni, denarja nam ne bo nihče dal. Vse si moramo zaslužiti sami. Tudi mi ne prejemamo plač po kolektivni pogodbi. Predica, ki dela tudi ponoči, dobi le 1.500 tolarjev več od drugih, sicer pa nobena ne dobi mesečno niti 20.000 tolarjev plače. Mislim, da železničarska stavka ni bila upravičena.«



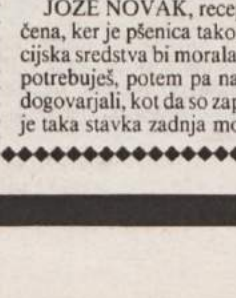
JOZE ZAVRL, upokojenec iz Boštanj: »Razumem, da so delavci marsikje potisnjeni v tak položaj, da ne vidijo drugega izhoda, kot da stavkajo. Strinjam pa se s tistimi, ki pravijo, da gre železničarjem dobro, da imajo dosti boljše plače kot mnogi delavci z višjo izobrazbo v podjetjih, ki precej bolje poslujejo kot železnica. Glede stavke kmetov menim, da pšenice ne bi smeli preveč podražiti, da ne bi sprožili novega vala podražitev.«



DARKO BELE, obrtnik iz Stopič: »S štrajki se strinjam, če so upravičeni. Tak način izražanja nejevolje je težje izvedljiv v javnih službah, ki jih mi dobro plačujemo. Ni naš problem, če jih država slabbo. Koliko škode je bilo povzročene našemu gospodarstvu samo z zadnjo stavko železničarjev! Stavkajo pa tudi zdravstveni delavci, učitelji... V javnih službah naj dobijo, kot so vredni in kot zaslužijo, predvsem pa je teh ljudi preveč, denarja pa premalo.«



DARJA BENČINA, diplomirani organizator dela iz Ribnice: »Če bi stavkali vsak, ki se počuti oškodovanega, potem za naše gospodarstvo ne bi bilo rešitve. Takšno je moje mnenje tudi glede stavke železničarjev. Priznati pa moram, da o tem malo vem. Podpiram stavke, ki se jih delavci poslužijo, ko ne vidijo več nobe-nega drugega izhoda, ne pa tudi, ko delavci ustavijo delo za vsako nepravilnost.«



ŽELJKO HOČEVAR, grafični oblikovalec v krškem Papirotju: »Železničarji se očitno zavedajo svojega monopolnega položaja. Mislim, da imajo premočno upravo, in to iz ljudi, ki nimajo ustreznih kvalifikacij. Verjetno so ti zakuhal stavko. Naj železnica najprej sebe uredi, da bodo vlaki čisti, ipd. Kmečka stavka se mi zdi neupravičena. Glede zdravniškega menim, da ni primerjave med železničarjem in zdravnikom. Zdravnikovo delo je vendarle odgovornejšo.«

JOŽE NOVAK, receptor s Čateža: »Kmečka stavka je bila upravičena, ker je pšenica tako poceni, da kmet ne krije stroškov. Reprodukcijska sredstva bi morala biti cenejša. Drago je gnojilo, nafta in vse, kar potrebuješ, potem pa naj bi poceni prideloval! Bolje bi bilo, da bi se dogovarjali, kot da so zaprl ceste. Ampak če kmetova beseda ne zaleže, je taka stavka zadnja možnost.«

PRETRGAN TELEFONSKI KABEL

PRELOKA — 22. julija je neznanec na Preloki pretrgal telefonski kabel in tako novomeške poštarije spravil ob 100 tisočakov, kolikor je veljalo popravilo.

PONAREJEN BANKOVEC V BANKI

NOVO MESTO — M. š. iz Šentjerneja je 23. julija vnovčila v ekspozituri LB Novo mesto v Šentjerneju ponarejen bankovec za tisoč tolarjev. Od kod ponaredek, še ugotavljajo.

Ljubljansko pismo

Oživiljanje sovraštva in maščevanja

Na Dolenjskem oskrunjenih 10 pomnikov NOB

LJUBLJANA - Dnevni tisk je že poročal o incidentu, ki se je zgodil 12. julija v cerkvi sv. Urha v Sostrem pri Ljubljani. "Neznanci" so se znesli nad zgodovinsko razstavo o dogajanju v domobranski postojanki pri Sv. Urhu med drugo svetovno vojno. Poškodovali so skulpturo kiparja Marjana Keršiča - Belača in nasilno odstranili spominsko železno knjigo, ki je visela na zidu cerkve. Vse to se je zgodilo neposredno po tem, ko je predsednik društva Nova slovenska zaveza po maši pri Sv. Urhu govoril o vlogi domobrancev med drugo svetovno vojno in po njej. V svojem govoru je zahteval vrnitev božjega hrama za tiste namene, za katere je bil postavljen, poslušalce pa razgrel še z besedami: "Laž je nesmrtna duša komunizma, in če imamo kje spomenik tej laži, ni bolj kričočega spomenika, kot je prav Sv. Urh... Sredi leta 1942 so komunisti pod pretežno odpora proti okupatorju začeli pobijati slovenske župane, duhovnike, učitelje, pomembnejše kmete in fante, ki so spadali v katoliške vrste..."

Incident, ki se je zgodil pri Sv. Urhu, je le eden izmed podobnih primerov revanšističnega znašanja nad spominskimi obeležji narodnoosvobodilnega boja. Od ustanovitve društva Nova slovenska zaveza, ki je v svoj program zapisala, da se bo zavzemala za odstranjanje iz javnega področja vseh spominskih zaznamovanj in poimenovanj, ki "izhajajo iz državljanske vojne", je bilo oskrunjenih tudi večje število drugih pomnikov NOB.

Največ poškodb, skrunitev ali odstranitve pomnikov je bilo na Gorenjskem

• Spoštovanje enih smrti in zaničevanje, onečaščenje drugih je sektaško med mrtvimi. In začetek novega razdeljevanja živih. (S. Hribar)

pojenjuje. Minister je obljubil, da bo ministrstvo za kulturo ukrepalo v okviru svojih pristojnosti.

Kaj pa naša policija in javnost, se bosta končno zganili? V zakonu o družini namreč piše "črna na belem", da je "prepovedano ustanovljati društva z namenom, da bi razvijala dejavnost, ki pomeni spodkopavanje pravic in svobodnih občanov, zagotovljenih z ustavo, ali razpihanje nacionalnega, rasnega ali verskega sovraštva ali nestrpnosti oz. ki napeljuje na kazniv dejanja ali spodbuja h kaznivim dejanjem, kršitvam javnega reda ali na žalitev javne morale". V 63. členu veljavne slovenske ustave piše, da je "protiustavno vsakršno spodbujanje k neenakopravnosti, sovraštvu in nestrpnosti, k nasilju ali vojni".

V. BLATNIK

Kmetijstvo



V obdelovanju polja je prav toliko dostojanstva kot v pisanju pesmi. (Washington)

SREČANJE BELOKRANJSKIH VINOGRADNIKOV

ČRNOMELJ — Društvo vinogradnikov Bele krajine — podružnica Črnomelj bo priredilo v nedeljo, 2. avgusta, ob 15.30 v Petrovi vasi 16. srečanje vinogradnikov. Ob tej priložnosti bo inž. Jože Moljavič predaval o uspešnem vinogradništvu. Dane bodo informacije o strokovno poučnem izletu, ki ga društvo pripravlja za svoje člane. Po predavanju bo firma Kram iz Maribora izvedla prikaz sodobne škropilne tehnike. Ob zaključku srečanja bo društvo pripravilo veselico, igral bo ansambel Orhidaja. Vabljeni!

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Tudi ta ponedeljek smo se sprehodili po tržnici in pogledali nekatere cene najpogostejših sadnih in zelenjavnih dobrot. Brevskve za vlaganje so po 60 do 70 tolarjev, kumare za vlaganje po 50, hruške 80, jabolka 80, paradižnik 60, banane 90, marelice 70, paprike 180, hruške 90, jajca 14, bučke 40, stročji fižol 100, zlučen svež fižol 150, koren 60, smetana 300, sirček 100, domači kis 100, slive 80, krompir 40, jabolka beličniki 60, nektarine 100, orehi 1000, dalmatinske fige 300, rozine 400, lešniki 800, mandlji 900, borovnice 400, krompir 40 tolarjev. Bernarda iz stojnice Sadja in zelenjave nam je izpisala naslednje cene: limone 130, breskve 75, lubenice 59, česen 358, paradižnik 70, banane 95 tolarjev. Pri Deladinju pa smo zapisali: banane 100, paradižnik 60, breskve 90, grozdje 300, nektarine 250, lubenice 60, marelice 100.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotni sejmem so prodajalci pripeljali 185 do tri mesece starih in 59 starejših prašičev. Mlajših so prodali 119 po 300, starejših pa 38 po 180 do 200 tolarjev kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Lazeča slinasta nadloga

„Polžem na vrtnih gredah, kjer bi se jih radi znebili, nastavimo pivo. Mrcine se ga tako nalokajo, da od pijanosti pokrepajo.“ Ne, to ni reklamni trik pivovarne Laško, marveč stavek našega najpomembnejšega naravoslovnega pisatelja Frana Erjavca. Polži so bili nadloga že v njegovih časih, čeprav so se tedaj, ko še ni bila tako razširjena mednarodna trgovina, širili predvsem s svojimi polžjo brzino. O brzini govorimo zato, ker je vnos španske solate kriv za poplavo posebno nevarnega polža z latinskim imenom Arion sliniticus, ki je postal strah in trepet zelenjadarjev v nekaterih evropskih deželah. S solato so trgovci prinesli tudi polževa jajčeca, tako vsaj domnevajo, saj je celotno zadevo potrebno strokovno še natančneje preučiti. Kakorkoli že, doslej znanim škodljivim polžem brez hišic, slinarjem in lazarjem, se je pridružila še nova različica. Naši vrtnarji in vrtničarki vso to polžjo družino, ki se širijo predvsem v deževnem poletju in delajo na vrtovih veliko škodo, imenujejo kar rdeči polži. Če jim vrtovi ne zadoščajo, se razmnožujejo po travnikih, ponekod v tako velikem številu, da zaradi njih živina odklanja pašo. Škodljivi polži imajo žal malo naravnih sovražnikov in jih v njihovi invaziji često ustavi šele človek. Precej je mogoče narediti že s preventivnimi ukrepi. Odstranitev grmovja, nepokošene trave in odpadkov odvzame polžem naravna zavetišča in skrivališča. Na manjših površinah jim je lastnik kos s pobiranjem ali posipanjem tal s soljo, modro galico, živim apnom ali ureo in drugimi mineralnimi gnojili, za večje površine pa je učinkovito kemično zatiranje. Znani so pripravki na osnovi metaldehida, ki jih prodajajo pod trgovskimi imeni polžopin, pužomor in limax. Stroka priporoča tudi mesuro, ki ima v sebi drugo aktivno snov (metiokarb). Vsi ti pripravki so v obliki zrnc in jih vrtnar kot vabe posipa po tleh ob rastlinah. Učinkovito je tudi škropljenje s karbarilom WP 50, kot biološka pripravka, ki sta prijaznejša do narave, pa sta se v sosednjih deželah izkazala limagard in biogard. Navodila za uporabo so kot po navadi na embalaži.

Inž. M. L.

Spet Kmečka zadruga Šentrupert

Kako do delitve premoženja s Kmetijsko zadrugo Trebnje — Prehodni žiro račun pri SDK, depozit pri Ljubljanski banki — 130 članov nove zadruge

ŠENTRUPERT — Novoustanovljena Kmečka zadruga Šentrupert ima okrog 130 članov, nekaj tudi iz bolj od-

daljenih krajev trebanjske občine. Dilemo, ali ustanoviti popolnoma novo zadrugo ali pa voditi postopek po 78.

členu zakona o združenih, sta pomagala razrešiti družbeni pravobranilec samoupravljanja in registracijski sodnik. Ob sta svetovala zadnjo možnost, je povedal direktor KZ Maks Kurent na nedeljskem zboru KZ Šentrupert v tamkajšnji osnovni šoli dr. Pavla Lunačka.

Odnosi med KZ Šentrupert in Kmetijsko zadrugo Trebnje so bolj hladni. Obe strani si bolj dopisujeta, kot pa se pogovarjata, če pa že sedejo za isto mizo, govorijo eni o jabolkih, drugi o hruškah. Vrstijo se očitki, kdo naj bi ustrelil večjega grešnega kozla, in popustljivosti je bore malo. Vodstvo KZ Šentrupert je odločeno, da bo najpозneje čez eno leto krenilo po svojih poteh. Oboji pa se zavedajo, da se bodo pogosto srečevali, bodisi pri odkupu živine (zaradi tehtnice) ali pa pri odkupu mleka, zato je pričakovati otoplitev odnosov. Dvajset članov, ki jih premore KZ Trebnje v primerjavi z našimi 130 je tudi nekaj, poudarjajo Šentrupertčani. Jasno je, da bo najširši oreh delitev premoženja.

KZ Šentrupert se ima za pravno naslednico zadruge, ki jo je leta 1902 po Krekovih zamislih organiziral kaplan Štrajher. Kmet Janez Livk s Homa pravi, da jih je leta 1961 KZ Trebnje pridobila s političnim trikom, »dobesedno oropali so nas«, mlekarstvo pa so ljudje pokradli, čeprav je bila za tiste čase sodobna. Imela je lepo prihodnost, saj se je že uveljavila s pridelovanjem dobrega sira v sodelovanju s Pleterjem. Pri KZ Šentrupert so naredili že zajeten spisek premoženja, od stavb pa do raznega orodja oz. mehanizacije, ki je bilo za drugi udeleženo. P. PERC

VABILO PODRUŽNICE

CERKLJE — Podružnica Društva vinogradnikov Dolenjske Cerklje ob Krki pripravlja izlet v Šentrupert in Trebnje oz. na živilsko-kmetijski sejmem v Gornjo Radgono. Izlet bo predvidoma 22. avgusta, oz. na določen dan v času radgonskega sejma. Prijave sprejema blagajnik podružnice Ivan Golob iz Dol. Pirošice. Hkrati se lahko prijavi tudi na tečaj kletarjenja, ki bo novembra v Cerkljah.



ZADRUŽNIKI — Obvezni pristopni delež h KZ Šentrupert je 300 nemških mark, plačljivo v več obrokih. Na nedeljskem zboru v Šentrupertu so več kot 50 prisotnim ustanovnim članom sporočili, naj bi se poslovno povezovali s Presadom, Dano, poiskali naj bi višje oblike poslovne povezave s Hmezdom Žalec, pospeševali pa bodo tudi čebelarstvo in sadjarstvo. (Foto: P. P.)

Vrtna dela v vročem avgustu

Kako je treba v pasji vročini pomagati vrtninam

V vročini je najbolj potrebno pravilno jutranje in še boljše večerno zalivanje rastlin. Rastline najbolj prenašajo mlačno deževnico, ker v njej ni apnenca. Če pa te nimate na razpolago, boste pač uporabili vodo iz vodovoda, ki jo boste vsaj nekaj ur pred zalivanjem segreti na soncu. Zalivanje sredi dneva ni priporočljivo.

K manjšemu izhlapevanju vode iz zemlje boste pripomogli tudi s plitvim prekopavanjem zemlje. Zemljo nato zastrite z ovenelo pokošeno travo, koprivami, slamo ali s kakim drugim zastirnim sredstvom. Za zastiranje so primerne zlasti vrtnine, ki potrebujejo veliko vlage, kot so paradižnik, paprika, kumare in bučke. Zastrta zemlja ne bo zavarovana le pred izhlapevanjem vode, ampak tudi pred pleveli, poletno vročino nalivi in vetrovi.

Seveda je v avgustu še mnogo pomembnih opravil. Veliko vrtnin boste pobrali in posejali ter posadili novo zelenjavo ali rastline za zeleno gnojenje, ki jih boste jeseni podorali.

Na izpraznjene gredice pa lahko sejete zimске solatnice, endivijo, motovilec, kitajsko zelje. Sejete pa lahko tudi peteršilj, radič, špinačo, črno redkev, repo in korenje, vendar samo v dovolj vlažna tla, sicer raje počakajte na september.

Pri paradižniku je potrebno odstraniti vrhnje poganjke, da rastline ne bodo porabljale energije za tvorbo novih cvetov, katerih plodovi ne bodo mogli dozoreti.

Ker so ugodne vremenske razmere za razvoj plesni, je potrebno kumare in paradižnik ob pojavu prvih znakov boleznih škropiti z fungicidi. Zaradi dobrega kurativnega delovanja se priporoča sredstvo Alliet v 3-odst. koncentraciji in ponovitev škropljenja po 12 dneh. Škropite v poznih popoldanskih urah, ko ni vetra, po škropljenju pa 3 do 5 dni ne obirajte!

Tako na kumaricah kot na ostali zelenjavi zatirajte uši, da ne bodo povzročile prevelike škode. Uporabljajte lahko

blažje insekticide, kot je npr. pirimer, ali namočene koprive pa tudi milnico.

Gotovo imate v vrtni jagodičevje. Razredčite ga in po potrebi nasadite še dodatne površine, saj je sedaj najprimernejši čas za razmnoževanje jagod.

Tudi ostalo jagodičevje, kot ta ribez in maline, po končanem obiranju obrežite. Pri malinah porožite vse veje, ki so letos rodile tik nad zemljo, ter pustite letošnje poganjke za drugo leto.

Če imate v vrtni tudi vrtnice, jim letos še zadnjič dognojite z NPK, da ne bodo pred zimo preveč bujne.

Inž. CVETKA LAVRIČ svetovalka za kmetijsko gospodinjstvo in dopolnilne dejavnosti

Češnja, kakršne še nismo imeli

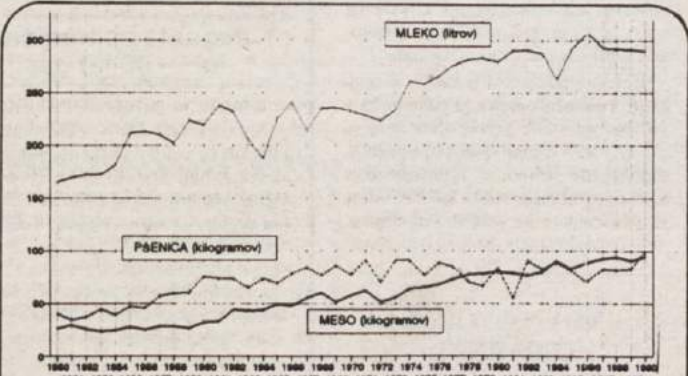
Vigred, in ne samo ta, čaka na komisijo

Slovenija kot novonastala suverena država ta čas še nima lastne komisije za potrjevanje novih sort, bo pa morala za osamosvojitvijo tudi na tem področju pohititi, če si ne želi nakopati nepotrebno škodo, ki bo nastala kot posledica tehnološkega zaostajanja. Nekateri nove sorte namreč že čakajo in trkajo na vrata, vendar brez odobritve komisije ne morejo v široki praksi pokazati vseh svojih prednosti.

Taka je nova obetavna češnjeva sorta, bolj rečeno češnjav križanec z imenom vigred, ki so ga vzgojili v nasadu Kmetijsko-veterinarskega zavoda Nova Gorica z namenom, da bi v našem sadnem sortimentu imeli tudi češnjevo hrustavko, ki bi dozorela zelo zgodaj, že v 3. češnjem tednu. Da bi dobili željeno lastnost, so križali med seboj pozno sorto hrustavke germersdorfsko in najdebelejšo zgodnjo sorto češnje z imenom burlat. Križanje se je posrečilo in po mnenju dr. Julije Smole, najboljše poznavalke koščicaste sadja pri nas, smo res dobili perspektivno sorto, ki bi jo kazalo čimprej razširiti v praksi.

Njene pomološke lastnosti so izvrstne. Plod vigredi je v času zorenja zelo lep, bleščeče živoredeče barve, posut z drobnimi belimi pikami in s tem za kupca navduševljivo. Odlične so tudi njegove druge lastnosti, in kar je najvažnejše, s križanjem se je posrečilo vzgojiti hrustavko, ki zgodaj zori, torej češnje, kakršne doslej še nismo imeli. Vsa-ko po nepotrebnem zamujeno leto je škoda zanjo in za naše sadjarstvo.

-n



DOSEŽENI PRIDELEK NA PREBIVALCA — Diagram kaže, da je prireja mesa in mleka ter pridelava pšenice kljub vsem napakam agrarne politike v zadnjih štirih desetletjih precej napredovala. Upoštevati je treba, da se je v tem času precej povečalo tudi število prebivalcev.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanic



Kletarjeva opravila v tem času

Veliko dela, denarja, skrbi in veselja smo vložili v naš vinograd tudi v letošnji sezoni in po dolgih slabo rodnih letih dočakali bogato, prebogato letino. Zakaj pravim prebogato? Trta je nastavila veliko grozdja, zato ga je bilo nujno nekaj odstraniti, vsaj petino, da bi ostalo grozdje lepo dozorelo. Najbolje je redčiti grozdje takoj po končanem cvetenju, ko vidimo kaj je ostalo. Redčiti je potrebno vsak tretji grozd na mladici, če hočemo pridelati kakovostno ali vrhunsko vino. Lani so slovenski vinogradniki na obisku v Švici videli, kako redčijo grozdje v času, ko začnejo zoreti, ko se barva. Švicarji so odstranjevali grozde ali dele grozdov, ki so bili še zeleni, normalno razviti grozdi pa so bili že obarvani.

Da bi letošnji bogati pridelek prinesel vinogradnikom tudi zaslužno plačilo, moramo vedeti, kako grozdje vnovičiti. V Posavju je letos priložnost tudi za zadruške vinske kleti, da se bolj napolnijo kot zadnjih 7 let, ko so dobile pre malo grozdja in tako v tem obdobju skoraj izgubile vinski trg v Sloveniji, predvsem v veselje primorskih vinskih kleti in podjetnih zasebnikov. Vinogradniki, ki bodo sami predelovali vse grozde ali vsaj del, morajo že pripravljati svojo zidnico na trgatve. Ocena pridelek predvsem v rodnih letih mora biti narejena že v juliju, da si pravočasno nabavimo manjkajočo vinsko posodo. Za posamezno sorto moramo vedeti, koliko nam bo prišla na trto, in pomnožiti s številom trt. Škoda bi bilo predvsem

pri boljših sortah, če ne bi imeli na razpolago dovolj posode. Ne smemo zameriti sosedu ali prijatelju, dobremu kletarju, če nam ne bo hotel posoditi posode. Sode si med seboj v današnjem času posojajo samo slabi kletarji, ti pa praviloma nimajo neoporečnih sodov.

Ne pokvarimo si sode, v katerem imamo v tem času še malo vina. Rešimo pred kvarjenjem vino in sod! Vino pretočimo v pletenke. Sod temeljito operimo in konzerviramo, da bo dočkal novo letino zdrav in čist. Preverimo uporabnost konzerviranih sodov v zidnici, predvsem tistih, ki so konzervirani na suho. Odprimo jih, prezračimo, pregledamo notranjost, in če je vse v redu, jih konzerviramo še za dva meseca. Sode, ki so plesnivi, je nujno očistiti in pred trgatvijo skrbno preveriti, če nam je zadnje čiščenje in konzerviranje uspelo. Tudi jeklene cisterne so v tem času potrebne oskrbe. Ali imamo v rezervi vsa tesnila, ki jih bomo potrebovali v kritičnem trenutku? Ne dovolimo, da bi se postana voda na dnu cisterne in v ventilih srečala z novim mostom! Veliko je še drobnih nevarnosti, vendar jih ne bom naštevati.

Na veselje vinogradnikov in porabnikov vina se zanimajo za kakovost tudi že gostinci in plačujejo več za boljša vina. Tudi v letu 1993 bodo krajevna ocenjevanja vin tako Vinska vigrad, Teden cvička, Teden bizelskih vin, Teden vištajčana in več manjših lokalnih ocenjevanj ali ocenjevanj v ožjem vinskem okolišju. Zopet bomo imeli priložnost, da se izkažemo, da si zagotovimo višjo prodajno ceno za svoj pridelek. Kakovostno in stanovitno vino v polni posodi lahko čaka kupca tudi leto ali dve, ne da bi izgubilo kakovost. (Nadaljevanje prihodnjic) mag. JULIJ NEMANIC

Minister šel, cena mleka ostala

Ozadje in okolnosti, ki so pripeljali do tega, da je mleko realno še slabše plačano — Vlada bo po novem sama odločala o ceni — Grozi omejevanje odkupa?

Četudi je bila v tisku kot gotovo dejstvo napovedana višja odkupna cena za mleko, bo še naprej veljala stara. Republiška vlada, ki skuša za vsako ceno obvladati inflacijo in ki vse bolj očitno postavlja v ospredje liberalno tržno načelo in vse manj ekološko, ne zaupa več odboru za mleko pri ministrstvu za kmetijstvo. Z njegove strani še odobreno višjo odkupno ceno je namreč dala preveriti še vladnemu odboru za gospodarstvo.

● **POPLAVA MLEKA** — Slovenija pridobi mnogo več mleka, kot ga sama potrebuje. Po statističnih podatkih se je v zadnjih dveh desetletjih proizvodnja povečala od 398 na 579 milijonov litrov. Število kmetij, ki oddajajo mleko, se je po podatkih Zeve zadrug Slovenije (kot se od občnega zbora 16. julija naprej imenuje prejšnja Zadruga zveza Slovenije) povečalo od leta 1971 do 1985 od 37.009 na 57.781, vendar je zadnja leta začelo spet padati. Količina oddanega mleka na eno kmetijo se je zvečala od 2.812 na 6.720 litrov.

ki povišanje zavrta, čeprav je Kmetijski inštitut Slovenije z modelno kalkulacijo, ki se nanaša na kmetijo z 11 kravami in povprečno molznostjo 3.800 litrov, izračunal, da znašajo pridelovalni stroški zdaj že 29,67 to-

larja, kar je že četrtno več kot znaša odkupna cena.

Zadeva se je še bolj zapletla minul teden, ko je nepričakovano, gotovo pa tudi v povezavi s tem odstopil (bolje: bil odstopljen) republiški minister za trgovino kmetijski inženir Jožef Jeraj, ki pravi, da kot član nevladne Slovenske ljudske stranke ne uživa potrebne zaupanja. Po dosedajem zakonu o mleku iz leta 1990, ki pa po nekaterih pravnih razlagah zaradi kasnejše sprejete zakona o cenah ne velja, je namreč prav minister za trgovino tisti, ki podpisuje odredbo o povišanju cene, vendar pa poprej — takšna vsaj je bila dve-letna praksa — upošteva mnenje odbora za mleko.

Ker tega podpisani ni, tudi ni uradne objave in boljsega plačila. Še več: v pripravi je sprememba. Po novem zakonu, ki ga že pripravljajo, bo imela

izključno pristojnost za določanje odkupne cene mleka republiška vlada kot celota, podobno kot je že v primeru odkupne cene pšenice. Hkrati s to izključno pravico pa bo prevzela odgovornost in jamstvo, da bodo presežki mleka oz. mlečnih izdelkov odkupljeni za državne rezerve ali da do njih sploh ne bi prišlo. Zdej jih je že več kot tretjina vsega pridelanega in mlekarne so v vse težjem položaju. Da jih ne bo še več, lahko rejci od liberalno usmerjene vlade pričakujejo, da ne bo dopustila višanja odkupne cene, in to z namenom, da ji ne bo treba poseči po še bolj nepriljubljenem omejevanju odkupa (kontingentiranju), ki bi prizdalo predvsem malega kmeta. Mnogim je plačilo za mleko edini redni dohodek, vendar zadošča le za bedno življenje.

M. LEGAN

HELENA MRZLIKAR gospodinjki kotichek

Kumare in kumarice

Med poletno sočno zelenjavo vsekakor prištevamo tudi kumare vseh vrst in velikosti. Iz njih pripravljamo samostojne in mešane solate, prikuhe, omake, iztiskamo sok ali jih konzerviramo na več načinov. Najbolj izkoristimo hranilno vrednost kumar, če jih na tanko olupimo in pojemo brez dodatka soli, ker jim ta zmanjša diuretični učinek.

Kumare vsebujejo zelo majhno količino natrija in so zato primerne v dietni prehrani ljudi, ki se jim pretirano zadržuje voda v telesu. Od vse zelenjave imajo kumare najmanjšo energijsko vrednost in kar 96 odst. vode. Približno enako kot solata, zelje in blitva ima 100 g kumar le 59 KJ ali 14 Kcal. Vsebujejo tudi zelo malo maščob in beljakovin in nekaj več ogljikovih hidratov. Med zaščitnimi snovmi je največ vitamina C, nekaj vitaminov iz B skupine in provitamina A. Večje in starejše kumare postanejo ob koncu precej grenke. Preden jih naribamo, konce odrežemo, saj je grenka snov strupena.

V prehrani uporabljamo predvsem mlade, zelene in nezrele kumare. Splošno mnenje je, da so kumare težko prebavljive, in to

prav zaradi tega, ker uživamo nezrele plodove. Takšne povzročajo napenjanje v želodcu in črevesju. Soljene povečajo žejo, zato se izogibajmo soljenju in pitju vode po kumaričnem obroku.

Kumara je za jed najbolj primerne v začetni zrelosti, ko začne zelena barva bledeti. Če jih želimo ohraniti dlje časa, jih olupimo, tanko naribamo in zamrzujemo. Takšne so primerne za omake. Največ pa jih konzerviramo v kislu. Pripravimo le majhne, čvrste kumarice.

Za 1 liter mešanice uporabimo 2,5 dela vode, 1 del kisa za vlaganje, 1 žlico soli, 1 žličko sladkorja, lovorov list in poprova zrna ali kupimo mešanico začimb za vlaganje. Očiščene kumarice blanširamo tako dolgo, da postanejo olivno zelene, vroče zložimo v segrete kozarce in zalijemo z vrelo mešanico. Nepridušno zaprete se ohladijo pod odejo. Shranek bo obstojen, če bomo upoštevali čistočo pri delu in visoko temperaturo.

Okusna in osvežljiva solata pa so kumare s kislo smetano. Potreujemo 2 kg kumar, 1/2 dl kisa, 3 stroke česna, sol, peteršilj in 1 dl kisle smetane.

O usodi Tenela zdaj odloča banka

V prvem polletju so slabo delali in le še povečali izgubo — Zadnji sanacijski program izvedljiv, če bo banka dala denar in če bodo delali odgovorno

NOVO MESTO — V novomeški Iskre Tenel so razmere že kar nekaj let zelo težke. Vsa prizadevanja, da bi se popravile, še niso obrodila sadov, vključno s prizadevanji sedanega direktorja Romana Kastrevca in upravne odbora, na katerega je delavski svet v začetku leta prenesel vsa pooblastila za vodenje podjetja, junija pa mu jih vzel, ne da bi imel boljše rešitev. Potezo je novomeška občinska vlada ocenila kot neprimerno, od Tenela pa zahtevala, da pripravi še en sanacijski program. To je bila tudi ena od zahtev stavekovega odbora Tenela. Če sanacijski program ne bo izpeljan, Tenelu povsem resno grozi stečaj.

Tenel si je do konca lanskega leta nakopal za 1,353 milijona mark izgub. V letošnjem prvem polletju jim je dodal še 545 tisoč mark. V februarju sprejet letošnji gospodarski načrt ter ukrepi za sprotno pozitivno poslovanje in sanacijo v prvem polletju niso bili uresničeni. Letni prodajni plan so izpolnili le tretjinsko. Deloma temu botrujejo zunanji vzroki, predvsem izguba južnih trgov, v precejšnji meri pa tudi notranji. Izključno ti so na primer krivi za precejšnjo zamudo pri pomembnem projektu za Turčijo. Neuresničevanje prodajnega načrta je seveda vplivalo na likvidnost, Tenel že 380 dni posluje z blokiranim žiro računom. Tudi predvidena finančna utrditev podjetja je le deloma uspela.

Najnovejši sanacijski program Iskre Tenel temelji na načrtovani pro-

mali le minimalne plače.

Vse to ne bo nič pomagalo, če Tenelu ne bo uspelo deblokirati žiro računa in dobiti denarja za financiranje tekočega poslovanja. To nameravajo doseči z najetjem dolgoročnega posojila pri Ljubljanski banki — Dolenjski banki in z odprodajo terjatev ter z najetjem dodatnih blagovnih kreditov. Brez pripravljenosti LB — Dolenjske banke, da odkupi terjatve in da za prošeno posojilo, sanacijski program Iskre Tenel ni uresničljiv. Če bo banka pripravljena sodelovati, čaka vodstvo in vse zaposlene, da kljub plačam, ki ne bodo mogle biti posebno visoke, delajo tako, da bo zastavljeni prodajni načrt do konca leta izpeljan. V nasprotnem bo ostalo brez dela ne le 88, ampak vseh 360 tenelovcevc. Ker je vsako delovno mesto danes dragoceno, se bo občinski izvršni svet po potrebi vsaj vključil v pogovore Tenela z banko glede pridobitve potrebnega denarja za izvedbo sanacijskega programa in ohranitev Tenela.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

122 novih delovnih mest?

Novomeška vlada je s kreditom iz razvojnega sklada podprla še 35 programov v obrti in podjetništvu

NOVO MESTO — V občinskem skladu za razvoj obrti in podjetništva je za kreditiranje podjetniških in obrtnih programov letos na voljo skoraj 37 milijonov tolarjev. Od tega je 20 milijonov prispeval proračun, ostalo pa so sredstva že vrnjenih kreditov, odobrenih v preteklih dveh letih. Na razpis za posojilo, ki je bil objavljen sred aprila, je investicijske programe prišlo 39 podjetnikov in obrtnikov. Občinska vlada je pred kratkim potrdila kreditiranje 35 investicijskih programov.

Odobranje ugodnejših posojil od tistih, ki so sicer na razpolago na trgu, za hitrejši razvoj podjetništva in obrti ter za pridobitev novih delovnih mest, si je sedanja novomeška vlada začrtala z vladnim programom in doslej na ta način pomagala k zagonu ali razširitvi že blizu 100 programov. Po pravilniku sklada imajo prednost pri kreditiranju že obstoječi in novi proizvodni programi, ki dopolnjujejo ostale gospodarske programe in ki odpirajo nova delovna mesta. Prednost imajo tudi programi, ki uvajajo sodobno, energetska varčno in

• Predračunska vrednost vseh 35 programov znaša dobrih 344 milijonov tolarjev. Delež ugodnejših posojil pri njihovi izvedbi bo 14,5-odstoten. Deloma gre za posojila iz sklada, deloma pa za bančna posojila, ki bodo prav tako ugodna kot prva, saj bo sklad prispeval denar za regresiranje obrestne mere. Ta znaša 5 odst., za proslince z demografsko ogroženih območij pa odstotek manj. Prijemniki morajo posojilo izkoristiti do konca septembra. Posojila imajo kajpada valutno klavzulo, prejemniki pa jih bodo odplačevali 2 do 5 let. Prvi obrok zapade v plačilo konec marca prihodnje leto.

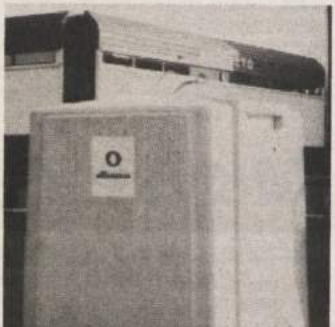
ekološko čisti tehnologijo, ki so inovativni in izvozno usmerjeni. Med 35 programi, za katere so sedaj odobreni ugodnejši krediti iz razvojnega sklada ali regresiranje obrestne mere pri bančnem kreditu, je 18 proizvodnih, 10 storitvenih, 6 gostinsko-turističnih in en trgovski. Na spisku je vse, od izdelovanja električnih naprav in papirnatih vrečk do cementinarstva, mizarstva, mlinarstva, ribogojništva, polzereje, pri-

ZA BEGUNCE SKRBI PIONIR STANDARD

NOVO MESTO — Kot začasno zatočišče za begunce so v Novem mestu uredili tudi barake v Bršljino. Oskrbo begunskega centra, v katerem je 150 ubožnikov pred vojnimi grozotami iz BiH, pa je prevzela delniška družba Pionir Standard. Ta skrbi za pripravo in delitev treh obrokov hrane na dan, za vzdrževanje objektov in za pranje posteljnega perila. Skrb za begunce pomeni za Standard precejšnje časovno povečanje dela, delo v izmene in ob dela prostih dneh. Tega redno zaposleni ne bodo zmogli, zato jim bo priskočilo na pomoč pet sedaj brezposelnih delavk: tri pri delu v kuhinji in dve pri delu v pralnici. Novomeška občinska vlada se je strinjala, da začasno zaposlitev za nemoteno oskrbo begunskega centra vključi v program javnih del, za kar bo občina prispevala 117 tisoč tolarjev.

delovanja zelenjave, kmečkega turizma, šiviljstva, servisiranja kmetijske mehanizacije, fotografskih storitev pa celo zdravstvenih storitev. Ti programi obetajo dati 122 novih delovnih mest, sedaj pa dajejo kruh 150 ljudem.

Z. L.-D.



PAPIR POSEBEJ — Za posebnimi zabojniki za steklene odpadke, postavljenimi predvsem ob trgovinah, so se v novomeških soseskah pred kratkim pojavili še modri zabojniki za odpadni papir. V razvitem svetu uveljavljeno ločevanje odpadkov na izvoru, ki prispeva k varovanju okolja, počasi le prodira tudi k nam.

Z. L.-D.

Odgovornejši do okolja

Program letošnje akcije skoraj v celoti uresničen

NOVO MESTO — Program letošnje akcije »Urejajmo okolje 92«, ki je potekala v vsej občini od marca do sredine junija, je bil skoraj v celoti uresničen. Čeprav je pokazala, da ljudje niso posebno navdušeni nad sodelovanjem v skupnih čistilnih akcijah, je dokazala tudi, da obstaja v družbi vse večji interes za ohranitev čistega življenjskega okolja in odgovornejši odnos do njega.

Cestno podjetje se je priključilo akciji z rednim vzdrževanjem ter z dvema čistilnima akcijama, v katerih so s pomočjo srednješolcev sanirali črno odlagališče pod ločenskim mostom in uredili stresišče snega. Dolenjska turistična zveza je sproti popisovala in opozarjala na vse primere neurejenosti v Novem mestu in občini. Krajevne skupnosti so v glavnem vse izpeljale očistevalne akcije in pri tem sanirale prenekatero črno smetišče. S tem prek programa javnih del nadaljuje tudi Komunalna, VGP pa bo svoje tri programe čiščenja vodotokov izpeljalo poleti ob nizki vodi.

Posebna pozornost je bila v letošnji akciji posvečena zelenim površinam v Novem mestu. V precejšnjem delu so bili urejeni Kettejev drevored in Šance, poskrbljeno je tudi za redno čiščenje drevoreda in Ravogeva loga. Prav tako je poskrbljeno za redno vzdrževanje vseh zelenic v mestu, ki so še lani ostaja-

NOV TOVORNI TERMINAL

ČEŠČA VAS — BTC Ljubljana danes v Češči vasi odpira kompleks petih hektarov na novo urejenih površnih. Gre za poslovni prostor, namenjen različnim dejavnostim, najprej pa bo tu uredjen tovorni terminal.



Dare Šporar

Vse za hišo na enem mestu

Trgovina Gramat — Gril

SELA PRI DOLENSKIH TOPLICAH — Velika stavba s prav takšnim dvoriščem in parkiriščem v gozdu ob cesti Dolenjske Toplice — Podturn na Selih od 11. julija ne sameva več. Avgust Gril, lastnik grosupeljskega podjetja Gramat — Gril, ki se ukvarja s proizvodnjo betonskih izdelkov, vgrajevanjem betona in s trgovino z gradbenim materialom, je v njej odprl trgovino z gradbenim materialom, kmetijsko mehanizacijo, pohištvom ipd. Že prvih štirinajst dni se je pokazalo, da trgovina kljub umaknjenosti iz večjih središč ima prihodnost.

»Pri nas se dobi vse za hišo, od cementa do vodovodnega in elektro materiala ter pohištva, svetil in bele tehnike. Posebno velika pa je izbira kakovostne italijanske keramike po zelo sprejemljivih cenah. Te so konkurenčne pravzaprav pri vseh artiklih, saj delamo z minimalno maržo,« pravi Dare Šporar, vodja enote Gramat — Gril na Selih pri Dolenjskih Toplicah.

Primerno okolju, v katerem dela, je trgovina dobro založena tudi s kmetijsko mehanizacijo in rezervnimi deli zanjo pa z gnojili in zaščitnimi sredstvi. Ravno ta teden pričakujejo pošiljko kakovostnih uvoženih škroplilnic, že sedaj se lahko s Sel odpelje na odličnem kolesu. Da je v trgovini na voljo kompletna ponudba betonskih izdelkov podjetja Gramat — Gril od zidakov do tlakov, kaminov, vrtnih miz, stolov in še marsičesa drugega, ni treba posebej poudarjati. Šporar obljublja tudi dostavo na dom, saj bo trgovina v kratkem dobila nov tovornjak, pa tudi brezplačno montažo pohištva.

Z. L.-D.

Novolesovo poslovanje z dobičkom

Njegova podjetja zdaj več naredijo in izvozijo

STRAŽA — Po veliki krizi, ki je dosegla vrhunec sredi lanskega leta, so se Novolesova podjetja začela dokaj hitro pobirati in že v avgustu so večinoma poslovala z dobičkom. Do konca leta so pokrila tudi vse izgube iz prve polovice leta, tako da je Novoles zaključil lansko poslovno leto s pozitivnim rezultatom. Kljub težavam, ki jih pestijo kot vse slovenske izvoznike, je bila večina Novolesovih podjetij uspešna tudi v prvi polovici letošnjega leta.

Novolesova podjetja letos poslujejo v zelo zapletenih razmerah. Kot pretične izvoznike jih pesti zlasti podcenjenost tujih valut, pa tudi visoke obresti na domačem trgu denarja jim nikakor ne gredo na roke. Kljub temu v nasprotju s splošnimi gospodarskimi gibanji pri nas Novolesova podjetja iz meseca v mesec povečujejo proizvodnjo in izvoz in v glavnem poslujejo z dobičkom. Od petnajstih mila resnejše težave le eno, še dve pa beležita malenkostno izgubo v tekočem poslovanju. Za podjetje Novoles Sigmat iz Brestanice je na sodišču vložen predlog za likvidacijo.

Največje težave seveda povzročajo dolgovi iz preteklosti. Za večino jim je z upniki sicer uspelo dogovoriti se za plačilo v daljšem obdobju, vendar pa sproti odplačevanje teh obveznosti ni preprosto in pomeni velike negativne učinke. Naglo se bliža tudi januar 1993, ko zapade v plačilo večina dolgov, kar imajo v Novolesu vseskozi pred očmi. Vodstvo in upravni odbor Novolesa, ki od letošnjega julija deluje kot delniška družba, tudi zato računata na pozitivne učinke državnih programov za sanacijo gospodarstva.

Z. L.-D.

KAJ BO S CESTO SOTESKA — DVOR?

NOVO MESTO — Odgovor, ki je prišel nedavno v Novo mesto iz Republiške uprave za ceste kot odgovor na delegatsko vprašanje, postavljeno v novomeški občinski skupščini, je kratak in jedrat. Rekonstrukcija regionalne ceste Soteska — Dvor je predvidena v srednjeročnem programu in zanjo so deloma že narejeni projekti, zaradi pomanjkanja denarja pa letos ni predvideno njeno nadaljevanje. Nadaljevanje del tudi v prihodnjih letih ni zagotovljeno. Podobno slabi po republiški obeti za ceste Dvor — Žužemberk in Žužemberk — Zagradec.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 1. avgusta, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živil:

- Novo mesto: Mercator — KZ Krka — Dom, Bršljino; od 7. do 19. ure: trgovina CEKAR v BTC, Javna skladišča v Bučni vasi; od 8. do 20. ure: PERKO, market na Otočcu
- Sentierner: Mercator — Standard — Samopostrežba
- Dolenjske Toplice: Mercator — KZ Krka — prodajalna Vrelec
- Žužemberk: Dolenjska Market
- Straža: Mercator — KZ Krka — Samopostrežba
- Novo mesto: v nedeljo od 8. do 11. ure: Dolenjska — Samopostrežba, Glavni trg; od 8. do 12. ure: trgovina CEKAR v BTC, Javna skladišča v Bučni vasi; od 8. do 12. ure: PERKO, market na Otočcu

Novomeška kronika

NOGOMET — Ob nedavnem prazniku krajevne skupnosti Žužemberk je bila krajanom na ogled prava pravcata nogometna tekma. Pomerila sta se ekipa Žužemberčanov in moštvo občine. Zmagali so domačini s 4:2. Priče vedo povedati, da bi bil občinski poraz še hušji, če v ekipi ne bi bilo nekaj ne čisto občinskih okrepitev. Igral je tudi župan Marjan Dvornik, ki se sam rad pohvali, da je v mladosti veljal pred blokom za najboljšega »driblerja«. V Žužemberku teh svojih sposobnosti ni pokazal; kot kaže, se je malo svincenosti iz njegovih mladostnih časov sedaj preselilo v noge. Poraz je nekatero očitno spravil malo s tira. Občinski sekretar za občno upravo se je po tekmi med manevriranjem malo na trdo srečal z avtom predsednika sveta krajevne skupnosti. Izid s tem ni bil popravljeno na 4:3, saj je predsednikov jugo s ceste do doma v Malem Lipju vaju hujših reči.

KORENINE — Novomeščani so se sedaj že malo navadili, da imajo mesto čez in čez prekopano. Za napredek, ki ga bo prinesla obnovljena vodovodna in kanalizacijska napeljava, predvsem pa napeljava plina, se splošno malo potpeti. Sicer pa se med prekopavanjem dogajajo razne stvari. Na zeleniški med trgovino Peko in kioskom je videti, kot da naj bi zrastle neka nova betonska zaveza. Pri kopanju prostora zanjo so delavcem strašansko nagajale korenine japonske češnje, ki Novomeščanom s prekrasnimi cvetovi in dišavami vsako leto napove pomlad; pa ne dolgo: mimoidoč, sicer zapriseženi pristaš zelene gibanja, je na lastne oči videl, kako so korenine meni ni tebi ni oredzali.

KURJENJE — V ponedeljek zvečer je večina težko čakala, da bi napovedana hladnejša fronta vsaj malo shladila zrak tudi v Novem mestu. Namesto odrešilnega dežja so stanovalci v Ulici Majde Silc in Ravogeva na večer pričakali gosto dimno zaveso, ki jih je skoraj zadušila. Kaj so ugotovili iz novomeškega centra za obveščanje, ki so ga na zadevo opozorili jezni stanovalci, ne vemo, zgledalo pa je, kot da se je kakšen pametnjakovič spravil na čas in kraju nih kaj primeren način pospravljati suho travo ipd.

JUG — V senci nedavnih vročih dogajanj v novomeški Adrii Caravan, ki jim še ni videti konca, se je očitno marsikaj dogajalo tudi v bližnjem Revozu. Množično učenje francoščine — kar sicer nikomur ne more škoditi, posebno če bi bilo šefom vsaj približno jasno, da delajo v drugi državi, ki ima svoj jezik — niti ni vredno omebe. Pospešeno so zidali, kajpada brez potrebnih papirjev, opravljena pa je bila tudi kompletna selitev posameznih vitalnih služb v Ljubljano. Že nekaj časa tako vozijo v Ljubljano vso komercialno in zanjo drago plačujejo prostore Slovenijalsu. Da bi občinska oblast kakšno rekla proti očitnemu podcenjevanju Novega mesta, ni bilo slišati.



Ena gospa je rekla, da se sedaj ob dveh polih z avtom samo iz mesta do kandijskega križišča pol ure. Vsem prometnim oviram navkljub bi šlo vsaj enkrat hitreje, če v njem ne bi mahal policist.

GASILSKI PRAZNIK NA KRIŽIH

KRIŽE — V nedeljo je gasilsko društvo Potov Vrh — Veliki Slatnik — Križe praznovalo 40-letnico. Obletnico so proslavili s sektorskim tekmovanjem, na katero se je prijavilo sedem ekip, zmagala pa je prva ekipa Rateža. Praznovanje so nadaljevali z gasilsko paradom s svečanim mimohodom ter praznovanjem, s katero so počastili tudi praznik krajevne skupnosti Mali Slatnik. Na proslavi je predsednik gasilskega društva Silvo Žonta orisal zgodovino in delo društva, ki sedaj šteje 73 članov, predsednik občinske gasilske zveze Rudi Nanger pa je podelil državna in občinska priznanja, od tega tudi dvema veteranoma: Francu Radežu in Cirilu Košmrju. Predsednik krajevne skupnosti Alojz Dragan je orisal njeno delovanje in načrte, pokazali pa so tudi priznanje, ki ga je krajevna skupnost dobila od Republiškega štaba teritorialne obrambe za aktivnosti med lansko vojno. Praznovanje so, kot se za gasilce spodobi, nadaljevali z veliko vrtno veselico.

Veleveselica na Dvoru

1. avgusta bo tradicionalni piknik na valovih Krke — 60 let gasilstva — Helena Blagne

DVOR — Za soboto, 1. avgusta, pripravila GD Dvor tradicionalni Piknik na valovih Krke. Organizator, gasilsko društvo Dvor, bo 60-letnico delovanja združil z veselico, ki ne bo navadna veselica. Tokrat bo v ta konec Dolenjske prišla ta hip najpopularnejša slovenska pevka Helena Blagne. Spremljal jo bo ansambel Top line. Da obiskovalcem ne bo dolgčas, je organizator poskrbel za zabavni program. Prav gotovo bodo najzanimivejše točke večera »Pokaži, kaj znaš in zmoreš«, bogat srečelov, zrebanje stopnic in druge zanimive igre. Za vsakega stotega obiskovalca je pripravil

pokrovitelj presenečenje. Generalni pokrovitelj prireditve je Ergo, d.o.o., iz Dvora. Srečni dobitnik ali dobitnica bosta lahko na srečelovu zadelata sedežno garnituro »Rok« v vrednosti 1000 DEM, ki jo poklanja pokrovitelj podjetja Suha krajina Commerce z Dvora.

Uradni slavnostni del se bo pričel že ob 18. uri, ko bo krajša slovesnost in podelitev priznanj in diplom najzaslužnejšim za razvoj gasilstva na Dvoru. Naj omenimo še posebno številko Fužine, ki je izšla ob tej za Dvor in gasilstvo pomembni obletnici.

S. M.

Črnomaljski drobiri

SMETI - Po javni razpravi ob razglasitvi črnomaljskega Staničevega gradu za kulturni spomenik so si lahko razpravljali ogledali tudi notranost gradu. Vendar jih je že kmalu po vstopu v grad presenetil v bližnjem kotu ležeči velik kup odpadkov. Stanovanci so povedali, da ga lastnik butika Valentino že od adaptacije ni pospravil. Torej kljub urejeni sprednji izloži tu ni vse zlato, kar se sveti.

VERNKI V NEVARNOSTI - Vsi tisti črnomaljski verniki, ki prihajajo k prvi nedeljski maši, so pogosto v nevarnosti zaradi razbitih steklenic v okolici cerkve. Predvsem s pivskimi steklenicami si daje duška mladina, ki ob sobotah zabaja v disko in v mladinski kulturni klub. Župnik mora pred mašo večkrat prijeto za metlo in pomesti steklo pred vodom v cerkev.

METLIČANI SO STAREJŠI - Črnomaljši bodo v letošnjem letu proglasili precej novih kulturnih spomenikov, ki segajo daleč nazaj v črnomaljsko zgodovino. Na veliko veselje Metličanov pa vsi ti spomeniki kot tudi najdbe okoli njih niso starejše od najdb, ki so jih pred kratkim našli v središču Metlike. Neki Metličan je celo izjavil: "I praf, da smo starejši, i makar samo štirinajst danov." Očitno Metličani in Črnomaljši še vedno tekmujejo med sabo.

Sprehod po Metliki

VROČINA, ki je nagnjena k pitju prignala za točilne mize, je željne kopanja privabila na bregove Kolpe. Še posebej živahno je bilo v Podzemlju in na Primostku, ljubitelji tabornjaka pa so si poiskali bolj skrite in odmaknjene koticke. Strah, da se v belokranjski lepici ne bo smelo kopati, je tako povsem izginil. Upajmo, da bo tako tudi z odpadki, ki jih taboreči puščajo, kjerkoli se jim zljubi.

BLIZU PRIMOSTKA morajo biti doma tiči, ki se spravljajo nad prometne znake. Ne mine teden, da ne bi bila izruvana v okolici te vasi vsaj ena tabla, ki označuje ovinek ali zmanjšano hitrost. Šoferji imajo tako lep izgovor za neupoštevanje prometnih predpisov, kar se kaže tudi v divjanju, izsiljevanju in neprevladnem prehitovanju. Posamezni krajani kaj radi zamenjajo ceste za letališke steze, in kdor vozi skozi Primostek s štiridesetimi kilometri na uro, kot je dovoljeno z znakom, je v njihovih očeh najmanj strahopetec, ki mu je treba pokazati grozice pesti ali dolg, iztegnjen jezik.

KDOR POSLUŠA KMETE, bo slišal njihovo jadikovanje o tem, kako ne bodo mogli prodati krompirja. To so najpogostejše razprave v novoodprtih gostilni Pezdirc v Gribljah. Tamkajšnji kmetovalci so prejšnja leta zalagali s krompirjem predvsem Karlovac, kar pa v zdajšnjih razmerah odpade. Najbolj črno gledajo so prepričani, da jim bo ostal krompir v kleteh, kjer bo sčasoma zgnil, bolj svetlo gledajo pa se tolažijo s kmečko vdanostjo: "Bo že kako."

Trebanjske iveri

OROŽJE - Domačini pravijo, da so se Romi po lanskoletni vojni na Medvedjeku tako izdatno oskrbeli z orožjem in municijo, da imajo vsega dovolj za naslednjih 50 let. Ker pa orožje naglo zastari, ta čas pa je tudi mnogo bolj potrebno muslimanom v BiH, pravijo, da se Romi preizkušajo tudi kot mednarodni trgovci z orožjem.

PRAVICE - Vodstvo Kmečke zadruge Šentrupert je na nedeljskem zboru opozorilo svoje člane, da so še vedno organizirani kot nekdanji kooperanti KZ Trebnje in imajo potemtakem še eno leto po ustanovitvi in izločitvi vse pravice in tudi obveznosti do KZ Trebnje, kot bolj sramežljivo dodajajo. Ljudje smo pač ustvarjeni tako, da dosti bolje poznamo pravice kot obveznosti.

SOGLASJE - Soglasje za izločitev KZ Šentrupert iz KZ Trebnje in vseh tistih, ki bi morebiti sledili tej potezi Šentrupercanov, ni enostavna reč. Soglasje mora namreč dati kar dve tretjini vseh članov KZ Trebnje. Da bo tega zelo težko pridobiti, priznavajo celo v vodstvu KZ Trebnjem, kjer zatrjujejo, da prevladujejo sredotežne silnice nad sredobežnimi. Toda Šentrupercani so z božjo pomočjo malo že uspeli.

ODPADKI - Direktor Komunalne Pavel Jarc pravi, da bi se splačalo, če bi imela večja podjetja delavca za sortiranje odpadkov. Pobuda je naletela na bolj gluha ušesa.

Lahko je biti dober, veliko težje pa je biti pravičen, toda človeka zavezuje pravičnost, ne dobrota. (Hugo)

Včasih se mi zdi, da bodo vsi ti družbeni procesi pripeljali do velikega procesa. (Jurij)

IZ NAŠIH OBČIN

IZ NAŠIH OBČIN

Dobili mejo, zgubili vse drugo

Jurij Kobe o problemih v starotrški krajevni skupnosti, predvsem pa v Radencih — Država bo morala za srečo ljudi ob Kolpi tudi kaj dati

RADENCI — V krajevni skupnosti Stari trg ob Kolpi je prav v največji vasi, v Radencih, največ problemov. In prav iz te vasi je doma tudi predsednik skupščine krajevne skupnosti Jurij Kobe. Ob tem bi morda komu prišlo na misel, češ da je kovačeva kobila vedno bosca. Toda tisti, ki Radence dobro poznajo, vedo, da so pripravljeno veliko žrtvovati za razvoj svojega kraja, kar so nemalokrat tudi dokazali.

Ko govori o Radencih, Kobe kar na prste našteva krajevne probleme in želje krajanov. Prva je asfaltiranje ceste od Sodevca do Radenc ter skozi Radence. Vendar se Radenci zavedajo, da tolikšnega zaloga je ne bodo zmogli v enem zamahu, zato naj

bi letos asfaltirali vaško pot, prihodnje leto pa se povežemo s Sodevci. Ob tem Jurij ne pozabi pohvaliti krajanov, ki so že vložili veliko denarja in delovni ur predvsem pri zemeljskih delih v vasi. Drugi problem v Radencih je elektrika.

Tretji problem je mejni prehod na mostu čez Kolpo, ki povezuje slovenske Sodevce in hrvaške Blaževce. »V naši krajevni skupnosti želimo, da bi bil na mostu meddržavni mejni prehod. Prav te dni poteka 11 let, odkar je bil most odprt z velikim pompom, sedaj pa je slišati, da bi ga nekateri najraje kar zaprli. Sicer pa je že sedaj promet po njem bolj ali manj illegalen. Vendar želimo, da bi most služil namenu,« pravi Jurij.

Ko govori o prihodnosti krajevne skupnosti, Kobe zanika, da bi - čeprav je bilo o tem zadnje čase nekaj slišati - skupaj s KS Poljanska dolina, ki ima sedež v Predgradu, postali ena občina.

»Sicer pa menim, da se nam ne obeta nič kaj prida prihodnost, če ne bodo na republiko spremenili davčne politike za vse, ki bi želeli pri

Zakaj smo na zadnjem mestu?

V Črnomlju prepričani, da so po družbenem proizvodu na 62. mestu zaradi reorganizacije podjetij

ČRNO MELJ — Vest, da je črnomaljska občina po ustvarjenem družbenem proizvodu v letu 1990 zasedla 62., torej zadnje mesto v Sloveniji, je med Črnomaljši precej odmevala. Predvsem pa je zanimalo poslanec občinske skupščine, kaj se je zgodilo v občini tako pretresljivo, da je Črnomelj s 36. mesta leta 1986 oz. s 46. mesta v letu 1989 zdrnil na zadnje mesto.

V Črnomlju so prepričani, da je glavni vzrok za takšen padec reorgani-

zacija družbenih podjetij, ki so nekdanji tozdi postali delovne enote. Kot primer navajajo rudnik, IMV, Novoteks, Beti, Kovinarja, Belsad, Cestno podjetje, Integral, Dolenjko, Tonoso. Skupne službe le-teh so se koncentrirale na sedežih podjetij zunaj črnomaljske občine, kar je še bolj prispevalo k finančnemu in kadrovskemu siromašenju. Še leta 1988 je bilo 36 podjetij, ki so imela sedež v črnomaljski občini, leto pozneje 27, leta 1990 pa je bilo takšnih podjetij le še 19.

V Črnomlju so tudi izračunali, da so enote, ki so pozneje ostale brez sedeža v občini, ustvarile še leta 1986 39 odst. prihodkov gospodarstva in zaposlovale 33 odst. vseh zaposlenih v črnomaljskem gospodarstvu. Ocenjujejo, da bi bila črnomaljska občina po družbenem proizvodu v letu 1990 na 58. mestu v Sloveniji, če bi delež teh enot ostal nespremenjen. Sicer pa v Črnomlju priznavajo, da so k padcu družbenega proizvoda prispevala tudi večja podjetja s sedežem v občini, kot so Iskra, Belt, Begrad, ki so sicer v občini, ki dosegajo slabe gospodarske rezultate.

M.B.-J.



Jurij Kobe

nas živeti, delati in vlagati. Veliko ljudi je namreč računalo na razvoj turizma ob Kolpi. Mejna reka pa je vsaj sedaj, ko veliko stvari na meddržavni ravni s Hrvti ni dorečenih, velika ovira. Menim, da si Slovenija ne bi smela dovoliti, da bi ostala brez prebivalstva takšna dolina, kot je ob Kolpi. Če hoče imeti država ob meji srečne ljudi, mora zanje tudi kaj storiti. Mi pa smo doslej z republike dobili le mejo, zgubili pa vse, kar gre z raven,« je kritičen Kobe.

M. BEZEK-JAKŠE

Za 10-letnico novi prostori invalidov

Kako živi društvo

TREBNJE — »Društvo invalidov ni ustanovljeno predvsem zato, da bi reševalo socialne probleme; za to so drugi. Člani, zlasti starejši, ki jih obiskujemo za novo leto, ob njihovih rojstnih dnevih in tudi godovih, so nam bolj hvaležni za obisk kot pa za skromno obdaritev ali gmotno pomoč. V zadnjem času smo veliko naših članov napotili v razne ustanove in to našo pomoč ljudje, ki se sami ne znajdejo najbolj ali ne morejo urediti raznih zadev na uradih, še najbolj cenijo,« pravi 58-letni farmacevt Jože Kukman iz Trebnjega, ki vodi trebanjsko društvo invalidov.

Društvo ima blizu 300 članov, kakšna četrtina pa jih je zelo pridnih, pravi Kukman, ki ima slabe izkušnje iz drugih organizacij, kjer »si moral vse sam narediti, tukaj pa člani, če je treba, prinesejo kaj od doma — poleg dobre volje, seveda — da družabna prireditve, srečanje ali izlet uspe. Res gre za pristno sodelovanje in med nami prevladuje prijateljstvo.« Trebanjski invalidi so ob letošnjem jubileju, 10-letnici, na pobudo svoje prizadevne tajnice Rezke Majer imeli v gosteh ekipo Radia Slovenija in na javni radijski oddaji Prizma optimizma je uspešno nastopil tudi mešani pevski zbor trebanjskih društev upokojencev in invalidov. V zadnjem času je zborovodkinja tega 30-članskega zbora Marta Šilc.

Najpomembnejša pridobitev trebanjskih invalidov pa so novi prostori v pritličju stavbe na Golievem



Jože Kukman

trgu, za zgradbo občine. Zveza društev invalidov Slovenije je dala denar tudi za telefon (45-613), zraven pa bo dobila prostor še Karitas. Kukman skromno pravi, da je predvsem zasluga prejšnjega predsednika Marka Kocjana in prvega predsednika društva Stanka Rečnika, da so Trebanjci dobili te toliko željene, potrebne in primerne prostore.

P. P.

Predvolilni boj po jugorsko

Na vaški olimpiadi so se pomerile stranke

JUGORJE — Vaška olimpiada na Jugorju, ki jo pripravljata tamkajšnja gasilska društva, je že tradicionalna prireditev. Prejšnja leta so tekmovala v gasilska društva, medtem ko so se letos prvič pomerile metliške politične stranke. Med drugimi sta olimpijado obiskala tudi metliški župan Branko Matkovič in poslanec, socialist Jože Smole. Prireditve sta vodila Karmen Virč in Lojze Bojanc iz Studia D.

Predsednik organizacijskega odbora Peter Malenšek je za uvod povedal, da so na vaško olimpiado povabili stranke

- SPONZORJI PRIREDITVE: Gala trejd Metlika; Krka - tovarna zdravil Novo mesto; zavarovalnica Tilia, d.d.; Labod Novo mesto; mesarija Janez Ivanetič, Črnomelj; Mercator Metlika; Mercator KZ Metlika; Logicom - računalniški in marketinški inženiring Novo mesto; Kolpa, d.d.; Metlika; Zaščita Suhor, d.o.o.; Astra Ljubljana - poslovna enota Novo mesto; gostilna Peter Badovinac, Jugorje; in Tovarna posebnih vozil - Podvozja Suhor.

zato, da bodo še pred volitvami videli, ali znajo in zmorejo še kaj drugega kot samo vrteni jezik. Pri prvem opravilu, prevozu slame, so se najbolje odrezali Zelenci. Sicer pa so nastopile še stranke demokratične prenovе, slovenska ljudska stranka, socialistična stranka in ekipa Nove Cerkev iz Štajerske, ki je bila nestranskarica.

Prvo opravilo, kjer so morali tekmovalci pokazati malce več iznajdljivosti, je bilo kletarjenje ali bolj rečeno prenašanje vode s pomočjo vrečke in

TROJICI PLAKETE OBČINE TREBNJE

TREBNJE — Plakete občine Trebnje za leto 1992 bodo prejeli: 44-letni diplomirani pravnik iz Trebnjega Jože Jevnikar, sicer zaposlen kot upravnik Kazensko-poboljševalnega doma Dob pri Mirni, 38-letni ekonomist in uspešni predsednik KS Dobrič Silvester Prpar ter 27-letni kmetovalec Franc Pustš Hudej pri Trebnjem.



Martina Veselič

Mlada Martina po sledih prednikov

Belokranjska domača obrt ne bo izumrla?

VRHOVCI — Tudi na bolj uradnih mestih v črnomaljski občini je kdaj pa kdaj slišati pripombe, da bi morali storiti več, da belokranjska domača obrt ne bi izumrla. Ženske, ki jo v glavnem še ohranjajo pri življenju, so pretežno starejše, zato bi morali biti prav mladi tisti, ki bi poprijeli za njimi. Teh pa v glavnem ni. A najdejo se izjeme, torej mladi. Eden takšnih mladih upov je tudi Martina Veselič iz Vrhovcev pri Adlešičih.

Martina se je kot dvanajstletno dekletke pred dvema letoma pri sosedih Stanki Vranešič naučila pisati belokranjske pisanice. Stanka je takoj na začetku ugotovila, da ima njena učenka izreden smisel za to domačo obrt, ki se je najbolje ohranila prav v Adlešičih in okolici. Res, da Martina piše pisanice tudi pri krožku v črnomaljski osnovni šoli Loka, toda za razliko od svojih vrstnic, ki svojo obvezo opravijo zgolj v šoli, Martina veliko piše tudi doma.

Sicer pa ima pri Veseličevi hiši domača obrt že dolgoletno domovinsko pravico. Martinin stari oče je pletel peharčke in košarice, mama Danica, ki je prišla iz Hrvaške, pa se je naučila vesti belokranjske prtičke.

M.B.-J.

Neurejena razprava o urejenosti

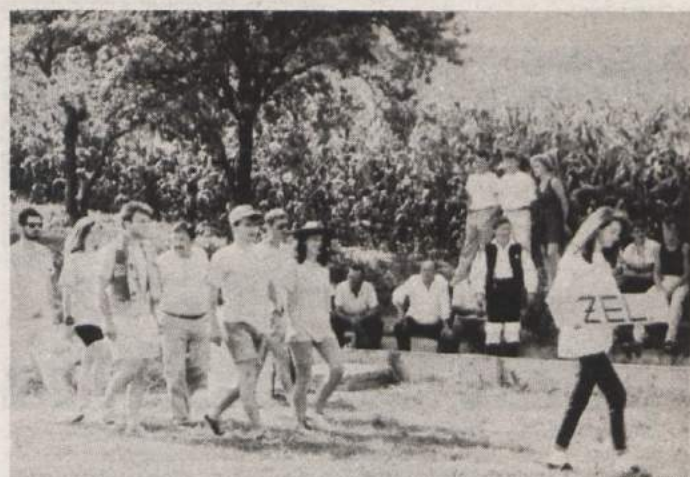
Kdo naj lepi plakate?

ČRNO MELJ — V črnomaljski občini že precej dolgo ugotavljajo ali bolje ugibajo, kakšna naj bo komunarna ureditev in kakšen zunanji videz naselij. Po precejšnjih mukah jim je le uspelo odkriti, da so odlok o tem v občini pravzaprav sprejeli že davnega leta 1964. Potrebno ga je torej le nekoliko popraviti in prilagoditi današnjim razmeram. A glej za zlomka, ko je bil predlog odloka že pripravljen za sprejem v skupščini, je padlo toliko pripomb, ki bi jih sicer lahko sprejeli le kot amandmaje, da se je bilo nemogoče znajti.

Vprašanje pa je, če je vsebina razprave res upravičena (izgubljena) uro razprave, zlasti še, ker so jo na koncu iako in tako prekinili, tistim, ki imajo k predlogu odloka zares priponiti še kaj tehtnega, pa so dali priložnost, da to sporočijo pismo. Sicer pa so se nekaj časa »prepirali« o tem, ali naj dajo Komunali ali pa sploh komu koncesijo za skrb nad javnimi površinami v mestu in drugih večjih krajih v občini. Potem pa so se osredotočili na osrednji problem: lepljenje plakatov.

Eni so bili prepričani, da bi to delo najbolje opravila Komunala. Da v tem primeru lepljenje zagotovo ne bi bilo poceni, kaj šele zastoj, je razumljivo, da o potnih stroških, ki bi jih imel komunalec, ko bi šel nalepiti plakate za veselico na primer v Prelesju, 20 kilometrov oddaljeno od Črnomlja, niti ne govorimo. Da bi moralo obveljati, naj plakate ljudje še naprej lepijo na krajevno običajen način, je torej razumljivo. Gotovo pa je tudi pomembnejše od tega, kdo bo plakat obesil, kam ga bo namestil. Primernih prostorov za te namene v občini skoraj ni. To je že dolgo jasno, vsaj nekaj let pa ta problem neuspešno rešujejo.

M. BEZEK-JAKŠE



»PREDVOLILNI BOJ« — V nedeljo so se metliške stranke na Jugorju pomerile v kmečkih opravilih, pri tem pa so se najbolje izkazali Zelenci. (Foto. J. Dornič)

Kako obvarovati grad Mala Loka?

Polemika v občinski skupščini, ker je vlada ponudila osnutek odloka o razglasitvi gradu Mala Loka za kulturni spomenik le z ožjim varovanim območjem

TREBNJE — Grad Mala Loka se v pisnih virih prvič omenja sredi 15. stoletja, ko je bil v lasti gospodov Gallov. V dolgih stoletjih se je zamenjalo kar nekaj lastnikov; ob koncu 1. svetovne vojne sta postala grad in pripadajoče posestvo »Poljoprivredno dobro« in leta 1930 je bila tam odprta gospodinjstva šola.

Čeprav je grad z menjavo lastnikov spreminjal podobo, je sedanja stavba s svojim kvadratnim tlorisom in enonadstropnostjo ohranila prvotno zasnovo in obliko. Zavoljo zgodovinske, umetnostnozgodovinske, arhitekturne in krajinske vrednosti gradu je Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine (ZVNKD) iz Novega mesta pripravil strokovne podlage za odlok o trajni razglasitvi gradu Mala Loka, kapele pri gradu in varovanega območja za kulturni spomenik.

»Odlok, ki ignorira strokovno presojo novomeškega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine pomeni očitno kršenje zakona o naravnih in kulturnih dediščinah. Takšno kršenje pa je tudi nevarno, saj če imamo enkrat pravico, da spregledamo strokovno mnenje zavoda in zaobidemmo njegovo kontrolno funkcijo, potem imamo zmeraj to pravico in tedaj za vselej odpade tudi tisti edini razlog razglaševanja spomenikov. Nenazadnje pa tako reducirana

variante odloka pomeni, da grad Mala Loka in kapelo lahko razglasimo za kulturni spomenik le, če držimo figo v žepu,« se je jezil odbornik (LDS) Marko Kapus na trebanjski izvršni svet, ker ni odbornikom ponudil v sprejem osnutka odloka v prvotnem besedilu, s širšim varovanim območjem in brez popravkov, ki jih je sprejela trebanjska vlada 24. junija.



Marko Kapus

Kapus sprašuje vlado, zakaj ni vsjoji obrazložitev odloka opisala razlogov, da se za kulturni spomenik razglašajo samo očje območje gradu Mala Loka, ne pa tudi širše varovano območje, kot je predlagal ZVNKD Novo mesto. Povod za razglasitev gradu Mala Loka za kulturni spomenik je bila doslej namreč prav nekakovostna, nestrokovna in nekontrolirana izraba prostora.

Sekretar občinskega sekretariata za družbene dejavnosti Milan Rman je menil, da bodo podobne dileme tudi ob še pomembnejših spomenikih, kot so grad Škrljevo pa tudi grad Trebnje, dolina Temenice itd. Župan Ciril Pungartnik je vprašal, zakaj 40 let ni bilo nikogar, ki bi zaščitil grad Mala Loka kot kulturni spomenik in ali grad Trebnje nič ne velja. Opozoril je, da je sedanji lastnik gradu Mala Loka zahteval, naj bi zaščitili še okrog 25 ha zemljišč okoli gradu. Tako varovanje pa bi po Pungartnikovih besedah lahko zelo otežilo kakršnakoli dela, tudi za najmanjši propust bi morali iskati soglasje. Trebanjski odborniki so ob 3 glasovih proti in ravno toliko vzdržanih osnutek odloka le sprejeli.

P. PERC



RESTAVRACIJA MUZEJSKIH PREDMETOV — V ribniškem muzeju, kjer imajo okoli 400 izdelkov in orodij suhorožarske obrti, ki so doma prav iz teh krajev, že ves mesec opravljajo zaščito teh predmetov pred njihovim nadaljnjim propadanjem. Predmetov je veliko, njihova zaščita pa zamudno delo, zato ga bosta kustodinja Mojca Šifer in njena pomočnica Darja Benčina, ki je v muzeju zaposlena preko razpisanih javnih del, opravljali še vse do konca avgusta. Da je delo tudi nevarno in zaradi uporabe strupenih zaščitnih snovi za zdravje škodljivo, dokazuje tudi zaščita, ki jo (na sliki je samo ena izmed njih) uporabljata pri delu. (Foto: M. L.-S.)

VRTINA ZARADI KAMNA, NE PA ODLAGALIŠČA NSRAO

BUČKA — Na Bučki so bili krajani zelo vznemirjeni, ko so pred dvema mesecema opazili, da delajo na njihovem območju vrtino. Takoj so se začeli anonimni klici, ali to morebiti ne pomeni, da hočejo tudi Bučko raziskati, če bi bila primerna za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov. Poslanci Stanislav Kos je sevniški minister za varstvo okolja Jože Kolar pojasnil, da gre za raziskave kvaliteta kamna za oblaganje vodotokov in da so o tem obvestili vodstvo krajevne skupnosti. Poslanka je menila, da bi bilo dobro, če bi o tem občina seznanila Bučkankarje tudi v Dolenjskem listu, ki ga radi prebirajo.



SREBRNA MAŠA — Preteklo nedeljo je bilo v studenški fari še posebej praznično. Župnik Anton Bobič (na posnetku v sredini, z očali) je imel srebrno mašo. Cerkev je bila mnogo premajhna za vernike, ki so prišli tudi iz bolj oddaljenih krajev. Župnik Anton Bobič je prišel na Studenec iz Kostanjevice in je s pomočjo župljanov lepo obnovil cerkev, ki ima tako od lani tudi ozaljšano vnanjšino. (Foto: P. Perc)

Zmagovalci tudi v gospodarstvu?

Predsedniški kandidat dr. Stanko Buser na Blanci: »Žremo se ob nepravem času. Delovati moramo skupaj, častno, vsaj dokler si gospodarstvo ne opomore.«

BLANCA — »Nič ni bilo narejenega, da bi ljudje pravočasno zvedeli o nizko in srednje radioaktivnih odpadkih in odlagališčih zanje. Pri nas postorimo vse, da ljudje tega ne zvedo. Strah me je, ker je ta zadeva tako politizirana. Tega je krivo tudi nečisto okolje in zdrahe med ljudmi. Dokler ne bomo dosegli očiščenja zunanega okolja, ne bomo našli niti notranjega miru.« je dejal dr. Stanko Buser na okrogli mizi o ekologiji, ki so jo preteklo nedeljo popoldne na Blanci pripravili sevniški krščanski demokrati.

Dr. Buserja so organizatorji povabili predvsem kot strokovnjaka geologa, in ne kot predsedniškega kandidata, čeprav je ob koncu le privolil, da je odgovoril tudi na nekaj predvolilno obarvanih vprašanj. Domačine na Blance in okolice je predvsem zanimalo, kaj misli dr. Buser o možnem

ŠE USTREZA OBJEKT ZA SHRANJEVANJE JEKLENK?

SEVNICA — To je zanimalo poslanca Draga Jazbeca zavoljo objekta za shranjevanje plinskih jeklenk na Glavnem trgu. Stare Sevnice prodaja nevarnih jeklenk precej vzmernija in terjajo, naj jih odnesejo na varnejša območja, tudi zato, ker je zdaj prodajal plina že dovolj, saj ga prodaja tudi Petrolov servis v Sevnici.

Upoštevajo strankarsko načelo

Oddajanje stanovanj

KOČEVJE — Občinska komisija za volitve in imenovanja je pri nedavnem imenovanju članov komisije za pripravo pravilnika o oddajanju službenih stanovanj v občini Kočevje in komisije za proračun prvič dosledno upoštevala strankarsko načelo oziroma strankarsko pripadnost kandidatov. Imenovati je nameravala 7-članski komisiji, v kateri bi vse politične stranke, zastopane v parlamentu, predlagale po enega kandidata, v obeh komisijah pa bi bil tudi strankarsko neopredeljen kandidat. Ker so svoje kandidate predlagali le socialisti, prenovitelji, demokrati in krščanski demokrati, se je komisija za volitve in imenovanja odločila, da imenuje le 5-članski komisiji. V komisijo za pripravo pravilnika so bili imenovani: Marko Rovani, Dušan Zamida, Srečko Štefanič in France Bartolme ter Marko Lovko kot neodvisni kandidat. Komisijo za proračun pa sestavljajo: Franc Arko, Janko Jurca, Mojca Ahac in Marjana Ačimovič ter Marjeta Gorše kot neopredeljena.

M. L.-S.

Radio Kočevje vnel strasti

Proti ustanovitvi le dr. Nikolič, češ da so druge stvari potrebnejše — Skupščina zavira napredek?

Polemična razprava, ki se je razvila na petkovem zasedanju vseh treh zborov občinske skupščine ob obravnavi osnutka akta o ustanovitvi radijskega programa Kočevski val je povzročila, da je nekaj poslancev zasedanje zapustilo. Zanimivo je bilo, da je ustanoviti lokalne radijske postaje odkrito nasprotoval le poslanec krajevnne skupnosti Osilnica, dr. Stanko Nikolič, češ da je dovolj drugih stvari, ki so v tem trenutku bolj potrebne občinskega denarja. Z glasovanjem so se poslanci opredelili za ustanovitev radijskega programa

Cona bo spodbudila podjetništvo

Industrijska obrtna cona Kočevje odprta — Celoten projekt je vreden preko 10 milijonov mark — Ugodnosti zagotavljata interesentom konzorcij in občina

KOČEVJE — Industrijsko-obrtna cona Kočevje leži ob magistralni cesti Ljubljana — Brod na Kolpi, na zemljišču med nadvozom pri Liku in skladiščem blagovnih rezerv na Bregu. Zavzema 60.000 m² površin, na katerih bo možno zgraditi 14.000 m² poslovnih prostorov. Nosilec izgradnje je GM konzorcij, d.o.o. Trenutno pripravljajo zazidalne načrte, čez mesec ali dva pa bodo pričeli z zemeljskimi deli.

GM konzorcij, d.o.o., so ustanovila kočevska podjetja Gramiz, ki bo opravljal izvajalska dela, Kovinar, ki bo skrbel za dobavo gradbenega ma-

HRANILNICA IMA DOVOLJENJE

KOČEVJE — Hranilnica in posojilnica HKS Kočevje je med tistimi šestimi hranilnicami izmed skupno 46 v Sloveniji, ki so že dobile dovoljenje Banke Slovenije za poslovanje. Do nedavnega tako dovoljenje ni bilo potrebno, zdaj pa je obvezno. Kočevska Hranilnica posluje za pravne osebe in obrtnike na območju občin Kočevje in Ribnica. Hranilnico so konec minulega leta dali oceniti zapriženemu cenilcu, ki je ugotovil njeno vrednost. Potem so jo z 52-odstotnim deležem dokapitalizirali z zasebnim kapitalom. Že prej pa je bil s sklepom Temejnega sodišča v Ljubljani izbrisan kot družbenik z 51-odstotnim deležem Zastave avto Ljubljana.

teriala in instalacij, ter AG-inženiring, ki opravlja projektantska dela in je zadolžen za trženje. Ustanovili so ga v soglasju s kočevskim izvršnim svetom z namenom, da bi zainteresiranim obrtnikom in podjetnikom omogočili, da bi kar najpogosteje prišli do novih proizvodnih in poslovnih prostorov. V ta namen je občina konzorciju tudi odstopila zemljišče za izgradnjo obrtne cone.

Po zadnjih direktorja konzorcija Braneta Oberča jim bo to uspelo. Cena komunalno urejenega zemljišča bo znašala 30 do 40 mark za kv. meter zemljišča. Cena za tipsko halo velikosti 500 m² bo denimo znašala 420 do 490 mark za kv. meter, kar je za



V POMOČ PRI ODLOČANJU — Zbirnik za steklo, ki stoji pri Mercatorjevi blagovnici v Ribnici, je že lep čas prepoln. Če so občinski možje, ki bodo ravno v teh dneh odločili o sprejemu ali zavrnitvi Barlesove ponudbe za sortirano zbiranje odpadkov, to morda sprejeli, jim bo pričujoči posnetek lahko v pomoč pri sprejemanju odločitve. (Foto: M. L.-S.)

GASILSKA VESELICA V TRŽIŠČU

TRŽIŠČE — Gasilsko društvo Tržišče vabi v soboto, 1. avgusta, ob 20. uri na Solsko igrišče v Tržišču na veliko vrtno veselico z bogatim srečelovom. Gasilci bodo postregli z jedmi z žara in malkovško kapljico, za prijetno razpoloženje pa bo poskrbel ansambel Tonija Verderberja. Izkupiček od veselice bodo tržiški gasilci porabili za nadaljevanje gradnje novega gasilskega doma.

SOSEDJE NE DAJO SOGLASJA

BOŠTANJ — Šest sosedov v Boštanju ne da soglasje Povšetovim, ki bi radi v njihovi neposredni sosesčini zgradili cementinarsko delavnico. Na občini so investitorjem že priskrbeli ustrezne listine, toda vse kaže, da Boštanjčanov, ki se bojijo onesnaževanja okolja, ni mogla omehčati niti visoka delegacija z županjo Breda Mijovič na čelu. Krajani Blance in dr. Buser pa so se v nedeljo na okrogli mizi SKD o ekologiji zaman ozirali in spraševali, kje je predsednica občinske skupščine.

okoli 30-odst. ceneje kot drugod po Sloveniji. Gre za ceno objekta, zgrajenega do III. podaljšane gradbene faze, do katere bo obvezno gradil konzorcij, vanjo pa so vštetni tudi vsi potrebni načrti in pridobitev potrebnih soglasij.

V konzorciju si bodo prizadevali pritegniti tudi tuje investitorje. Interesentom bodo omogočili gradnjo klasičnih hal s potrebnimi poslovnimi prostori, hal, v katerih bo možen nakup manjšega poslovenega prostora, pa tudi gradnjo stanovanjskih hiš z delavnicami. Edina omejitev za gradnjo v obrtni coni so ekološko oprečni programi.

Celoten projekt je vreden preko 10 milijonov mark. Gradili bodo za znatnega kupca, v skladu s tem pa bodo tudi komunalno opremljali zemljišče. Pri tem računajo, da bodo celotno zemljišče komunalno opremlili v petih letih.

Konzorcij bo interesentom pomagal tudi pri najemu bančnih kreditov. Vse dodatne informacije lahko zainteresirani za gradnjo dobe pri AG-inženiring Kočevje, Trg zbora odposlancev 56, tel. 851-335.

M. LESKOVŠEK-SVETE

ZADEVA STOJI

MOZELJ — Člani tukajšnjega prostovoljnega gasilskega društva so prvotno načrtovali, da bodo obnovili zgradbo starega gasilskega doma, vendar so se kasneje odločili za nov dom. Ko pa so hoteli pridobiti zemljišče, so ugotovili, da je bilo prej last župne nadbine. Zaradi javnosti predpisov o denacionalizaciji pa celotna zadeva miruje, ker se rešuje predlog za vrnitev te parcele prejšnjemu lastniku oziroma kočevski župniji.

GASILCI SPOZNAVAJO LEPOTE SLOVENIJE

SEVNICA — Sevniško gasilsko društvo priredi v soboto, 1. avgusta, enodnevni izlet, na katerega so povabili tudi člane vseh drugih gasilskih društev v sevniški občinski gasilski zvezi ter pobrateno društvo in godbo iz Spodnje Polskave. Gasilci si bodo na izletu, ki so ga poimenovali »Spoznavajmo lepote Slovenije« (pobudo zanj je dal in prevzel levji delež pri njegovi organizaciji tajnik sevniškega društva Silvo Osovnikar), ogledali Savinjski gaj, pot jih bo vodila skozi Velenje in Slovenj Gradec, seznanili pa se bodo tudi z vsebino muzeja in enega GD. Ustavili se bodo ob prelestnem Iveričkem jezeru pod Uršljo goro. Popoldne bodo preželi na pikniku. Po želji bo možen obisk Rimskega vrelca in rojstne hiše Prežihovega Vrance ali pa izlet na Uršljo goro in nabiranje gozdnih sadežev.

• Civilizacija je neprestano množje nepotrebnih potrebosti. (Tvain)

Poslanec grozil kolegu, da mu bo kosti polomil

Karel Vehovar obtožil Slavka Vilčnika, da mu je grozil in ga žalil zaradi nuklearke

SEVNICA — Nadvse odmevna zadeva ob zasedanju sevniške občinske skupščine je bil nastop poslanca Karla Vehovarja (bivša koalicija Demos—LDS). Protestiral je zoper žaljivke in grožnje poslanskega kolega Slavka Vilčnika (SSS) po seji občinske skupščine 31. marca, ko naj bi mu Vilčnik telefoniral domov. Tedaj naj bi Vilčnik rekel Vehovarju, naj bo raje tiho, kot pa da na skupščini govori o tem, kdo je bil odgovoren za gradnjo krške jedrske elektrarne. Po Vehovarjevih besedah naj bi mu tedaj, ob 19.45, Vilčnik po telefonu rekel, da je res javno podpiral gradnjo krške nuklearke, da pa je to še zmeraj boljše, kot pa da bi služil nemško vojsko. Če pa Vehovar ne bo tiho, da mu bo še kosti polomil.

Vehovar je od Vilčnika zahteval še pisno ponovitev telefonskih groženj, tega pa seveda ni doživel, a je kljub temu ustrezno ukrepal po

pravni poti. Na seji je tudi omenil, da je Jutranjka v 20 letih njegovega vodenja dosegla take rezultate kot 5 delovnih organizacij (brez Lisce) v 162 letih. Zato ne bo dovolil, je rekel Vehovar, da mu grozi tak... (nekulturnega izraza raje ne bomo objavili), kot je gospod Vilčnik, saj je v času njegovega direktorovanja v Jugotanju imel ta kolektiv okrog 5 milijonov DEM izgube. Glede nemške vojske je Vehovar pojasnil, da je bil leta 1942 prisilno mobiliziran kot tisoč drugih Slovencev, da pa je pozneje poiskal stik s partizani. Rekel je, da je bil leta 1971 obsojen za kontrarevolucionarja, kapitalista, da pa kaj takega še ni doživel, zato je vprašal skupščino, ali je prav, da poslanec grozi svojemu kolegu zaradi besede, izrečenih med sejo. Seveda je bil odgovor negativen. Škoda le, da ni bilo soočenja med Vehovarjem in Vilčnikom na sami seji, ker slednjega pač ni bilo.

P. P.



ODLAGALIŠČE — Predsednik občinskega odbora SKD Sevnica Jože Ašič je na okrogli mizi o ekologiji povedal, da ne bodo reševali svetovnih problemov, ampak svojega. Predvsem ljudem kviri spanec pomisel na možno odlagališče NSRAO v Gorenjem Leskovcu, o katerem je v zadnjem letu čudna tišina. Dr. Buserju so ob koncu za njegov prispevek izročili šopek cvetja. (Foto: P. P.)

Ribniški zobotrebci

SLAŠČIČARNA ALI BANKA — Pred kratkim so se prvič sestali člani sveta Miklove hiše. Med drugim so razpravljali o predlogu o oddaji prostora v prizidku Miklove hiše. Odločili so se, da se bodo pred sprejemom dokončne odločitve še enkrat pogovorili z zainteresirano banko. To dokazuje, da bo odločitev o tem, ali bo v Miklovi hiši slaščičarna, kot so predlagali delavci Miklove hiše, ali banka, kar bi bilo povšeči nekaterim občinskim možem, ali kaj drugega, težka. Upamo, da ne tudi pretežka.

PRIDOBITEV DOVOLJENJ — Dolgotrajnost postopkov za pridobitev vseh potrebnih dovoljenj za gradnjo povzroča pri tistih, ki se zanjo odločajo, negotovanje. To se stopnjuje z vsakim obiskom pri pristojnih za izdajo dovoljenj. Da bi se temu izognili in si prihranili številna pota in čas, lahko Ribničani pridobitev potrebnih dovoljenj prepustijo podjetju Stanbiro iz Ribnice.

STRAH PRED PLAČILOM — Ravnateljica ribniškega vrtca Andreja Hojč meni, da je bil eden izmed vzrokov za slabo odzivnost na njihovo anketo tudi v tem, ker starši niso bili seznanjeni z načinom plačila za ponujene dodatne in izboljšane programe. Čeprav je to pravzaprav žalostno, pa je glede na današnje ekonomske razmere dokaj razumljivo. Pri tem je celo dobro upati, da je bila med tremi četrtinami staršev, ki na anketo niso odgovorili, večina takih, ki nanjo niso odgovorili zato, ker so se zbal, da bi ponujeni programi bremenili njihov žep.

Sevniški paberki

MOST — Podjetje za nizke gradnje Gradis Maribor je obvestilo boštanjško krajevno skupnost, "da so v zvezi s problematiko dinamičnega odzivanja vrvi čez Savo" sprejeli določene ukrepe. Gradisovci so (po analizah in računalniških simulacijah, opravljenih skupaj z drugimi strokovnimi ustanovami) sklenili, da je treba povečati togost sredinskega stebra in vgradijo potrebne dušilne elemente. Načrte že izdelujejo, hkrati pa pripravljajo betonske podpornike za srednji stebel. Te dni naj bi prišli za svoj Tednik smenat nabolj znamenito slovensko gugalnico tudi ljubljanski "holivudjari".

DIM — Sevniški Stilles večkrat spušta v zrak nenavadne črne dimne signale. Poslanca dr. Jurija Pesjaka in še marsikoga zanima, kaj je z izpustom gostih črnih saj iz Stillesa. Zlobneži trdijo, da gre, sodeč po barvi dima, za nadvse resno svarilo, kje se lahko konča pot cenjenih sevnških mizarjev.

PROSTORI — Potem ko je pred poldrugim mesecem razpadla bivša koalicija Demosa in LDS, je zdaj na pogorišču stare ljubzenske zgradbe vznikla koordinacija SLS, SKD, NDS in Zelenih. Vse te stranke si že od volitev dalje zamerjajo prizadevanje, da bi pridobile vsaj približno take prostore kot nekdanje družbenopolitične organizacije, a jim to nikakor ne uspe. Predsednik NDS, Franc Pernovšek, je prejšnji teden na sestanku, ki ga je zaradi dodelitve prostorov strankam sklicala županja Breda Mijovič, protestiral zaradi neustreznih prostorov desnosredinskih strank, medtem ko se bivše DPO bohotijo v prostorih, ki si jih ne bi smele lastiti.

DOM POČIVA - V Krškem pri blagovnici nekaj zidajo, in to že dlje časa. Napis, ki se lušči zraven gradbišča, prepričuje človeka, da tu gradijo dom počitka. Da gre za dom počitka, lahko povsem drži, da ga gradijo, pa verjetno ni res, saj je vse skupaj videti zapuščen. Omenjeno gradnjo, ki je zastala, so opazila tudi budna očesa podjetnikov in verjetno ga bodo naprej gradili ravno ti za svoje "biznise". Če bo tako, bo celo bolje, kot bi se naprej delali dom počitka. V takem pomanjkanju denarja bi bil dom počitka prej mestna hiralnica kot kaj drugega.

DVOJNIK - Rolf Erik Norman, direktor krškega Vidma, bi bil lahko nemalo presenečen nad tem, kje se je znašel, ko je prišel delat v Posavje. V tem delu Slovenije naj bi namreč živel človek, ki je podoben gospodu Normanu s Švedske. Po najnovejših informacijah mu je izredno podoben Zlatko Rogale, doma iz okolice Rigonc pri Dobovi. Najbolje obveščeni Slovenci menda trdijo, da sta Norman in Rogale enojajna dvojčka, ki sta se v otroštvu razšla in se pred nedavnim po naključju spet znašla precej blizu skupaj. Mož, ki sta si po nekaterih informacijah tako podobna, da ju ne more razločiti nihče, baje za vse omenjeno sploh še ne vesta.

MARATONCI - Krška skupščina kljub poletju ne počiva. Potem ko je razpravljala o nezaupnici izvršnemu svetu skupščine občine Krško, ji je ostalo še glasovanje o nezaupnici. Prav tako mora še razpravljati in glasovati o zaupnici predsedniku skupščine občine Krško. Delegati pa se nikakor ne morejo dobiti v skupščinskih klopeh, menda bi se v dovolj velikem številu lažje dobili na dan seje v bližnji Komočarjevi gostilni. Ker je z udeležbo križ, so se v Krškem odločili, da bo skupščinska seja vsak tork, dokler ne bo prispelo dovolj delegatov za glasovanje.

Novo v Brežicah

GREZNICA - Pred dnevi je odpotovalo nekaj brežiških občinskih mož v mestno podzemlje, ki se začne nekje pri Del Cottovi hiši na Cesti prvih borcev. Izlet so že od vsega začetka jemali resno, saj je na vabilu pisalo, naj udeleženci vzamejo s seboj na ogled nekdanjega podzemnega skladišča gumijaste škornje in podobno opremo. Pokazalo se je, da so ravnali prav. Na tem popotovanju nekaj metrov proti središču Zemlje so doživeli namreč marsikaj, med drugim so do kolen bredli po vodi, po kateri je plavalo tisto, kar plava v vsaki boljši greznici. So brežiške fekalije pač iznajdljive in mirno tečejo tja, kamor najlažje. Prostora je v podzemni dvorani še veliko.

"MINISTER" OMAN - Na ustanovnem zboru krajevnega odbora slovenskih krščanskih demokratov Čatež je domačin nekaj vpraševal Ivana Omana in mu pri tem rekel minister za kmetijstvo. Oman je lahko kmalu uvidel, da ima tega dne na Čatežu opraviti z ljudmi, ki se ne dajo zlahka prepričati. Komaj je prvega povedal, da ni bil nikoli kmetijski minister, že je moral to dopovedati naslednjemu sogovorniku.

DOBRA VOLJA - Ko so na Čatežu pred kratkim ustanovljali krajevni odbor SKD, je bilo prav živahno. Gosta Ivan Oman in Nace Polajnar bosta lahko po tem večeru razmislila, če kot politika resno zdravita tiste žulje, ki najbolj boljijo slovenskega kmečkega človeka. Medtem ko sta bila onadva pripravljena vsaj na začetku srečanja govoriti bolj o visoki politiki, je eden od domačinov, igriv, kot bi bil kaj popil, vneto in nezadržno spraševal, kaj bo s ceno pšenice. Gosta sta ostala hladna, jezo pa je komaj krotil domači avditorij, tu zlasti Ciril Zupančič, predsednik OO SKD Brežice.

VODILNI MOŽJE - V širši okolici Brežic lahko izveste ne le to, da mesto premore človeka, ki bi kandidiral za predsednika, ampak tudi to, da ima človeka, ki bi bil izjemno primeren za obrambnega ministra. Za koga gre, vam na ulicah Brežic zdaj pove že vsaj vsak četrti mimoidoči.



USTANOVILI ODBOR - Stranka mora med ljudi na teren, da se bo lahko enakovredno kosala z drugimi strankami v boju za oblast. To je bila ena od ugotovitev na sobotnem ustanovnem zboru čateškega odbora SKD, od koder je tudi posnetek. (Foto: L. M.)

Odkrivanje (pra)zgodovine

Izkopavanja v Ajdovski jami in v Starem Gradu nad Podbočjem

KRŠKO - Poleg mednarodnega ekološko-biološkega tabora, ki bo na Raki od 1. do 4. avgusta in o katerem smo že poročali, so pripravili v krški občini letošnje poletje še dva arheološka tabora. Tako izkopavajo v Ajdovski jami, kjer so začeli načrtno in strokovno brskati za prazgodovino že prej. V tej jami so našli živalska okostja in najdba je postavila arheologom nov cilj: ugotoviti, ali je v jami živel tudi prazgodovinski človek. Izkopavanja vodi arheolog specialist, prof. Draško Josipovič z ljubljanske Filozofske fakultete.

V Starem Gradu nad Podbočjem gre za zaščitna izkopavanja. Na kraju, kjer so še vidni ostanki obzidja, arheologi iščejo morebitne ostanke gradu. Upanje, da bodo pri tem našli kaj oprijemljivega, je toliko večje, ker so doslej že zabeležili nekaj površinskih najdb. Tabor nad Podbočjem vodi doc. dr. Mitja Guštin, prav tako s Filozofske fakultete v Ljubljani.

Po neuradnih ocenah, ki pa so jih izrekli v strokovnih krogih, spada občina Krško med arheološko najbolj zanimive predele v Sloveniji.



POČITNICE - Tole kolo, na katero so zleze Mateja, Samana, Branka, Sara in Maja, ni čisto navadno kolo pri starem vodnjaku v Krškem. Sploh se ne vrti, ampak miruje na mestu, kar je zelo lepo, saj lahko na njem stojiš kot baletka. Kako krasne bi bile šele počitnice, ko bi jih nikoli ne bilo konec! (Foto: L. M.)

Posavje terja samostojno volilno enoto

Iz pisma predsednikov

SEVNICA - »Vse tri občine regije Posavje ugotavljamo, da bi v zakonu predvideno oblikovanje 9. volilne enote skupaj z občinami Metlika, Črnomelj, Kočevje, Ribnica in Grosuplje, ki so tako geografsko povsem odmaknjene od Posavja, kakor tudi s povsem različnimi razvojnimi možnostmi in cilji, onemogočilo uveljavljanje interesov Posavja v državnem svetu. Pri tem opozarjamo, da je število prebivalcev v brežiški, krški in sevniški občini manjše, kot bi lahko bilo, ravno zaradi zaostajanja v razvoju, kar se odraža v velikem deležu demografsko ogroženih območij v Posavju. Če Slovenija resnično želi zmanjševati razlike v stopnji razvosti posameznih regij oz. območij, mora tudi z zakonom o določitvi volilnih enot za volitve predstavnikov lokalnih interesov v državni svet omogočiti neposredno vključitev enega člana iz Posavja v državni svet,« je med drugim rečeno v pismu predsednikov SO Brežice, Krško in Sevnica, Teodorja Oršaniča, Vojka Omerzuja in Brede Mijovič Ministrstvu za pravosodje in upravo, ki je pripravilo omenjeni osnutek.

Z njim so seznanili tudi slovensko vlado, komisiji za ustavna vprašanja in lokalno samoupravo pri republiški skupščini ter posavske poslance v zboru občin in družbenopolitičnem zboru. Posavski župani predlagajo, naj se 9. volilna enota, v kateri sta poleg že omenjenih občin še občini Novo mesto in Trebnje, razdeli na dve, in sicer tako, da bi 10. enota obsegala območja občin Brežice, Krško in Sevnica, s sedežem v Krškem, volilci posavske regije pa bi tako izvolili enega člana državnega sveta. Predlagatelj je predvidel po enega člana državnega sveta na okrog 90.000 prebivalcev, kar pa najbolj prekoračuje ravno sedanja 9. enota, saj bi 10 občin s skupaj 237.259 prebivalci volilo le 2 člana. Ne kaže napačno pozabiti niti to, da ima Posavje 72.770 prebivalcev, in če je predlagatelj zakona lahko v 4., 5., 6., 7., 8., 11. in 13. volilni enoti priznal pravico do samostojnega člana v državnem svetu za manj kot 80.000 prebivalcev, v 5. enoti pa gre celo za manj kot 60.000 prebivalcev, potem tudi Posavje upravičeno terja samostojno volilno enoto in svojega člana, ki bo v državnem svetu zastopal posavske izvirne interese. P. PERC

»Cesar« veliko vzame in manj da

Zaradi pomanjkanja denarja v krškem kmetijstvu odlagajo na boljše čase mnoge naložbe - Druženemu sektorju pri davkih težje kot zasebnemu

KRŠKO - Če poravnane obveznosti kmetijskega podjetja do družbe, do poslovnih partnerjev, kmetov kooperantov in delavcev ter to, da v letu 1991 in v prvi polovici letošnjega leta podjetje ni imelo blokiranega žiro računa, govori o uspešnem poslovanju - potem je Mercator Agrokombinat Krško v tem pogledu uspešen. Tako sliko ustvarja poročilo o stanju v kmetijstvu v krški občini, ki ga je pred časom na tematski skupščinski seji predstavil Ivan Kozole, direktor M-Agrokombinata.

Da pa so razmere v kmetijstvu daleč od rožnatih, so ves čas čutili tudi v Agrokombinatu. Zaradi pomanjkanja denarja so kmetijci odložili mnoge na-



POSVET PROSTORSKIH NAČRTOVALCEV - Posvet o pripravi regionalnega prostorskega načrta Posavja, ki ga je v Krškem sklical Zavod za prostorsko planiranje pri republiškem ministrstvu za varstvo okolja in urejanje prostora, je Posavju mogoče odskril ena od vrat za preboj v Slovenijo. Koliko bo od ponujene republiške roke koristilo, se bo šele pokazalo. Kot je na posvetu dejal Franc Jenič, član krške vlade, se bo zavzel za največjo možno vključitev domače stroke v izdelavo prostorskega načrta. (Foto: L. M.)

Samo za vzorec ali kaj več?

Posvet o regionalnem prostorskem načrtu Posavja - Regija ponuja planerjem zadosti izzivov

KRŠKO - Posavje so izbrali med območja, ki jih bodo vključili v pripravo regionalnega prostorskega plana Republike Slovenije. Posavski področni strokovnjaki in uslužbenci so zadovoljni s to odločitvijo republiškega zavoda za prostorsko planiranje, posebej še, ker bodo med vzorčne regije v pripravi prostorskega načrta v Sloveniji izbrali skupno največ tri. Zadovoljstvo, da se je Slovenija naposled zmenila vsaj v nečem tudi za to, zdaj južno slovensko območje, so izrekli posavski predstavniki na posvetu o pripravi regionalnega prostorskega plana Posavja, sklicanem 22. julija v Krškem. Na posvetu se je zbrala večina predstavnikov vodstev brežiške, krške in sevniške občine in precej predstavnikov občinskih načrtovalskih ustanov ter kar nekaj predstavnikov iz republiških ustanov iz Ljubljane.

Prostorski načrtovalci bodo verjetno morali upoštevati, da je v Posavju dosti odprtih vprašanj in tudi problemov z njihovega delovnega področja. Neznanja je odločitev o gradnji avtomobilske ceste skozi Posavje, približno toliko se

ve o magistralni železniški progi, ki jo planerji znova želijo umakniti v dolino Save. Malo je znanega o nadaljnji uporabi obsežnega razvednotenega prostora nekdanjega vojaškega letališča v Cerkljah ob Krki. Skoraj povsem neizrisana je slika bodočega energetskega omrežja. Kar zadeva vodne elektrarne, so na posvetu napovedali z dokajšnjo gotovostjo dokončanje HE Vrhovo, vendar so hkrati opozorili, da je še vprašljivo dokončanje celotne elektrarniške skupine na spodnji Savi. Plinu bi morali čimprej narediti pot tudi v gospodinjstvu in sploh v široko rabo. Kot so omenili na posvetu, bi morali s prostorski načrti zavarovati pred umazanjimi podtalnico, na drugačno vodo pa so se nanašala opozorila, da precejšnja območja še vedno niso varna pred poplavi in da je potrebno kaj ukreniti za izboljšanje tovrstnih razmer. L. M.

ložbe, kot so obnova nasadov, gradnja oroševalnih sistemov in gnojilno-namikalnih sistemov na Krškem polju, adaptacija oziroma novogradnja klanvice, gradnja hlevov, ekološki program farme in še več programov v zasebnem sektorju. Pomanjkanje sredstev je sililo M-Agrokombinat v najemanje dragih kreditov, in tako so obresti, ki jih je podjetje plačalo v letu 1991 za ta posojila, presegle dvakratni znesek neto osebnih dohodkov. Stvar zase so davki, ki jih obračunane tako ali drugače plačujejo državi kmetijci. V tem pogledu je na slabšem družbeni kmetijski sektor, kajti po podatkih kmetijskega inštituta plačuje 3- do 4-krat večje kot zasebni. Če se torej država po eni strani kar trudi, da od kmetijstva dobi, »kar je cesarjeve-

• M-Agrokombinat občuti izgubo velikega trga, ki ga je predstavljala nekdanja Jugoslavija, saj so dejavnost podjetja ves čas razvijali za veliko večje tržišče, kot je Slovenija. Precej izgubljenega je nadomestil s prodajo v Italijo, Avstrijo, Belgijo, Nizozemsko in Nemčijo, pri čemer se odkrivajo možnosti za sodelovanje z nemškimi Obrigheimom, s katerim ima Krško prijateljske stike.

ga«, po drugi strani na kmetijstvo pozablja. Tako panogi namenja prepričla proračunska sredstva in ji ne plačuje že opravljenega dela. Slednje je direktor Kozole poudaril v omenjenem poročilu, a tudi že večkrat doslej na seji krške občinske skupščine. L. M.

PRIJELI VLOMILCA V VIKENDE

KRŠKO - Uslužbenci brežiške policijske postaje so 24. julija razvozljali serijo vlomov v vikende na brežiškem koncu. Tega dne so namreč prijeli 47-letnega Dragutina Ž., državljana sosednje Hrvaške, ki je osumljen šestih vlomov na območje Žejnega in Mrzlave vasi. Dejanja naj bi storil med 20. in 24. julijem, odnašal pa naj bi bil predvsem oblačila in hrano ter drobni inventar. Skupaj povzročene škode je za blizu dvajset tisočakov. Preiskovalni sodnik novomeškega temeljnega sodišča je za Dragutina Ž. odredil pripor.



KRKA ZA KOPANJE - Fotografiji, na kateri so Alenka, Mateja, Ana, Darja, Irina, Mitja, Andrej in Iva, bi lahko rekli pozdrav z morja, v resnici pa je pozdrav s Čatežu, kjer so se tile Čatežani in Čatežanke kopali. Tam je Krka kolikor toliko čista. (Foto: L. M.)

Krka in Sava za zabavo

Voda je v teh dneh spet toliko čista, da se v njej kopajo celo doli na Čatežu

ČATEŽ - Tako kot se poleti težje branje kdaj umakne s časopisnih strani lahkotnejšemu čitivu, se pred pripeko človek umakne v senco ali v vodo. To so storili tudi mladi Čatežani in Čatežanke, ki so čofotali na sotočju Krke in Save.

Niso edini, ki se te dni kopajo v Krki. Reka je spet čista, kot ni bila že leta. Ni misliti, da bo taka tudi ostala, zato je treba izkoristiti vsak trenutek, ko je bistra. »Voda v Krki je imenitna. Je čista in primerno hladna,« so čateški kopalci povedali o tem, zakaj se namakajo v reki.

Lahko bi šli v bližnje toplice, vendar jim je v reki lepše. Kako tudi ne, ko pa lahko v reki tekmuješ v plavanju z ribami in se obmetavaš z mivko in se z njo mažeš, tako da si lahko zdaj Vinetou ali Ribana zdaj

indijanski poglavar Sedeči bik ali Bizonje oko, da ne omenjamo, kaj ponuja Krkin breg. Seveda, če niste Čatežanka ali Čatežan, potem ne morete vedeti, da je ob sotočju obeh rek »čateška džungla« s stezo do starega mostu in s kačami in kuščarji ter obadi. Če imaš le malo domišljije, ti tu brez posebnega priločnika za klatenje mine popoldne, kot bi mignil.

V Krko redko zlezeš, zato pa toliko pogosteje vanjo odskočiš. Za to je najbolj primerna jeklena vrva, ki je nad reko napeta nekje tam, kjer se reče »Na špicu«. Za skakanje v vodo je primeren tudi savski most malce stran od vrvi. To dobro vedo Boštjan, Frenk, Robi, Jožko in Mitja, ki so ono popoldne »padali« z mostu v Savo. L. M.

• Nekaj besed so namenili meji. Kolečnik je pri tem izpostavil težak položaj vrste podjetij, ki jih spravlja na kolena ostro postavljena meja med Slovenijo in Hrvaško. Ker občina sama tu ne more rešiti ničesar, pričakuje pomoč vlade Slovenije. Verjetno pričakuje občina, sodeč po Kolečnikovi razpravi, pomoč še pri drugem perečem problemu. Gre za to, da so po Kolečnikovi besedah v občini Brežice zaradi vojne izgubili skoraj 1.000 delovnih mest, zlasti z zaprtjem Tehničnega remontnega zavoda.

dobil Polajnarjev odgovor, da bi se o tem pogovarjali, »ko bomo znova na oblasti«. M. LUZAR

• Naklonjenost je zvita oblika pohlepčnosti. (Hilsbecher)

Trebne je obdarovalo Ljubljano

Najmlajše slovensko mesto se je predstavilo s kulturo in gostoljubnostjo

V ponedeljek zvečer je Trebnje v malem zaživel v veliki sprejemni dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Na razstavo 137 slik in skulptur ob 25-letnici mednarodnega tabora likovnih samorastnikov je prišlo nad dvestotno ljudje. Med njimi je bil tudi dr. Alojzij Šuštar, ljubljanski nadškof in slovenski metropolit.

Srečanje z Ljubljano je že ob 18. uri začel trebanjski občinski pihalni orkester s promenade koncertom v parku pred Cankarjevim domom. O četrstoletnem jubileju vraščanja samorastniške kulture v življenje mladega mesta Trebnje je po uvodnem pozdravu M. Rotovnika spregovoril najprej inž. Drago Kotar, podpredsednik občinske skupščine Trebnje. Slavnostni govornik, akademik in član republiškega predsedstva Ciriil Zlobec, se je spomnil prvih srečanj samorastniških umetnikov, ki jih je spremljal še kot novinar. Trebnje jim je ponudilo dom in svobodno ustvarjanje, prehojena pot pa je potrdila pravilnost prvotne usmeritve. Zdjaj pozna vrednost in sporočila današnje »naive« širok krog ljudi doma in po svetu, saj je Trebnje v tem času postalo eno najvidnejših razstavišč te zvrsti likovne umetnosti v Evropi in celo v svetovnem merilu.

O neizpodbitni aktualnosti samorastniške umetnosti je govoril Zoran Kržišnik, ravnatelj Mednarodnega grafičnega in likovnega centra Ljubljana ter dolgoletni zaslužni predstavniki umetniškega sveta tabora. Predstavil je tudi hrvaškega slikarja Ivana Rabuzina, ki so mu v galeriji CD hkrati odprli razstavo 37 olj, tapiserij in risb. Božo Biškupič, pomočnik hrvaškega ministra za kulturo, je poudaril ob tem pomen nadaljnjega sodelovanja umetnikov obeh držav.

Odlično predstavitev tabora in njegove galerije je oplemenitil komorni zbor Trebnje pod vodstvom Igorja Teršarja, medtem ko sta Zvonka in Jože Falkner vmes brala pesmi iz pravkar izišle zbirke Beg gazel mirenskega pesnika Ivana Gregorčiča. Trebanjci so po odprtju razstave pripravili gostom še pristno dolensko gostoljubje. Članica društev kmečkih žena iz Mokronoga, Šentruperta in Trebelnega so ponudile domače kruh in okusno pecivo, zakonca Lorenca pa prvovrstno dolensko kapljico in druge dobrote svojega podjetja. Velika razstava naive bo v Cankarjevem domu odprta do konca avgusta.

T. GOŠNIK

NAZAJ OBCESTNE KAMNE

STARI TRG OB KOLPI — Z novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine so naslovili na črnomaljsko občino in krajevno skupnost Stari trg dopis, v katerem predlagajo, da občestne kamne ob cesti Stari trg-Dol, ki so jo asfaltirali pred dvema mesecema, povsod, kjer je to le mogoče, znova postavijo, da bodo SPET služili svojemu namenu. Gre za ročno klesane kamne, ki so že prava redkost.

Eno šolo obnovili, drugo zaprli

Začetek obnove šole v Adlešičih — Podružnico v Črešnjevcu bodo, če se bodo strinjali v šoli in krajevni skupnosti, začasno zaprli

ADLEŠIČI, ČREŠNJEVEC — Že nekaj časa je grozilo, da se bo v podružnični šoli v Adlešičih ponovila zgodba iz Semiča, ko je padel na tla strop v šolski telovadnici. Tudi stavba adlešiške šole je namreč močno dotrajana in prepotrebna adaptacije. Te se lotevajo v Adlešičih prav te dni. Menijo, da bo obnova šole stala okrog 23 milijonov tolarjev, v občinskem proračunu pa je na voljo le 8 milijonov tolarjev. S tem denarjem bo moč šolo dograditi le do tretje gradbene faze. Zato v črnomaljski občini še iščejo denar za naložbo. Vprašanje pa je, koliko denarja bo moč dobiti z republike, saj je za te namene za vso Slovenijo predvidenih le 33 milijonov tolarjev.

Ker naj bi bila obnova šolskega poslopja predvidoma končana naslednjo pomlad, jeseni tam ne bodo mogli pričeti pouka. Ker otrok ne bo moč voziti v Črnomelj, saj bi to pomenilo popoldansko izmeno in večje stroške, so našli rešitev v Adlešičih. Tako naj bi imeli tri učilnice v počitniškem objektu krajskih tabornikov v Marindolu, eno pa v sejni sobi kmetijske zadruge v Adlešičih.

Na črnomaljskem oddelku za družbeni razvoj so pripravili tudi predlog za začasno prekinitev pouka na semiški podružnični šoli v Črešnjevcu. Predlog utemeljujejo s tem, da je bilo v minulem šolskem letu v šoli s kombiniranim poukom 11 učencev. V naslednjem šolskem letu bi bilo učencev le še 10, potem 8 ter v šolskem letu 1994/95 in leto pozneje le še 7. Toliko učencev pa lahko sprejme matična šola v Semiču, ne



PRVO SKUPNO SREČANJE — Nekaj dni po začetku jezikovnih počitnic so v Restavraciji Kandija prvič skupaj sedli Korošci in družine gostiteljice iz Novega mesta (na sliki). Po predstavitvi so pripravili nekaj zabavnih nagradnih iger, že drugi dan pa jih je čakalo naporno učenje slovenščine. V tritedenskem druženju so se mladi šolarji na delovnih počitnicah veselili tudi številnih izletov po Dolenski ter obiskov kulturnih in zgodovinskih spomenikov.

S slovenščino na počitnice

Že tretje jezikovne počitnice za koroške otroke

NOVO MESTO — Zamisel o tem, da bi se mladi koroški Slovenci med počitnicami učili slovenskega jezika in navad v čisto slovenskem okolju, se je v Novem mestu porodila že leta 1988. Letos na Dolenskem potekajo že tretje jezikovne počitnice, ki se jih udeležuje 32 mladih iz avstrijske Koroške, prišlo pa bi jih mnogo več, če bi jih lahko sprejeli. Med udeleženci so prvič štirje šolarji celo z Dunaja, med Korošci pa je tudi štirinajstletni Zal, sin Novomeščanke Bibe Dobovšek, ki je na delovne počitnice prišel iz daljne japonske prestolnice.

Tritedensko druženje mladih ima bogat urnik. Na prvem mestu je izobraževalni del, ki tako kot prejšnja leta poteka na osnovni šoli Grm. Korošci se vsak dopoldan učijo slovenskega jezika, petja slovenskih pesmi, iger in drugega. Po besedah pobudnika, glavnega organizatorja in vodje počitnic, prof. Jožeta Škufca, je bila dobra tretjina koroških šolarjev bolj ali manj navzkrž s slovenščino. Že po 10 dneh druženja in

učenja je precej drugače. »K temu veliko pripomorejo družine gostiteljice, kjer je otrok vsak dan vključen v njihov družinski ritem. Skupaj s svojim prijateljem spoznava družinsko okolje, sosesko, nove prijatelje, igre in navade. Ob sobotah in nedeljah so otroci popolnoma predaž v družinske programe,« pravi prof. Škufca.

Pri delu z mladimi poleg učiteljev pomaga tudi Franci Tomažič, sodelavec organizatorice, Krščanske kulturne zveze iz Celovca. »Ta oblika druženja naših otrok z Dolenjci se pri nas na Koroškem še kako pozna. Mislim, da je zelo pomembno bivanje otrok pri družinah. Med njimi velja še posebej pohvaliti Bonove iz Levstikove ulice, Simčeve iz Smolenje vasi in Kastelčeve iz Gotne vasi, ki že tretjič sprejemajo naše otroke. Takšno druženje pripelje do tesnejših stikov koroških in dolenskih družin in tako se naše jezikovne počitnice med letom večkrat ponovijo,« je povedal Franci Tomažič.

J. PAVLIN

Slovenija tudi članica FIJM

Na zasedanju Mednarodne zveze Glasbene mladine v Barceloni našo delegacijo vodil Silvester Mihelčič

Od 26. junija do 1. julija je potekala v Barceloni generalna skupščina Mednarodne zveze Glasbene mladine (FIJM). V letu proslav Kolumbovega odkritja Novega mesta to špansko mesto seveda ni bilo po naključju izbrano za omenjeno zasedanje. V stopnjevanju utrip priprav na bližnjo olimpiado se je po svoje vključila tudi kultura, tako da imajo v Barceloni že od maja pravcati maratonski prireditve, nekakšno olimpiado kulture. Mednarodna zveza Glasbene mladine je poleg uradnega zasedanja pripravila skupaj z Glasbeno mladino Španije, ki slavi 40-letnico članstva v FIJM, še muzikološki simpozij »500 let južnoameriške glasbe«.

Za Glasbeno mladino Slovenije je bi-

lo letošnje, po vrsti že 47. generalno zasedanje FIJM še posebej pomembno, saj je bila na njem uradno sprejeta v članstvo te mednarodne organizacije, nanovo pa so postale članice še Glasbene mladine Hrvaške, Paragvaja in Senegala, tako da šteje FIJM zdaj že 46 članic. Z vstopom v mednarodno zvezo ima Slovenija možnost sodelovati v svetovnem zboru in simfoničnem orkestru Glasbene mladine, ki bosta letos nastopila v Barceloni na otvoritvi olimpijskih iger. Za mlade glasbene talente iz Slovenije bodo prišle prav tudi štipendije nekaterih držav.

S članstvom v FIJM je dobila Glasbeno mladino Slovenije tri mesta v komitejih mednarodne zveze: v komiteju FIJM za tisk je Veronika Brvar, v komiteju za etno glasbo Tomaž Rauch in v komiteju za mednarodni tabor Glasbene mladine v Grožnjaju na Hrvaškem Silvester Mihelčič iz Črnomlja. Slednji je kot podpredsednik Glasbene mladine Slovenije vodil slovensko delegacijo na zasedanju generalne skupščine Mednarodne zveze Glasbene mladine v Barceloni.

-an

Teden kreativnih počitnic

Kako združiti prijetno s koristnim

Od sobote poteka v taboru Bober v Dolenskih Toplicah Teden kreativnih počitnic, ki ga vodita Lidija in Aleš Asta. Vsak dan sta organizirani po dve delavnici za odrasle z naslednjimi temami: Njam njam delavnica zdrave hrane, Vaje pomlajevanja, Dišeča delavnica priprave naravne kozmetike, Ekološka delavnica, Prenova oblačil in stanovanja, Astrologija, Masaže in aromaterapija, Channeling, Rebirthing — dihanje na rojstvo, ter delavnici, ki potekata ves dan: slikanje in kiparjenje. Otroci od 6. do 14. leta se enkrat dnevno udeležujejo delavnic: Rebirthing — dihanje na rojstvo, Pravljica delavnica, Ekološka delavnica, kiparjenje, slikanje, prenova oblačil. Drugi del dneva pa imajo organizirano varstvo v bazenu. Tudi otroci od 2. do 6. leta so enkrat dnevno po tri ure v varstvu, tako da se lahko njihovi starši udeležijo vsaj ene delavnice dnevno.

V taboru je trgovina z bio slaščicami, naravno kozmetiko, knjigami, brošurami, Bachovimi kapljicami... Možna je izposoja knjig o zdravem načinu življenja kakor tudi polni penzion rastlinske polnovredne hrane. Udeleženci kreativnih počitnic začenjajo dan z vajami za pomlajevanje in zen meditacijo, končujejo pa z različnimi večernimi meditacijami, z modno revijo ali pa v bio disco klubu.

ENKRATNA PRILOŽNOST — 80% POPUST

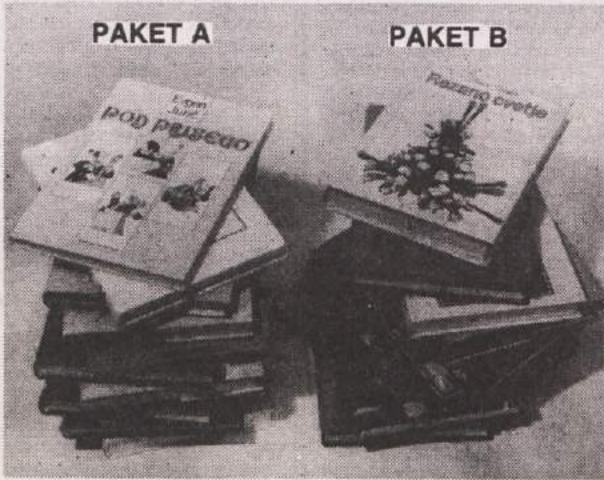
DESET KNJIG ZA 1.000 TOLARJEV

Založba ČZP Kmečki glas vam ponuja v prodajo paket A in paket B z več kot 80% popustom. Ne bomo ponavljali, da stane v redni prodaji samo ena knjiga v paketu več kot 1.000 tolarjev in da devet knjig dobite zastonj, pač pa vam dajemo nov podatek, in videli boste, da gre za zajeten paket knjig. Knjige v enem paketu, ki vam ga ponujamo, tehtajo namreč več kot štiri kilograme. Za 1.000 tolarjev boste dobili devet bralnih romanov, ki opisujejo v glavnem kmečko življenje in še eno strokovno knjigo. Gre torej za izjemno prilžnost, ki jo izkoristite, saj so take prilžnosti zelo redke.

Naj vas opozorimo, da boste morali plačati še 5% prometni davek, skupaj torej 1.050 tolarjev in poštino, če vam bomo knjige poslali po pošti.

Seveda pa pri tako velikem popustu zahtevamo plačilo vnaprej. Izpolniti morate naročilnico, plačati položnico s 1.050 tolarji na račun 50101-603-46470, vse skupaj (naročilnico in dokazilo o plačilu) poslati na naslov ČZP Kmečki glas, Prodajna služba, Celovška 43, 61000 Ljubljana. Hkrati vas obveščamo, da smo na Celovški 43 v Ljubljani odprli svojo knjigarnico, kjer lahko knjige tudi osebno dvignete.

Želimo vam prijetno branje!

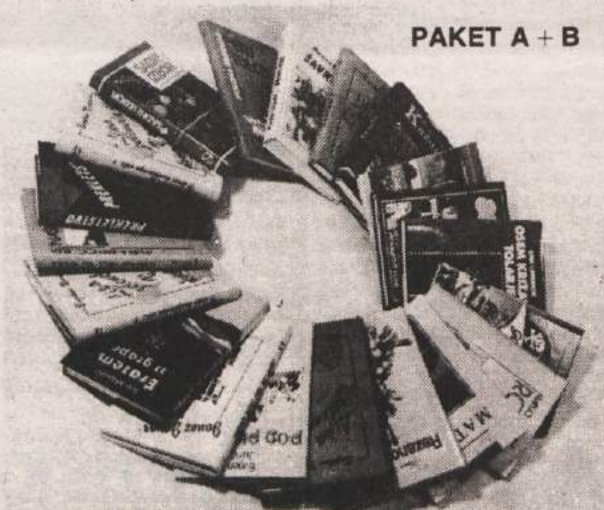


Seznam knjig v paketu A:

1. ŠAVRINKE (M. Tomšič) — letošnji nagradjenec Prešernovega sklada
2. PREKLETSTVO (I. Jereb)
3. POD PRISEGO (E. Junič)
4. LIPA ZELENELA JE, 1. del (B. Novak)
5. LIPA ZELENELA JE, 2. del (B. Novak)
6. KDO ME SILI TEBE LJUBIT (J. Javor)
7. DIVJI VOLČIN (P. Škrinjarij)
8. NAŠIH NJIV NIHČE VEČ NE ORJE (M. Brenčič — Jelen)
9. ERAZEM IZ GRAPE (I. Malavašič)
10. NAŠ SADNI IZBOR (M. Jazbec s sodelavci)

Seznam knjig v paketu B:

1. NA RDECEM OBLAKU VINOGRAD RASE (F. Medvedšek)
2. ROSA (F. Frančič)
3. LIPA ZELENELA JE, 3. del (B. Novak)
4. LIPA ZELENELA JE, 4. del (B. Novak)
5. KAŽUNI (M. Tomšič) — letošnji nagradjenec Prešernovega sklada
6. OSEM KRIŽANIH TOLARJEV (L. Lavrenčič)
7. GUSARJI NA OBZORJU (I. Sivec)
8. MATEJA (J. Peterle)
9. ZGODBE IZ GRMOVJA (I. Geister)
10. REZANO CVETJE (B. Vardjan)



Če boste naročili A- in B- paket, potem dobite kot posebno nagrado še knjigo Anice Zidar PRIDI K TOLMUNU

NAROČILNICA

Ime in priimek _____

Ulica (kraj) in pošta _____

Datum in podpis _____

1. naročam paket A
2. naročam paket B
3. naročam paket A in B (ustrezno obkroži)



USPELA »ROCK FEŠTA« — Taboru Bober v Dolenskih Toplicah je bilo minulo sredo shajališče mladih počitničarjev, ki ljubijo punk, metalic in rock glasbo. Med devetimi ansambli je bilo kar veliko izbire, pozornost pa sta s svojim nastopom pritegnili zadnji dve skupini: Mercedes band iz Novega mesta in skupina Nowhere Blossoms iz Kanade (na sliki), ki je prav z nastopom v Dolenskih Toplicah pričela svojo glasbeno turnejo po evropskih državah. (Foto: J. Pavlin)

FOTO: M. MARKELJ



Steber za javno plakatiranje na Glavnem trgu v Novem mestu.

V nekaterih mestih se človek prijetno počuti, ne da bi vedel, zakaj, drugod ne, pa prav tako ne ve, zakaj. Nekatera mesta so prijazna, druga ne. In kam bi med skrajni točki privlačnosti in odbojnosti lahko postavili dolensko metropolo? Na to vprašanje dajejo ljudje različne odgovore, vse več pa je takih,

ki vedo povedati, da mesto prej izgublja kot pridobiva na privlačnosti, k čemur poleg urbanističnih nedorečenosti svoje prispeva tudi neurejenost drobnih, a za podobo mesta pomembnih reči, kot so urejenost fasad, ulic, pločnikov, prometnih oznak in vse tiste množice tabel, napisov in drugega, kar združuje pojem

Je mestu vseeno, kakšen obraz ima?

Po poldrugem desetletju poskusov oblikovanja celostne mestne podobe se je, kot kaže, v Novem mestu le premaknilo. Zamisli ne ostajajo več le na papirju in v predalih, ampak jih uresničujejo.

vidna sporočila. Lahko govorimo tudi o tem, da Novo mesto v tem pogledu nima razpoznavne identitete. Presenetljivo pa je, da bi Novo mesto danes lahko prednjačilo pred drugimi slovenskimi mesti, saj so prizadevanja, da bi mesto dobilo svojo celostno oblikovalno podobo, stara poldrugo desetletje.

Prav te dni ta prizadevanja ponovno deloma oživljajo. Na Glavnem trgu in na avtobusni postaji so postavili stebre za javno plakatiranje, pod Kremenom nasproti stare lekarne postavljajo skupino panojev, v pripravi je mreža mestnih zemljevidov na frekventnih točkah v mestu in dohodih v mesto. V vsem tem je čutili oblikovalski napor poseči v sedanjo neurejenost, za njim in z njim pa stojita Peter Simič in podjetje Neapolis. Steber, panoji in zemljevid je oblikoval v sklopu projektne naloge Celostna mestna podoba, ki jo je novomeška skupščina sprejela na njegovo osebnostno pobudo. Se je končno premaknilo? Upajmo! Dosedanji potek takih premikov pa ni posebej spodbuden.

Poldrugo desetletje poskusov

Začetki poskusov, da se v mestni prostor celostno poseže z oblikovalskega vidika, segajo v leto 1977, ko je po predhodnih pogovorih s skupščino občine Novo mesto Ivan Hrovatič predlagal projektno nalogo Celostna mestna podoba. Nosilec naloge naj bi bil Aquarius design studio, ki sta ga takrat predstavljala oblikovalec Peter Simič in arhitekt Jovo Grobovšek. Pobuda je dobila dodatni zagon, ko se je Novo mesto z velikimi ambicijami pripravljalo na konferenco mest in so se Petru Simiču pridružili še novi strokovnjaki: arhitekta Marko Mušič in Janez Suhadolc ter akademski slikar Ladislav Pengov. Projekt naj

bi vključeval ureditev mestnega jedra v urbanističnem smislu, prenovo mostu, ureditev prometa, skratka vse, od urbanizma do oblikovanja vidnih sporočil v mestnem prostoru. A ostalo je v glavnem le pri idejah. Leta 1978 je prišlo do uresničitve nekaterih elementov projekta: na natečaju je bil izbran razpoznavni znak občine, obnovljene in pobarvane so bile fasade v mestnem jedru, izpeljan je bil natečaj za uniforme mestne godbe. Potem pa je vse zastalo.

1980 leta je Peter Simič izdelal po naročilu občine projekt stebra za plakatiranje, vendar je pri uresničenju stvar zašepala in zastala.

Leto dni kasneje spet nov poskus. Na pobudo tovarne zdravil Krka in Zavoda za družbeno planiranje je bil med novomeškimi arhitekti razpisan natečaj za oblikovanje avtobusnega postajališča za mestni promet. Naročnica prvih objektov je bila Krka, ki je postajala naročila za lastne potrebe. Peter Simič je skupaj s svojim sodelavcem Borutom Simičem oblikoval poleg postajališč še parkovno in ulično klop ter prosto stoječi smetnjak. Pri tovarni Krki so postavili prototipe, potem pa je bilo zgodbe spet konec in žar velikih ambicij je ponovno ugasnil, čeprav so bili objekti po mnenju poznavalcev in uporabnikov dobri in bi jih lahko takrat uporabili za ves mestni prostor.

Leta 1984 je Simič po naročilu Dolenskega muzeja začel izdelovati projekt panoja za plakatiranje in ga kasneje na pobudo naročnika razširil na panoje za vse mesto, a ponovno, ni prišlo do realizacije.

Se je zdaj premaknilo?

"Lani sem občini predlagal, da bi projekt nadaljeval in dogovorili smo se, da oblikujem



Oblikovalec Peter Simič.

mestno opremo: steber in pano za javno plakatiranje, pano s turističnim zemljevidom mesta in pano za najavljanje kulturnih prireditvev. Kaže, da bo stvar stekla," pravi Simič.

Osnova niso več samo načrti, ampak postavljeni prototipi. Trije stebri za javno plakatiranje že stojijo, izdelal jih je Treles Trebnje, podjetje Črtalič pa zdaj izdeluje vzorčne primerke panoja za javno mestno plakatiranje, panojev-vitrin za najavljanje kulturnih prireditvev in panojev z zemljevidom Novega mesta, ki bodo stali na več mestih, kjer je taka informacija potrebna. Doslej smo poznali le primerke, da je mesto imelo po en turistični zemljevid v središču, Novo mesto pa bo kot prvo v Sloveniji imelo kar mrežo zemljevidov.

"To bo organiziran asortima mestne opreme, ki bo na voljo urejalcem mesta. Mislim, da bo s tem mesto pridobilo na kakovosti lastne ulične podobe. Čeprav so bile ideje izraze že zdavnaj, sem lahko vseeno zadovoljen, da se bojo sedaj realizirale," pravi Simič in dodaja, da pri tem delu tudi v evropskem merilu ni imel dosti vzorov. "Predvsem se v srednjeevropskem prostoru pojavljajo historični modeli. Za Novo mesto sem se odločil za kulturološki pristop, ki se je v mestu pojavil v petdesetih letih s kvalitno obnovo mestnega jedra. Ravno komponirani formalni vzorec se mi zdi bistven v izrazu specifičnega geniusa loci mesta oziroma identitete, ki ga loči od mest med romanskim in germanskim miselnim svetom. Tudi majhni detajli, in tem primeru mestna oprema, naj izražajo duhovno podobo našega naroda."

MILAN MARKELJ

pričevanje s krvavega balkana

10. aprila je gradbeni delavec S. - bolj natančno se ne pusti imenovati, kar v Bosni in Hercegovini iz bojzani pred maščevanjem danes ni nobena redkost - prišel domov po nekaj mesecih, kar je bilo v zadnjih nekaj letih, ko je delal predvsem v tujini, že običajno. Maglaj, mestece z okrog osem tisoč prebivalci na desnem bregu reke Bosne, je kljub vojnemu požaru, ki je že zajel precejšen del Bosne in Hercegovine, še verjelo in upalo, da bo vojne vsak čas konec, predno bo prišla do njih. Še tistega desetoaprilskega večera, ki bi moral biti za S. eden najsrečnejših v življenju, saj je prišel k svoji družini, ženi in dvema majhnima otrokoma, v nov dom, sta z najbližjim sosedom, Srbom, skupaj spila kozarec in izmenjala nekaj vsakdanjih, nevojnih besed. Naslednjega jutra soseda ni bilo nikjer. Pa razen nekaj starejših ljudi tudi ostalih Maglajčanov srbske narodnosti ne. Odšle so cele družine.

Samo gledali so

Že leta, pospešeno pa med slovensko in med hrvaško vojno, so na planini Ozren nad mestom zidali barake, v katere so se očitno preselili v skrivnostni aprilski noči. Govorilo se je, da je naselje dobro opremljeno, da ima celo bolnišnico. Čeprav so delali na skrivaj, so ljudje vedeli za to pa na občini tudi. Nihče jim ni nič hotel, saj je bilo zadnje, o čemer so razmišljali, vojna. "Kot Alija (Izetbegović, predsednik BiH, op. p.), ki je prosil nafto, ko so mu Arabci ponujali orožje, smo verjeli, da vojne ne bo," z neprikrito grenkobo ponavlja S. Tudi vojaške kampanje, džipe in deute, ki so, kar je bila javna skrivnost, zadnje leto ali dve vozili v te kraje Srbom najmodernejša orožja in municijo, je večinsko muslimansko

Človeško življenje, vredno 50 mark

Grozljiva balkanska vojna ni obšla nobenega kraja v Bosni in Hercegovini, z begunci, za katere lahko svet pravzaprav stori le malo, pa je pljusnila daleč preko njenih meja. S., gradbeni delavec, pripoveduje o strahotah, ki jih doživlja muslimansko prebivalstvo od svojih včerajšnjih dobrih sosedov, zdaj neusmiljenih morilcev

prebivalstvo le opazovalo. Seveda jim je počasi postajalo tesno pri duši, čeprav marsikdo ni vedel ali pa se preprosto ni hotel obremenjevati z namigi, da je to območje del načrta o Veliki Srbiji. Pomagati oziroma spremeniti se tako ali tako ni dalo nič. Ko so tiste aprilske noči Srbi skrivnostno izginili, so Maglajčani vedeli, da to ne more pomeniti nič dobrega. Že iz hrvaške vojne je bilo znano, da kraj, ki ga je srbsko prebivalstvo zapustilo, v nekaj dneh lahko pričakuje neusmiljen napad. Vojska je prišla v Rečico, Ševartije, Maglajsko Jablanico in še nekaj vasi okrog Maglaja 20. aprila. To ni bila redna JA, ampak rezervisti, v veliki meri celo domačini srbske narodnosti. Zaradi tega večina prebivalstva tudi ni vzela resno opozorila, naj grejo na varno, kdor ima kam, saj so bili prepričani, da jim sosedje ne bodo storili nič hudega. Do 6. maja je bilo res tako, potem pa se je začelo. Začeli so se izživljati nad

prebivalstvom in z granatami in drugim uničevalnim orožjem, s katerim jih je nekdanja JLA izdatno založila, uničevati imetje. Tudi svoje, saj granata, ki prižvižga z bližnjega hriba, mimogrede zamenja srbsko in muslimansko hišo, kaj šele stanovanji v bloku. Tako se jim na srečo (še) ni posrečilo zadeti šole v Maglaju, v katero se je kasneje, ko so moški šli na položaje, zateklo mnogo žensk in otrok. Po domovih so se namreč počutili še mnogo manj varne, saj se nikdar ne ve, kdaj in od kod bo priletelo kaj smrtonosnega.

Nataknilo so ga na raženj

Kogar so ujeli, jo je slabo odnesel. S. pravi, da se dogajajo stvari, ki se jih ne da razumeti, za katere enostavno ni razumne razlage, da jih počno ljudje, celo dovčerajsnji sosed. Zvedeli so, da je v 25 kilometrov oddaljenem Doboju v taborišču zaprtih med

drugimi tudi okrog pet tisoč ljudi iz maglajskega konca Bosne. Zvedeli so, da so "najboljše" zajete ženske med petnajstim in štiridesim letom odbrali, da se četniška vojska zabava z njimi. Iz fantiča, ki se je s skokom v reko rešil iz ujetništva in v desetih dnevih prebil nazaj v Maglaj, so izrekli, da so njegovega šestdesetletnega strica pred njegovimi očmi nataknilo na raženj. Govorilo se je, da so v tamkajšnji tovarni, ki stoji kot vse druge, ljudi žive metali v živo apno. Muslimanske hiše v okoliških vaseh, iz katerih so prebivalce odvlekli v taborišče, so izropali do temeljev z okni, vrati, pipami in opeko vred, potem pa so jih še zrušili. Preko dobojske radijske postaje, ki so jo Srbi zasedli, pa lahko poslušajo, kako Muslimani koljejo, ropajo, požigajo in dobre želje hrabrim srbskim borcem, ki odhajajo na fronto.

V primerjavi z dobro oboroženimi napadalci, ki jim za povrh redno dovažajo municijo, hrano in zdravila s helikopterji iz Banja Luke in iz Srbije, skoraj dobesedno goloroko muslimansko in hrvaško prebivalstvo je seveda stopilo skupaj in skušalo organizirati obrambo pred napadi. Šli so na položaje z orožjem, ki so ga pač imeli, tudi z lovskimi puškami. Orožje so si tudi sami kupovali. Kdor je imel 1.500 mark ali kravo, je lahko prišel do kalašnika. Z nekaj orožja in s komandantom jim je kasneje pomagala tudi bosanska TO, še vedno pa orožja za uspešno obrambo močno primanjkuje. Tudi v Maglaju, na katerega vsake toliko časa izstrelijo nekaj smrtonosnega tovara, da prebivalstvo, ki je ostalo v njem, niti slučajno ne bi razmišljalo o normalnem življenju, kolikor je v takih razmerah sploh mogoče.

Iz soseda zver

Marsikdo pa je odšel, proti Hrvaški, Sloveniji in naprej proti Evropi - kolikor dovoli - se že ves ta čas zlivajo reke bežečih pred smrtjo. Mnogi, marsikje cele vasi in mesta, ji niso ušli, ker niso verjeli, da se lahko sosed, s katerim si še včeraj skupaj spil kozarec in spregovoril nekaj besed, čez noč prelevi v smrtno nevarno orodje neke politike. S. je po treh mesecih na položaju dobil dovoljenje, da odpelje družino na varno. Pot do Splita po skritih poteh preko Zenice in Žepč mu je uspelo kupiti v avtobusu, za 25 mark od glave. To je poceni, zasebni prevozniki zahtevajo za prevoz vsakega potnika, tudi dojenčka, 50 mark. Žena in otroka ter bratova žena z otrokoma so sedaj pri družinah na Dunaju. S posredovanjem Rdečega križa so dobili zatočišče za poldrugi mesec. Kaj bo potem, S. ne ve, kot ne ve, kaj je sedaj doma, saj niti radioamaterji ne dobijo zveze. Vrnil se (še) ni, ker je preveč krivic pri mobilizaciji, ker ni dovolj orožja niti za tiste, ki so tam, ker mu še ni uspelo poskrbeti za družino, kot je vedno mislil, da mora, ker... Vrnil pa se bo, čeprav je vse, kar je ustvaril, ustvaril s svojim delom po Pionirjevih gradbiščih v Sloveniji in na tujem in čeprav v Maglaju kot v vsej Bosni in Hercegovini nikoli več ne bo, kot je bilo. "Kar so okupirali, tega ne morejo nikdar zares zavzeti, enkrat bo to spet muslimansko, ne glede na ceno! Kako bomo živeli? Prijatelji gotovo ne bomo nikoli več. Tudi če bodo hiše vse (kolikor jih še je) stale in se bomo vrnili vsak v svojo, pravega sosedstva po tem gledanju preko puškinih cevi in vseh grozodejstvih ne bo več," razmišlja S.

ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

Pred tisočletji mesto je cvetelo

Na Vinjem vrhu so arheologi izkopal del utrdbenega obzidja prazgodovinske naselbine. Tako lepo ohranjenega zidu iz železne dobe na Slovenskem še niso imeli priložnosti ne videti in ne raziskovati.

Vinji vrh pri Beli Cerkvi je idiličen hrib, ki se kot utrjen bojevnik razteguje ob dolini Krke. Na strmih podolgovatega hrba, ki ga členijo doline, rastejo trte, sadno drevje, šumi gozd in se zelenijo travniki, veliko je tudi vikendov, ki se stiskajo v bregovih in se bleščijo v poletnem soncu, na južnem pobočju pa so raztresene hiše vasi enakega imena, kot ga ima hrib. Nad vsem kot kamnita straža iz pradavnih dni bdita cerkvi, sv. Jožef na zahodu in na vzhodu sv. Janez. Še posebno predel pod sv. Jožefom je zelo strm, medtem ko je na vrhu lepa in prostorna terasa, s katere je izvrsten razgled po dolini Krke in na Gorjance. Domišljija kaj hitro poleti v davnine in na tem prostoru ugleda veliko naravno utrdbo, ki ždi nad plodno rečno dolino in čuva svoje prebivalce pred nasilnimi ljudstvi, kadar se trumoma zapodijo po dolini ropat in pobijati. A ne samo domišljija, tudi izurjeno arheologovo oko podobno vidi okolico Velikega Vinjega vrha, hkrati ko strokovnjak ve, da to ni le videz, marveč, da je na tem prostoru pred

tisočletji zares stala velika utrjena naselbina.

Številna arheološka izkopavanja na Vinjem vrhu in v njegovi okolici, katerih začetki segajo v prejšnje stoletje, so pokazala, da je bil ta kraj v prazgodovini gosto naseljen. Arheologi, pred njimi pa "šacgreberji", kot so se imenovali ljubiteljski na-



Drago Svolfšak, vodja izkopavanj

biralci starin v prejšnjem stoletju, so prekopali veliko gomil in grobišč. V starodavnih grobovih so našli mnoge starine, nekatere res dragocene, ki so pričale o starodavnem življenju na tem koščku naše domovine. Zal je veliko tega zgodovinskega bogastva danes v tujih muzejih. Najdbe pa so seveda kazale, da je tu morala stati večja železnodobna naselbina.

Dolenjska ima bogato prazgodovino

Prvi je naselbino na Vinjem vrhu opisal Simon Rutar na prelomu stoletja, prvi natančnejši načrt naselbine pa je bil izdelan šele leta 1969. Kot piše arheologinja Anja Dular v knjigi Prazgodovinska grobišča v okolici Vinjega vrha, je bila starodavna naselbina močno prilagojena terenu. Do današnjih dni se je v večjem delu ohranil rob naselbinske terase, ki mu je zlahka slediti, posebej na severni in na južni strani, medtem ko je bil na jugovzhodni strani deloma poškodovan ob gradnji kolovoza in gospodarskega poslopja. Kje je bil vhod v naselje, ni jasno, glede na oblikovanost terena in lego okoliških nekropol pa se domneva, da je bilo vzhodov več, najverjetneje prav na mestih, kjer vodijo na vrh tudi sedanje poti. Naselbine doslej niso načrtno raziskovali, pač pa je arheologom po naključju uspelo zbrati podatke o sestavi obrambnega zidu pred nekaj leti, ko so pri reguliranju ceste iz Orešja na Vinji vrh izkopal vsek in se je pokazal del obzidja.

Še več o obzidju in njegovi gradnji bo mogoče ugotoviti iz podatkov, ki jih prav zdaj zbirajo pri kopanju arheološke sonde na severnem delu terase blizu cerkve sv. Jožefa. Izkopavanje poteka v okviru projekta Prazgodovinska poselitev Dolenjske,



Pogled na arheološko sondo na Vinjem vrhu; mlajšježeleznodobni zid je v ozadju.

ki ga vodi Arheološki inštitut SAZU, sodelujeta pa Narodni muzej in novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine. V štirih letih, odkar projekt teče, so opravili izkopavanja prazgodovinskih zidov pri Trebnjem in pri Dobriču, še predtem pa so tekla obsežnejša izkopavanja na veliki prazgodovinski naselbini pri Stični, največji na Slovenskem. Sploh je Dolenjska bogata s prazgodovinskimi naselbinami, ki so v starejši in mlajši železni dobi tvorile pravi sistem. Postavljene so bile na dominantnih točkah in morda so si prebivalci celo pošiljali vidna znamenja ter se tako obveščali o vsem pomembnem.

Izredno lepo ohranjen del obzidja

Izkopavanje na Vinjem vrhu vodi Drago Svolfšak, vodja Arheološkega oddelka Narodnega muzeja v Ljubljani, lopate, samokolnice in drugo delovno orodje pa imajo v rokah dekleti iz Narodnega muzeja, domačini in fantje iz Novega mesta.

"Delamo že od začetka tega meseca in računamo, da bo delo trajalo še kakšnih deset dni," pravi Svolfšak. "Namen izkopavanja je, da

s sistematično sondo preizkusimo, kakšne so strukture obzidja in kako je časovno razvrščena gradnja zidov. Gre namreč za starejše in mlajše obrambno zidovje vinjevške prazgodovinske utrdbe. Pričakovali smo, da bomo naleteli na dobro ohranjen zid, saj smo s tem namenom izbrali za sondiranje prav ta predel, kjer je terasa lepa in prelom tak, da kaže na ohranjenost zidovje, vendar nas je vseeno presenetilo in razveselilo, ko smo odkrili del mlajšježeleznodobnega keltskega zidu. Zid je na notranji strani izredno dobro ohranjen, visok približno en meter. To je edini in prvi primer tako dobro ohranjenega prazgodovinskega zidu na Slovenskem. Doslej smo izkopalj tovrstne zidove le v fragmentih."

Kot je mogoče razbrati iz sonde, je bilo obzidje na Vinjem vrhu postavljeno dvakrat in enkrat obnovljeno. Postavili so ga sredi 7. stol. pr.n.š., kakšno stoletje ali več zatem pa so ga obnovili. Zid je narejen iz notranje in zunanje škarpe, vmes pa je kamnito nasutje. Širok je bil od 130 do 150 cm. Starejši zid je bil debelejši, širok je bil prek 2 metra in tudi gradnja je bila drugačna, saj so ga zgradili iz večjih kamnitih blokov, žal pa je od njega ohranjena samo spodnja vrsta kamnov. Mlajši zid, katerega notranji del je tako lepo ohranjen, je bil grajen bolj površno in iz manjših kamnov.

"Kakšna so bila prazgodovinska obzidja, ki so varovala naselbine na Dolenjskem, se ne ve povsem natančno. Sklepamo, da so bili visoki nekaj metrov, starejši pa so bili operti še s pokončnimi lesenimi stebri," razlaga Svolfšak. "Tudi tu na Vinjem vrhu smo našli tak prostor v zidu, kamor so stari graditelji zabili lesene opornike. Oporniki so stali približno na dva metra razdalje na obeh straneh, najverjetneje pa so bili na vrhu povezani še s prečnim brunom. V Stični imamo dokazano gradnjo z oporniki, horizontalnih vezi pa ne. Te so znane iz nemških izkopavanj."

Po Svolfškovem mnenju je vinjevško obzidje eno od odkritij, ki potrjuje gradbeniško mojstrstvo ljudi iz železne dobe na Dolenjskem.

MILAN MÄRKELJ

naše korenine

Moja domovina je Avstralija

"Moja domovina je Avstralija," pravi Ivo Mervar. Skoraj ne bi verjel, ali prav slišim, zato se še enkrat zazrem v okrogli, gladki in nekoliko zagoreli obraz, tako značilen za naše izseljence, ko pridejo na obisk s tega najmlajšega kontinenta. In ko vidim, da ni kančka ironije na tem obrazu, si poskušam predstavljati, kakšen neki bi bil ta obraz, če se usoda ne bi zavrtela tako, kot se je, in bi bil Ivo danes Mrvarjev gospodar na Boričevem. Polt bi bila morda celo bolj rjavkasta, a bi skoznjo pronicalo nekoliko rdečkaste barve, značilne za naše kmete, ki si barve na obrazu ne pridobivajo ob enakomernem sončenju, temveč ob neprestanem delu in znoju. Gub bi bilo na licih verjetno precej več in bolj globoke bi bile od sonca, dežja in mraza, katerim bi bil čez leto izpostavljen, pa kocine bi bile na bradi večje in trše, saj



Ani in Ivo Mervar iz Avstralije

se za vsako stvar na kmetih res ne moreš obriti.

Boričevo je idilična vas le nekaj kilometrov iz Novega mesta. Sredi gozda ždi kot ujeta v starožitnih sanjah, in skoraj neverjetno se človeku zdi, da bi jo kdo le za trenutek mogel zamenjati za Avstralijo. Toda življenje piše svoje zgodbe in med njimi so tudi take, v katerih se je življenje svoj čas zdelo nezno in utesnjeno tudi v tej, od sveta tako odmaknjeni vasi. Bilo je v prvem desetletju po vojni, mladine je bilo v vasi precej, zaslužka pa bolj malo. Vojna je bila s svojimi delitvami, kdo je bil na naši in kdo na oni strani, še vedno prisotna, pa tudi z represalijami do tistih, ki se niso sistemu brezpogojno pokorili. Ivo tako vzdusje ni bilo všeč. Domačije je bilo zaplenjene toliko, da skoraj ni videl smisla ostati na njej, poleg tega pa je bila za njim še kopica otok. Zato odločitev ni bila težka, in ko se je ponudila ugodna priložnost, je pobegnil v Avstralijo. Po redni poti je tisti čas lahko emigriral le malokdo.

Tudi Anice niso kar tako pustili tja. V Celju je morala uporabiti kar nekaj zvez, da so jo prvič spustili na tuje, kjer sta živela njena starša. Vrnila se je, saj so morali znanci zanj podpisati garancijo. Potem je še nekajkrat odšla na pot in se pridno vrnila nazaj. Ko pa garancija ni bila več potrebna, je ostala v Avstraliji. Tako sta se z Ivom spoznala. Aničino družino je še bolj kot Ivovo zaznam-

ovala vojna. Mati je bila Nemka iz Banata, oče Štajerec, ki so ga Nemci mobilizirali v svojo vojsko. V vojni vihuri je družina razpadla in se ni nikoli več zbrala. Zato tudi Anica ni dosti pomišljala, ko ji je Ivo predlagal, da bi združila svoji usodi in pričela na novo v daljni Avstraliji.

Najprej sta živela v Adelaidi. Za kmečkega fanta, kot je bil Ivo, je bil začetek težak. Treba je bilo dobiti poklicno izobrazbo, se naučiti jezika. K sreči je bilo dovolj prijaznih ljudi, ki so priskočili na pomoč. Ko sta se kolikor toliko umestila v novo družbo, je njun mir spet pričel najedati črv negotovosti. "Ali ne bi bilo lepše živeti v Evropi, blizu domačih krajev?" sta se spraševala. Domotožje ju je hudo zdelovalo. Prodala sta vse in se leta 1970 spet naselila v Avstraliji. Le za šest mesecev. Zaslužki tam niso bili, kot sta pričakovala, stroški pa veliki, tudi z gradnjo hiše ni bilo tako, kot sta si predstavljala. Vmes je prišla še ena zelo moteča stvar. Ivan nikakor ni mogel priti domov. Večkrat je poskušal, a so obmejni miličniki zahtevali od njega vizo, na konzulatu v Salzburgu pa je ni in ni ni mogel dobiti. "To bo še trajalo," mu je osorno dejal uslužbenec, Makedonec po rodu. Ko se je naveličal čakanja, je odšel na konzulat v Gradcu, kjer mu je slovenski konzul hitro priskrbel vizum, a vpisati ga je moral v Salzburgu, kjer je zanj zaprosil. Uslužbenec, tisti Makedonec, je bil ves osupel, ko je videl, da je viza za potovanje v Jugoslavijo prišla. Z nejevoljo jo je vpisal v potni list, dejanje pa pospremil s kletvicami o izdajalcih in kapitalistih, ki bi jih bilo treba že zdavnaj postreliti. Ivo je tako po dvanajstih letih lahko le obiskal rodno Boričevo, a okus po grenkobi, ki jo je moral poznati, da je do tja prišel, mu bo ostal na ustnicah za vedno.

Mervarjeva sta se vrnila v Avstralijo, tokrat v Melbourne, in se ponovno postavila na noge. Z zanimanjem sta spremljala dramatične spremembe v stari domovini in vesela sta, da se je za Slovenijo vse tako srečno končalo. Zavedata pa se, da bo treba storiti še marsikaj in narediti še marsikatero novo luknjo v pasu, predno bo toliko stisnjen, da bo gospodarstvo zares stabilno. Zato ne sodita med tiste, ki so vsi iz sebe nad novo Slovenijo. Preveliko navdušenje se hitro sprevrže v svoje nasprotje, menita, in se ob tem, ko ju ima kak tak navdušenec zato, ker ne vzklikata dovolj živo, za "ta rdeča", samó nasmehneta. Nakaterim ljudem pač še manjka pravih življenjskih izkušenj.

TONE JAKŠE

med legendo in zgodovino

Gorjanska mitološka bitja

Kiškov mlin ob potoku Penderjevka je davne dni mlel noč in dan. Njegov gospodar je imel vedno polne roke dela. Resda je bil mlinar priden, vendar se je njegovo bogastvo kopičilo tudi na račun goljufije. Ljudje, ki tedaj niso imeli denarja, so mletje žita plačevali z obvezno merico, ki pa si jo je zviti mlinar polnil po svoji volji. S potrgalom (krepelec, s katerim mlinarji natlačijo moko v vrečo) si je polnil vreče moke, ki jo je potem prodajal okoliški fevdalni gospodi, ki je imela denar. Mlinar je mlel tudi ob dnevih, ko ne bi smel. Zato se je nekoč zgodilo, da se je mlin ponoči ustavljal. Ljudje so govorili, da je vrag mlinarja kaznoval, ker si je po svoji volji odmerjal merice.

O vragu se je na obronkih Gorjancev v preteklosti veliko govorilo. O tem mitološkem bitju, ki sega v predkrščanske in tudi pred-slovanske čase, so ljudje vedeli veliko povedati.

Krščanski vrag izvira iz ilirskega Silena, ki se je kasneje porimljani v Pana - to je mitološko bitje z rogovi in kozjimi nogami. V antiki je bil pastir čred, pozneje pa tudi polhov, o čemer je pisal tudi Janez Vajkard Valvasor.

Ko so Sloveni rogatega in kozjega antičnega Satira ali Pana sprejeli za krščanskega vraga, jim je postal tudi kozel nečista žival. Če si je keltski staroselec na Mihovem pod Gorjanci skuhal ali pekel kozje meso, so mu Sloveni prilepili zaničljiv vzdevek "kozoder", kar se je ohranilo tudi v starih zapiskih. Sloven je v starih časih razbil "nečisto" posodo, v kateri se je kuhala kozlovina. Tako se je rodila slovenska psovka "kozoder", ki je vpisana v urbar tudi kot priimek. Lahko si mislimo,

da je Sloven v tistem času svetoval staroselskemu "kozoderu" pod Gorjanci, ki je pre-mogel samo nečisto kozo, naj si raje "peče gos". Od tod vzdevek "Pecigus" (peci gos), iz česar se je morda razvil priimek Picigas, ki izhaja iz Kire pod Gorjanci. Podoben je tudi vzdevek "gazi vodo", ali, kot pravimo danes, Gazvoda.

Podgorci so poznali tudi škrate Tavsa, ki je živel v rudarskih rovih na Gorjancih. Ko je bil leta 980 ustanovljen železarski trg Otok (Gutenwerth), se je nagajivi škrate preselil v naselbino ob Krki. Bivališče je imel v Krki, kjer je po potopitvi laldje z zakladom pri Irgelnu (domačini pravijo otočku Irgelc) stražil potopljeni zaklad. Ob lepem in sončnem vremenu se je Tavs rad sončil na obali zelene reke.

Na Gorjancih niso nikoli govorili o vilah, ampak samo o belih ženah. Poznali so dve vrsti skrivnostnih bitij. Prve so stanovale v gorjanskih jamah in so hodile ljudem v dolino na dnino, druge pa so po meglah v zraku plesale in pele. Zanimive so zlasti prve, ker gre po vsej verjetnosti za v Gorjance pregnane staroselke, ki so nosile platnena bela oblačila, druge pa so bile plod ljudske domišljije. Takšna noša staroselcev se je baje ohranila v Beli krajini.

Spomin na jame v Gorjancih se je še danes ohranil; primer je Poganja jama in jama Čestitk pri Kostanjevici. Zanimivo je, da so v gorski dolini Breganice na Žumberku Vilinske jame, kar potrjuje domnevo, da tedaj niso poznali samo v belo oblečenih žensk, ampak tudi mitološka bitja - vile.

Pri večjih gradovih pod Gorjancih (Mehovo, Gracarjev turn, Prežek) so v bližini vedno našli stare razvaline, zidove prehodnika gradu. Navadno je tam stala tudi stol-pasta trdnjava, obvezno pa pristava ali marof, kjer je bilo naselje četrtinarjev in tretinarjev (kmet, ki je oddajal tretjino ali četrtino pridelka), imenovano Zapuže ali Purga. To so bila navadno tudi bivališča trdnjavske posadke.

SLAVKO DOKL

NAGRADA V ČRNOMELJ IN PODTURN

Žreb je izmed reševalcev 28. nagradne križanke izbral MATJAŽA MEDICA iz Podturna in ŠTEFKO PETRUNA iz Črnomelja. Medicu je pripadla denarna nagrada 1.000 tolarjev, Petruna pa bo prejela knjižno nagrado. Nagradjencema čestitamo. Dobitnika denarne nagrade prosimo, naj nam čimprej sporoči svojo enotno matično številko (EMŠO) in številko ali tekočega računa ali žiro računa ali hranilne knjižice, da mu bomo nagrado lahko kar najhitreje nakazali.

Rešite današnjo križanko in rešitve pošljite najkasneje do 10. avgusta na naslov: Dolenjski list, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 30! Novomeščani lahko ovojnico z rešeno križanko brez poštno znamke oddajo v naš nabiralnik pri vходу v stavbo, kjer ima uredništvo svoje prostore.

REŠITEV 28. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 27. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: KEVS, PETRO, LAT, OKRAS, ELIOT, ALI, MIKROSKOP, HELSINKI, ENN, SILJE, PLASTIK, KEATS, LIST, CESAR, AL, OSTINATO, OONA, STOJA, TROMBON, KANAT, EAK, ILA.

prgišče misli

Družba, ne pa država, mora negovati umetnost, kajti samo med družbo in umetnostjo je možen živ in dinamičen odnos, ki bo rodil sadove.

M. SOLDO

Človekova veličina temelji v tem, da nosi svojo usodo.

M. KUNDERA

Ker se opijanje vsak dan ponavlja, je alkoholizem progresiven ali samomor na obroke.

M. MAKARIČ

Narodni sram je hujski od osebnega, ker se zarije globlje v človeka in prizadene vso njegovo bit.

E. KOCBEK

poti k zdravju



Presna hrana krepi odpornost

Kaj je v vsakdanji prehrani zdravo in kaj ni, to je vprašanje, na katero so v različnih časih različno odgovarjali. Spomnimo se velike hvale, ki je je bila deležna špinata kot nedosegljiv vir železa, pa se je izkazalo, da je z njim bolj skromna. Odkritja strokovnjakov za prehrano menjava mnoga spoznanja in v ospredje postavljajo zdaj to ali ono živilo. Nekaj železnih pravil pa je obstalo in se uveljavilo: naravna hrana je bolj zdrava kot industrijsko predelana in presna bolj bogata kot kuhana.

V tem letnem času, ko sadno drevje ponuja obilje sadežev in so vrtni polni zelenjave, je prav, da pozornost posvetimo sadju in zelenjavi v vsakdanji prehrani. Ta živila vsebujejo pomembne snovi, vitamine, minerale in encime, ki jih naše telo nujno potrebuje za delovanje, hkrati pa vsebujejo tudi nehranljive sestavine, ki jim pravijo vlaknine in so prav tako pomembne za zdravo in dobro delovanje človeškega organizma. S kuhanjem in obdelavo te snovi večinoma uničimo, zato je naj velja: če je le mogoče, uživajmo sadje in zelenjavo v presni obliki. Kaj vse se da narediti z nekaj domiselnosti iz presnih živil, lahko preberete v kuharskih knjigah, ki jih je na našem knjižnem trgu veliko.

Prednost uživanja presne hrane je tudi v tem, da jo zaužijemo manj kot kuhane, kar pride prav vsem tistim, ki jim tehnika kaže več kilogramov telesne teže, kot si želijo in je tudi zdravo. Živila rastlinskega izvora vsebujejo veliko vlaknin, ki dobro napolnijo želodec, tako da imamo prej občutek sitosti in zato jemo manj. Vendar imajo vlaknine še pomembnejšo vlogo. Vlaknata hrana se hitreje izloči iz telesa, s tem pa se telo hitreje znebi tudi škodljivih snovi, ki jih sprejemamo iz okolja ali nastajajo v njem. Zanimiva pa je ugotovitev, da vlaknine krepijo tudi telesno odpornost. Hrana, bogata z vlakninami, pospešuje prekrvavitve črevesnih sten, to pa obnavlja tamkajšnje imunske celice.

nagradna križanka

30

	BRANE OBLAK	ZDRAVLJE-NIJE S PRI-POMOČKI NASPROT-NEGA UČINKA	ŠČETI	JOKAVEC	PETA ČRKA V GRŠKI ABECEDI	NAJSTAREJ-SI ODELEK JURŠKE DOBE	OCVIRK ANTON	GL. MESTO REPUBLIKE CAD	FINSKI ARHITEKT (ALVAR)	DL DL
										DL DL
	OBEŠILNA NAPRAVA						JUGOSLO-VANSKA LJUDSKA ARMADA			MITOLOŠKI (GERMANŠKI) OREL
	TROJANSKI JUNAK						OČE BREZPRAV-JE			
	SLANO JEZ V AZLI					RIM. BOG LJUBEZNI				
	PRIIP. SE-MITSKEGA LJUDSTVA					IME FILM. IGRALCA (CONNERY)				
DL DL	VULKAN NA JAPON-SKEM	PRIIPADNIK AZIJSKEGA LJUDSTVA	GLASBENIK SOSS ZAJEDALSKI GRM		DEL STATEV				SIMBOL VLADARSKE CISTI	DRUGO IME ZA MACAO
ZNANA ZNAMKA SMUČI					NEONSKA ZARNICA DOGA ZA DNO SODA					
PRIIPADNIK URALOAL-TAJSKEGA NARODA						ITALIJAN PLIJAČA IZ ARTIČOKE				
GRŠKA BOGINJA MODROSTI				INDIJSKI BOG OGNJA	AVT. OZN. KRŠKEGA			DESNI PRI-TOK IRTISA	KEM. SIMBOL ZA ALUMINIJ	
REPUBLIKA ZAHODNI AFRIKI				ORIENTAL-SKI PRAŠEK ZA LASE			IME FILMSKE IGRALKE (FONDA)			
GRŠKI DIAKTIČNI PESNIK				POSODA			PRELAZ ČEZ VELEBIT			

zanimivosti iz sveta

Umorili otroka hudiču v čast

Skrivne sekte častilcev črne magije in hudiča le tu in tam opozorijo nase, a kadar zbuje pozornost javnosti, je običajno povezano s kakšnim strašnim odkritjem. Kot poročata Reuter so v argentinskem mestu Guaratube satanisti ugrabili sedemletnega dečka in ga umorili v krvavem obredu žrtvovanja satanu. Do grozljivega zločina je prišlo aprila, storilci pa so že za zapahi in so svoje strašno početje tudi priznali.

Glavna krivca sta Celina in Beatriz Abage, žena in hči guaratubskega župana. Otroka sta srečala na ulici in ga s sladkarijami zvalili v avto, potem pa sta ga odpeljali v stanovanje, kjer so se zbrali udeleženci črne maše. Da bi si od temnih sil izprosil srečo in blagostanje, so ugrabljenega dečka najprej obredno zadavili, nato pa so njegovo truplo strahovito razmesarili. Vanj so vrezali sedem globokih ran, vsak od vrezov pa naj bi darovalcem zagotovil eno od zelenih stvari: ljubezen, bogastvo, srečo, uspeh in podobno. Z dečkovo krvjo so potem še poškrpili oltar. Ves obred je potekal v znamenju magičnega števila sedem: otrok je bil star sedem let, pri obredu je bilo sedem ljudi, črna maša je potekala 7. aprila, v dečkovo telo so vrezali sedem rezov. Po opravljenem obredu so otrokovo truplo odvrgli v gozdu poleg Guaratube, kjer so ga odkrili policisti.

Opičja lekarna

Nemogoče si je zamisliti, da bi lahko človeštvo živel brez izkušnje in znanja, ki ga je nakopičilo v medicinsko znanost. Brez tega vedenja in industrije zdravil bi bili kot vrsta najbrž odpisani. Vendar tudi ostala živa bitja niso v tem pogledu popolnoma na ničli. Kot so odkrili raziskovalci, imajo tudi nekatere višje razvite živali nekaj takega, čemur bi lahko -seveda z veliko svobode v izražanju - rekli zdravilstvo. Našejmo nekaj primerov.

Raziskovalci šimpanzov v tanzanijskem naravnem parku Mahale so kot prvi odkrili, da opice poznajo nekatera naravna zdravila. Ugotovili so, da si šimpanzi zdravijo prebavne težave z rastlino Vernonia amygdalina. Običajno je ne jedo, le kadar bolehalo, jo poiščejo, prežvečijo in preostanek izpljunejo. Rastlina učinkuje, saj se bolne živali po "zdravljenju" očitno hitro opomorejo. Povejmo še, da isto rastlino uporabljajo tudi domačini v svojem ljudskem zdravilstvu kot sredstvo za odpravljanje črevesnih parazitov in prebavnih motenj sploh. Kasnejše raziskave so pokazale, da tudi druge opice poznajo zdravilne rastline. Ugotovljeno je, da je v "opičji lekarni" 15 zdravilnih rastlin.

Na prvem znanstvenem simpoziju, ki so ga pripravili letos in ga posvetili živalski farmakopeji, so se strokovnjaki strinjali, da dosedanja odkritja potrjujejo, da živali dobro vedo, kaj delajo, ko uživajo zdravilne rastline. Posebej zanimivo je, da živali dajejo prednost preventivi pred samim zdravljenjem. Opičja krdela v času deževne dobe, ko je nevarnost vseh vrst obolenj večja, pogosteje žvečijo



FOTO: M. MARKELJ

V šimpanzovi glavi niso samo banane, pozna tudi zdravilne rastline.

rastlino aspilia. Ko so biokemiki analizirali olja te rastline, so ugotovili, da vsebujejo snov tiarubrin-A, ki deluje kot antibiotik, uničuje pa tudi rakaste celice. Razmislijo, da bi tej stvari posvetili še večjo pozornost, saj upajo, da bodo živali pokazale ljudem, kje se v naravi še skrivajo zdravilne snovi, ki jih moderna farmacija še ne pozna.

Nedolžnost je na Kitajskem še vedno cenjena

Kitajska družba je šla skozi revolucijo in velike spremembe, vendar pa so stara načela kljub zatiranju in preganjanju tradicionalnega izročila še vedno zelo močna, in to ne samo na podeželju, kjer so spremembe sploh počasnejše, temveč tudi v mestih. To je potrdila raziskava o spolnosti, ki so jo opravili med 2000 poročenimi pari v mestih.

Kar tri četrtine vprašanih ceni nedolžnost kot najdragocenejšo lastnost ženske. Polovica vprašanih moških meni, naj bi pari ne imeli spolnih odnosov pred poroko, enakega mnenja jih je med ženskami 62 odst. In kako je s skoki čez zakonski plot? Kitajci in Kitajke so si kar zvesti zakonski tovariši, če jih primerjamo z zahodnjaki: samo 29 odst. moških in 23 odst. žensk je priznalo, da so se kdaj spozabili in prekršili zakonsko zvestobo. 92 odst. žensk in 84 odst. moških je prepričanih, da si morata biti zakonca zvesta. Skoraj vsi pa menijo, da bi moralo biti spolne vzgoje veliko več.

Rezultati te raziskave se razlikujejo od raziskave spolnih navad Kitajcev, ki so jo opravili na šanghajskem centru za sociološke raziskave leta 1990. Po nji so Kitajci bolj svobodnjaški v spolnosti. 86 odst. vprašanih je potrdilo, da so imeli spolne odnose pred poroko, in 69 odst. jih nima nič proti zunajzakonskim spolnim odnosom.

Radioaktivni odpadki se še kar naprej kopičijo

Z vprašanjem, kam in kaj z radioaktivnimi odpadki, ki se kopičijo ob delujočih jedrskih elektrarnah ali so ostali kot nadležna dediščina od oslujenih, si ne belijo glave le pri nas, kjer imamo konec koncev eno samo nuklearno. Veliko močnejši glavobol imajo tiste države, kjer so se bolj oprli na atomsko energijo in zgradili veliko jedrskih elektrarn, za odpadke pa niso poskrbeli.

Po ocenah strokovnjakov se je v 26 državah sveta, kjer uporabljajo atomsko energijo v miroljubne namene, nabralo že 80.000 ton radioaktivnih odpadkov. Do konca tega tisočletja bo takih odpadkov že 190.000 ton. Radioaktivna gora zelo hitro raste. Lani jih je bilo denimo dvakrat več kot pet let poprej in kar dvajsetkrat več kot leta 1970. Ob tem vsekakor preseneča dejstvo, da znanost še ni našla zanesljivega načina, kako jih uničiti oziroma narediti trajno neškodljive. Tovrstni odpadki ostanejo smrtno nevarni več tisoč let, zato njihovo skladiščenje pravzaprav ni prava rešitev. Doselej popolnoma varnega odlagališča še niso nikjer zgradili. Odložili so tudi gradnjo ogromne zbirne odlagališča v Ameriki, ki naj bi bilo najvarnejše na svetu. Nameravajo ga narediti več sto metrov globoko pod zemljo v geološko zelo stabilnih slojih granita. Zaradi tehničnih težav so gradnjo prestavili na leto 2010. Gora radioaktivnih odpadkov pa raste naprej.

praktični KRIŽANKA



Poletna obleka

Čeprav se poletje že preveša v drugo polovico, je še vedno čas za poletno obleko. Posebno, če ste bolj delovni kot počitniški, boste težko brez elegantne, ob telesu krojene obleke, ki je lahko iz svile, viskose ali bombaža, enobarvna ali kombinacija dveh ali treh barv, na primer bele, sive in temnodre. Druge barve so lahko le opazni gumbi in morda obroba na ovratniku ali del prednjika ali en rokav. Tu so tudi poletne oblekice, urezane iz malo blaga, skrbno ob telesu, z značilnimi izrezi na hrbtu in spredaj. Tu pa so tudi romantične daljše obleke, ki se spredaj zapenjajo po vsej dolžini, zapete pa ne smejo biti do zadnjega gumba. V pasu ali tik pod njim so prerezane in nabrane. Kot veste, so od vzorcev letos posebej čislane pike in črte, stilizirano cvetje, vichy in še kaj. Tudi barve poznate: vse od rdeče, roza, barve breskve do rumene, zelene, modre, bele, peska in vanilije.



Proti neprijetnemu vonju

Kadar se v kuhinji nabere neprijeten vonj po ribah, čebuli, česnu in podobnem in zračenje ne pomaga veliko, položite šest ali osem nageljnovih žbic ali klinčkov, kakor jim tudi pravimo, na vročo štedilnikovo ploščo. Že po nekaj minutah se po kuhinji razširi prijeten vonj njihovih eteričnih olj in zatre neprijetne vonjave. Namesto klinčkov lahko uporabite tudi koščke vanilije. Sicer pa se neprijetnemu vonju lahko tudi izognete, na primer pri kuhanju cvetače. Preden jo začnete kuhati, naribajte nanjo malo muškatanega oreška in neprijetnega vonja med kuhanjem ne bo. Ko pa kuhate kislno zelje, mu dodajte malo črnega kruha in prav tako ne bo slabe volje zaradi smradu po stanovanju.



Popečen krompir s skorjico

Za štiri osebe potrebujemo: 1 kg krompirja, sol, poper, muškati orešek, 2 stroka česna, 2 žlici zmehčanega masla ali margarine, 1/4 l mleka, 1/4 l sladke smetane, 50 g masla ali margarine, 100 g naribanega ementalkega sira. Krompir olupimo, opremo in narežemo na 3 mm debele rezine. Rezine osušimo s papirnatim prtičem. Nato jih solimo, popramo in potresemo z naribanim muškata oreškom. Plitvo posodo natremo s strtimi stroki česna, nato pa debelo namažemo z maslom ali margarino. V posodo zložimo plasti krompirjevih rezin kot strešnike. Prelijemo z mlekom in polovico smetane. Potresemo s sirom, na vrhu posadimo kose masla ali margarine. Pečemo v pečici pri 200 stopinjah C približno 55 minut. Postopoma dolivamo preostalo smetano.



Zdaj so res žejne

V teh vročih dneh okenske rastline trpe zaradi suše in pregrevanja grude, zato je zalivanje v tem času zelo pomembno. Rastline, ki porabijo veliko vode (petunije, gorenjski nageljni), zalivamo tudi po dvakrat na dan. Nikakor ni dobro zalivati po listih, ker s tem spodbujamo razvoj najrazličnejših glivičnih bolezni. Sami se moramo odločiti, koliko in kolikokrat bomo zalivali, ker na porabo vode vpliva več dejavnikov, od lege okna, kjer jih vzgajamo, do bujnosti rasti in velikosti posode. Vsekakor pa bo škoda večja pri pogostejšem zalivanju kot pri poredkem.



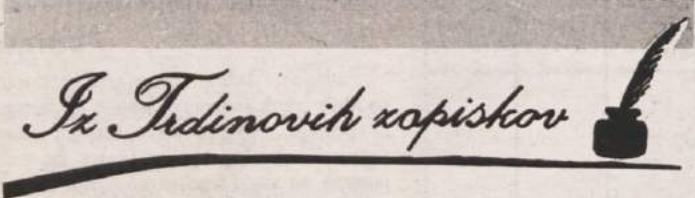
Nič več menjav?

Na svetovni razstavi 200 uspešnih svetovnih podjetij v Washingtonu je neka firma s Floride privlekla iz arhiva že nekaj desetletij star izum oljnega čistilca. Če so podatki točni, bi ta izum lahko zelo pomagal lastnikom avtomobilov, ki pri menjavah motornega olja niso dovolj natančni. Gre za filter, ki ni osnovan na papirju, ampak na bombažu, poseben grelec pa iz njega sproti izpareva bencin in vodo. Menjavanje olja pri takem filtru praktično odpade, saj je olje očiščeno do 40-krat temeljiteje kot pri navadnem filtru, kar 2- do 4-krat podaljša življenje motorja. Še cena: na ameriškem trgu naj bi tak filter stal 270 dolarjev.





RIMSKI NAGROBNIK - Pri obnovitvenih delih v župnijski cerkvi sv. Petra v Črnomlju so leta 1990 pod ometom v južni steni pod korom odkrili vzdani rimski nagrobnik. Ohranjen je le zgornji del z reliefi pokojnikov, napisno polje pa manjka. Izklesani so portreti treh oseb s stilizirano prikazanim oprsjem. Gre za moška in žensko, upodobljene na dokaj pogost način. Obe moški figuri imata v levi roki svitek, verjetno listino o državljanstvu, ženska pa ima na levem ramenu pripeto sponko (fibulo). (Pripravil dipl. arheolog Danilo Breščak)



ix Trdinovih rokopisov

Obljuba - Loterija in obljava sta sestri, obe nas goljufata ali obe imata za nas to dobroto, da nam delata upanje, ki nas veselijo, da se čutimo srečne. Tisti gotovo ne ravna prav, ki ne izpolni nobene obljube, pa tuji tisti ne, ki izpolni vsako.

Tudi v Egipt za zaslužkom - Dekleta v okolici Novega mesta nimajo rejenih meč, tudi sicer so v obraz suhe, ves život je bolj koščten ali prsi jim ne manjka. Obrvi so večidel goste in lepo temne, tudi oči kaj prijazne. Lasje malokedaj prav dolgi. Sploh so lahke, spretno in ume. Hoja elastična in gibka, vsekako lepša od hoje tukajšnjih gospodičen, ki se plazijo počasi grede kakor sence, v naglosti pa delajo nerodne široke korake. Koža rjava in nekako zamolkla. V službi dekle bolj varčne memo hlapcev ali novce tod raje posojajo drugam nego dajo v hranilnico. V krčmah ga rade pijo ali na račun lubčkov ali drugih dobrotnikov. Brez straha so vse. Kjer kaže več zaslužka, hajd tje n.pr. v Gorico, Trst, Reko in celo v Egipt in v druge dežele.

Ponujajo sumljive reči - Berači nekateri tudi zdravniki, ponujajo ljudem včasih čarodejne pripomočke, zeli, mišico in druge nevarne in sumljive reči. Oni so dostikrat reprezentanti najabotnejega misticizma, praznoverja in sleparstva.

Ne prijatelj, le znanec - Dolenjec ne ve, kaj je prijatelj, on ima le znanca. Bistroumen mož je rekel: "Dolenjci niso narod, ampak čreda, nimajo ne zavesti ne ponosa: grajska oblast, silni davki in brezmemno pijančevanje pogreznilo jih je popolnoma v materializem, da se za višje ideje ne vnamejo nikoli za dolgo."

Skoraj ga ni koticika v Evropi, tej stari celini, ki bi bil še neraziskan. Pa vendar so prostorčki, ki s svojo drugačnostjo vabijo. Vulkaniki, te skrivnostne gore, ki te že s samim zunanjim videzom polnijo z občutkom vznemirjenja, so bili naš cilj, smer našega potovanja, ki smo si ga za vedno želeli vtisniti v spomin.

Vabil nas je evropski jug, dežela sonca in prijetne spomladanske klime. Veselili smo se novih doživetij, ki jih popotnikom ponujajo svobodna potovanja, ki so nepredvidljiva. Predvsem pa nas je gnala od doma želja, da enkrat občutimo to nenavadno vznemirjenje, ki te zajame le ob pogledu na ognjenik. Vsaka izmed naših prelepih gora izvabi gorniku občutek mogočnosti, toda ob pogledu na goro vulkanskega nastanka je občutek povsem drugačen. Značilna stožčasta oblika sama po sebi sicer ni nič posebnega, toda misel, da iz notranjosti tega stožca prihaja notranji ogenj našega planeta, ti požene kri po žilah.

Vabila in zvalila nas je v svoje naročje Sicilija, skrivnostna in nenavadna dežela, nedotaknjena in mafijsko potuhnjena, dežela, ki se skoraj dotika italijanskega škornja pri prstih. Sicilija in Eolski otoki so nas za nekaj dni sprejeli.

Sicilija je največji sredozemski otok, velik 25 708 kv. kilometrov. Je nadaljevanje verige Apeninov na eni strani in gorovja Atlas na afriški strani. Je precej gosto naseljena, ima le nekaj manj kot 5 milijonov prebivalcev, ki se v glavnem ukvarjajo s pridelovanjem vina, oljk in agrumov, v vodah okrog otoka, ki so bogate z ribami, pa si vsakdanji kruh služijo ribiči.

Arhipelag sedmih otokov (Lipari, Salina, Stromboli, Panarea, Vulcano, Alicudi, Filicudi) in številnih čeri, ki se vlečejo v Tirenskem

Sonja Nemanič: PRI OGNJENIKIH DOMA

morju na severovzhodu od Sicilije, se imenuje po grškem bogu vetrov Eolu. Zanj pravi legenda, da je imel zaprte vetrove v votlini na enem od teh otokov, zato njihovi ime - Eolski otoki. Drugo ime, Liparski otoki, pa izhaja iz imena glavnega otoka v skupini- Lipari.



Iz kraterja ognjenika Vulcano se odpira lep razgled na sosednje otoke.

Velik bel trajekt nas popelje proti otokom iz Milazza, prijetnega obmorskega mesta, nad katerim dominira ohranjen grad iz 13. stoletja. Od tam se v daljavi vidi zasneženi vrh Etna. Eni čas vožnje izkoristijo, da pospravijo še zadnje ostanke pritorjone slovenske hrane,

ZGODBA vaša zgodba/vaša

VAŠA Anton Križ: Moj osebni vlak

Vsakokrat ko v koledarju preberem 15. april, dan železničarjev, se mi vrnejo misli daleč nazaj na enkratno doživetje in na mojo prvo vožnjo z vlakom.

Ob kapitulaciji Italije 1943. leta sem bil partizan v enoti pri štabu 2. primorsko-goranskega odreda. V drugi polovici septembra je bil štab nekaj časa v Vrbovskem v Gorskem Kotarju. Nekega sončnega dne sem bil določen, da odnesem nujno pošto v bataljon, ki je bil v Srbskih Moravicah. Komisar odreda mi je izročil pošto za bataljon ter mi brez kakšnega posebnega pojasnila dejal, naj grem na železniško postajo in naj rečem šefu postaje, da sem kurir za Srbske Moravice in da se bom lahko peljal z vlakom. Naročil mi je še, da moram v Srbskih Moravicah počakati na odgovor, nato pa se čimprej vrniti.

Ko sem pešail na železniško postajo so se mi v mislih začela porajati vprašanja, od kod vlak, saj še nisem slišal da v vojnih časih vozi vlak. Ni mi bilo tudi jasno, kako bom vožnjo plačal, saj nisem dobil v štabu ne denarja ne primernega dokumenta. Vse mi je bilo še toliko bolj zapleteno, ker se dotlej nisem še nikoli vozil z vlakom. Kraj, kjer sem odraščal, je bil 45 km od železniške postaje Rakek na Notranjskem in prav toliko do postaje Delnice. Tako v mladosti nisem imel ne možnosti in ne potrebe za vožnjo z vlakom. Zato tudi nisem imel prave prestave o taki vožnji. A ravnal sem, kot mi je bilo ukazano. Bilo je okoli 11. ure dopoldne. Javil sem se šefu železniške postaje in mu dejal, da sem kurir iz 2. odreda za Srbske Moravice. Malo me je gledal in zatem dejal, naj počakam zunaj. Po krajših razgovorih šefa z dvema železničarjema - verjetno jima je dajal napotke - sta železničarja odšla k vlaku. Manevrirala sta sem in tja, dokler ni pred postajo stala lokomotiva z enim vagonom. Strojevodja mi je z roko dal znak, naj stopim v vagon. Bil sem presenečen in zmuden. Mar bo vlak samo zaradi mene odpeljal v Srpske Moravice?

Ko sem vstopil v vagon, je strojevodja nekajkrat zapiskal, pozdravil z roko šefa postaje in odpeljali smo se. Prvič v življenju sem se peljal z vlakom, in to sam! Še več, vlak je peljal samo zaradi mene!

Stal sem pri odprtih vratih vagona in gledal lepo krajino vzdolž reke Dobre. Ko je vlak pripihal med zaraščeno hribovje, mi je padlo na misel, da bi lahko sovražnik tukaj napadel vlak, kot smo tudi mi napadali sovražne vlake, zato sem se umaknil od vhoda. Po prihodu v Srbske Moravice me je vlak čakal, da sem opravil kurirsko nalogo, po dveh, treh urah pa me je odpeljal nazaj v Vrbovsko.

Matjaž: Dom

Še eno hladno spomladansko jutro. Neka misel mi ne gre in ne gre iz glave, ko hodim po ljubljanskih ulicah bos, utrujen in raztrgan. Tavam okoli, ljudje pa hodijo mimo mene in se niti ne ozro.

Nekdaj sem imel dom, deležen sem bil ljubezni, topline in radosti. Potem se je moj svet sesul na koščke, ki se ne dajo več sestaviti nazaj. Moral sem oditi in začel sem prosjčiti za denar in hrano. Postal sem brezdomec. Zgubljen sem. Vem, da sem. To hladno spomladansko jutro se sprehajam po Ljubljani z mislijo, da bom temu naredil konec. Kaj poreče moja stara mati, ko bo prebrala moje ime v časopisu? Le ona mi je še ostala. In kaj porečejo drugi? Najbrž samo: "Ah, še eden!" Mogoče bo komu celo žal zame, kakšnemu meni podobnemu brezdomcu.

Misli mi roje po glavi. Kje, kako, kdaj? Morda pa le imam še kakšno možnost za povratek. Toda kako? Naj kje kaj ukradem? Ne, tega ne! Mati me je učila, da je tatvina hudo zlo. Rajši imam tako življenje, kot da bi kradel. Ne, tega za nič na svetu! A kje naj najdem dom? Mislim, da zadnje časa vem. Kmalu ga bom poiskal. Prav kmalu se bom odločil in storil svoje. Kako lepo šumi Ljubljani-ca. Reka, ti boš moj dom!

KNJIŽNA POLICA

Učlovečeni heroj



Partizanski odpor na Primorskem je neločljivo povezan z imenom narodnega heroja Janka Premrla-Vojka. Kot se pač dogaja herojem, je Vojko v splošni zavesti ljudi dvignjen od vsakdanjih tal, s tem pa nekako izprazen človečnosti in topline slehernika. Prav to mu s svojim peresom vrača njegova sestra, partizanska učiteljica Radoslava Premrl, ki je nedolgo tega pri Slovenski matici izdala knjigo Moj brat Janko - Vojko. Gre za zapise, ki so pred časom izhajali v tržaški reviji Zaliv, a ker te revija tistikrat zaradi ideoloških neumnosti ni bilo mogoče dobiti v knjigarnah in knjižnicah, prihajajo zapisi zdaj prvič med bralce v Sloveniji. Za Maticino izdajo je avtorica zapise delno preuredila.

Radoslava Premrl sicer popisuje svoja doživetja in življenjske preizkušnje v obdobju pred drugo svetovno vojno, med njo in v prvih povojnih letih, vendar je ves čas neposredno ali posredno v pripovedovanju prisoten lik njenega brata, tako da je za večji del pripovedi naslov knjige kar ustrezen, saj je Vojko s svojim uporništvom in junaštvom nehoti zaznamoval vso družino in vplival na njeno usodo v dobrem in slabem tudi še po svoji smrti 1943. leta. Pisateljica z večjim peresom in resnicoljubnostjo gradi pripoved, iz katere živo veje duh časa in se začujejo specifične razmere na Primorskem, tako da se osebna pripoved preliva v podobo Primorske in njenih ljudi.

Knjiga se začne s spomini na otroštvo, ko se je kmalu pokazalo, da iz malega Vojka raste uporen in pogumen fant: sedemleten je zatlačil fašistično mladinsko uniformo v straniščno školjko, kot najstnik pa je v sebi že oblikoval globoko narodno zavednost (na vprašanja, kaj bo, je odgovarjal, da bo voditelj svojega naroda, v skrivno oporoko pa je z lastno krvo zapisal, da bo vse svoje življenje posvetil boju za osvoboditev svojega naroda). Sledi opis dogodkov pred vojno, kako so se naši ljudje odzivali na fašistično nasilje, Janko seveda z drznim uporništvom. Zanimiva je podrobnost, da je ob napadu Sovjetske zveze na Finsko pravilno ocenil, da gre za krivično ravnanje prve dežele socializma, ki jo je sicer zelo cenil, vendar ne toliko, da bi mu navdušenje zameglilo jasen pogled; Vojko je hotel oditi na Finsko kot prostovoljec na pomoč Fincem. Avtorica brez zadržkov odpira tudi etična vprašanja, ki so povezana s partizan-

Pogled angela



Med slovenskimi izvirnimi leposlovnimi deli, ki so v zadnjem času zbudila nekaj več pozornosti, je tudi knjiga kratke proze Draga Jančarja Pogled angela, ki je izšla pri Založbi Mihaelač.

Jančar se zadnjih desetih letih kot prozaist na knjižnem trgu ni pojavljal, bil je bolj dejaven na dramski sceni in v politični esejistiki, kar pa ne pomeni, da se je prozi odpovedal. Trinajst zgodb, ki so zbrane v knjigi, izšle pa so poprej v revialnem tisku, ga znova potrjuje kot izvrstnega prozaista in močnega pripovednika. Njegove kratke zgodbe niso modni literarni eksperimenti, Jančar ne raziskuje jezika ali se poigrava z literarnimi vrstmi, pač pa pripoveduje, lahko bi rekli, s strastjo klasičnih pripovednikov. Njegove zgodbe so temne, zgoščene, presenetljive in nenavadne podobe življenja. Ko jih izrisuje, ne ponuja tega, kar običajno ponujajo zgodbe - razpoznavnih resnic, naj bodo umetniške ali kakršne že koli; v Jančarjevih zgodbah življenje ostaja neprozorno, nedoumljivo, čutiti je le, da ga premikajo in uravnavajo neznane moči, ki jih ni mogoče ne imenovati in ne doumeti, le prepozna se jih lahko kot sile, ki spremljajo človeški rod že od pamtveka. Nasilje in nemoč pred njegovo mistično usodnostjo sta točki, na katerih slonijo zgodbe. Skozi gosto tkanino v nasilju zgoščene življenja se pobjlskuje pogled angela, kot razgrinja zadnja novela v zbirki. Je to temni angel smrti, nemočni angel umrlega boga ali angel nič, v katerem se dogaja privid življenja? Odgovor si naj oblikuje vsak bralec sam, zapišem naj le, da mu ne bo žal, če bo vzel v roko to knjigo.

MILAN MARKELJ

dežurni poročajo

IZ GARAŽE IZGINILA RIBIŠKA PALICA - V noči na 22. julij je neznan storilec iz garaže v Strojarski ulici v Novem mestu ukradel ribiško palico in tako Milovana J. oškodoval za 8 tisočakov.

OB REZERVNO KOLO - V času med 21. in 22. julijem je nekdo z osebnega avta R 4, last Novomeščanke Darje J., zmaknil rezervno kolo, vredno 10 tisočakov. Vozilo je bilo parkirano pred novomeškim Revozom.

POŠKODOVAN AVTO - V noči na 18. julij je neznan storilec na parkirišču pred blokom v Jerebovi ulici v Novem mestu poškodoval lak na vozilu Renault Clio, last Željke B. Škode je kar za 110 tisoč tolarjev. Neznanec je svoje delo očitno opravil temeljito.

DEKLE PREGNALO VLOMILCA - 21. julija je neznan storilec splezal skozi priprto okno v stanovanjsko hišo Martina K. v Mirni Peči. Odšel je praznih rok, kajti nepridiprava je pregnalo dekle, ki je stopilo v dnevno sobo in hotelo gledati televizijo.

VLOM V BIFE - Nekdo je med 22. in 24. julijem vlomil v bife na jasi v Dolenskih Toplicah ter odnesel več vrst pijače. Zdravilišče je oškodovano za 15.000 tolarjev.

KOLESARKA PADLA PO CESTI

VITNA VAS — 30-letna Marija Kostrevc se je 23. julija ob 18.25 peljala po makadamski lokalni cesti med Vitno vasjo in Dramljami. Iz še nepojasnjenega vzroka je med vožnjo izgubila oblast nad kolesom ter padla in se pri tem hujše poškodovala. Prepeljali so jo na zdraviljenje v brežiško bolnišnico.

Manj krvavo posavsko polletje

Med letošnjimi 515 kaznivimi dejanji v Posavju ni nobenega umora — Dobra raziskanost — Mladolentniki uhajajo na kriva pota

KRŠKO — Čeprav je dober del leta kazalo, da bo polletje prineslo manj kaznivih dejanj, kot so jih v Posavju zabeležili v lanskih šestih mesecih, je nedavna inventura te napovedi postavila na glavo. Število kaznivih dejanj se je za 6 odst. povečalo, skupaj jih je bilo v šestih mesecih 515. Navzlic temu pa posavski policisti ne kažejo zaskrbljenih obrazov. Razlog je brzokone v tem, da so predvsem z lastnimi policijskim delom raziskali domala 63 odst. letošnjega kriminala, kar je vsekakor hvalevredna številka.

Da je kriminala več, gre v prvi vrsti zaslugi tatovom in vlomilcem; število premoženjskih deliktov — letos jih je bilo kar 378 — je slej ko prej posledica padajočega življenjskega standarda, nekaj pa tudi (zlasti velja to za Brežice, kjer je število kaznivih dejanj najbolj porastlo) bližnje meje in z njo porajajočih se novih kriminalnih dejanj. Temu na rob zapišimo še, da so posavski policisti v letošnjih šestih mesecih uspešno raziskali 41 odst. tatvin, še slabša pa je raziskanost vlomov: letos jih je bilo obravnavanih 127, raziskanih pa vsega 40. Na srečo so med slednjimi domala vsi večji, tudi spomladanska serija, ki so jo zakrivilo mladoletniki. Bolj spodbuden je pogled na vsa ostala področja. Umorov letos v Posavju ni bilo, policisti so obravnavali vsega en poskus uboja, nekaj več je bilo primerov vandalizma ter poškodovanj tujih stvari, vendar so možje postavbe grešnikom uspešno stopili na prste; raziskali so kar okoli 80 odst. tavnih dejanj.

Le dejstvu, da sodijo med gospodarski kriminal tudi gozdne tatvine, gre očitno opravil temeljito.

Med letošnjimi večjimi in odmevnejšimi dogodki v Posavju sta dve roparski tatvine in en rop, žal pa policistom doslej storilcev ni uspelo izslediti.

tos obravnavali že 40, predvsem po za sluzi vestnega dela gozdarjev. Zato pa je veliko težje priti do storilcev. Dokazov in sledi je malo, čeprav za njimi včasih ostajajo ogromni goloseki, kot je bilo to letos predvsem na Gorjancih. Neurejena zakonodaja z moratoriji na sečnjo gozdov je pač opravila svoje.

In za konec še opozorilo posavskih kriminalistov. Lastniki avtomobilov bodo morali bolj paziti na svoje jeklene konjičke, število tatvin delov motornih vozil ter tatvin iz osebnih avtomobilov se je letos krepko povečalo. In če k temu prištejemo še letošnjih šest ukradenih osebnih vozil, potem o tehtnosti

• **74 mladoletnikov je letos storilo 55 kaznivih dejanj, lani so jih policisti obravnavali vsega 26, ti pa so imeli na vesti le 23 grehov.** Tudi med otroki se je število tistih, ki so stopili na kriva pota, povečalo; s policisti se je letos srečalo 30 otrok, osumljenih sedemnajstih kaznivih dejanj.

in dobronamernosti opozorila ni dvoma. Oškodovancem v uteho je lahko le spoznanje, da so posavski policisti ta čas na sledi dobro organizirani mednarodni skupini avtomobilskih znikavtov, katerih prijetje nemara ni več daleč.

OSUMLJEN POSKUSA POSILSTVA BEGUNKE

ČRNO MELJ — 23-letni Mijo M. iz Gornje Dragonje v Bosni in Hercegovini je utemeljeno osumljen, da je skušal 22. julija zvečer v parku Griček v Črnomlju posiliti 21-letno begunko A. K. iz Vukovičev, ki trenutno prebiva v črnomajlskem zbirnem begunskem centru.

ZASEGLI SADIKE INDIJSKE KONOPLJE

NOVO MESTO — 22. julija so novomeški kriminalisti v okolici Črnomlja našli na manjši nasad indijske konoplje. Lastniku so zasegli kar 124 sadik mamilca, zoper pridelovalca pa bodo seveda napisali kazensko ovadbo in jo predali novomeškemu temeljnemu javnemu tožilcu.

Priložnostni kmetovalci

Tah, ki pobirajo tisto, kar je posejal ali posadil kdo drug, je vse več

NOVO MESTO — Njive, polja in vrtove so ta čas bolj ali manj polni raznih pridelkov, le da vsi tisti, ki so sejali, nimajo te sreče, da bi sadove svojega de-

Osel žrtev maščevanja

Bruno in Jurij po svoje rešujeta spor — Najprej zagorela ena baraka, nato druga, nato avto, na oni svet je moral celo osel

KRŠKO — Za razliko od dolenskih so posavski Romi vsaj doslej veljali za prijaznejše, strpnjeje, manj maščevalne. Toda hkrati s časi se spreminjajo tudi romske navade in posavski policisti so vse pogostejši obiskovalci njihovih naselij. V nekaj zadnjih kazenskih ovadbah, ki jih je iz Posavja prejel tamkašnji namestnik novomeškega temeljnega javnega tožilca, se skrivata dve zanimivi zgodbi, ki o dogajanjih v romskih naseljih povesta veliko tega.

Prva se je pričela pisati že v začetku letošnjega leta. Nekega januarskega dne so namreč neznanici v romskem naselju Rimš začeli stanovanjsko barako Marka H. Slednjega je to seveda hudo prizadelo. Policijski preiskavi pa ni najbolj zaupal in je sklenil zadevi priti do dna na lastno pest. Možakar je očitno imel nekaj detektivskih sposobnosti, kriminalistična obdelava dobjenih podatkov ga je privedla na sled, ki je kazala k njegovemu sosedu v naselju Rimš, Juriju J. Marko ni pisal kazenske ovadbe niti obtožnice, pač pa je pravico vzel v svoje roke. Trdno prepričan, da ima prav, je letošnjega 6. julija ob 15.30 podtaknil ogenj v zidani stanovanjski baraki Jurija J. In tako se je pričelo. Jurij je hotel maščevanje, poiskal ga je še isti dan. V roke je vzel sekuro in z njo pobil nič hudega slutečega in prav nič krivega Markovega osla, ker pa mu tudi to ni bilo dovolj, se je spravil še nad Markov osebni avto znamke Škoda. Polil ga je z bencinom in zažgal ter nato zapustil naselje. Sedaj je bil na potezi Marko. Zadoščenje ni iskal dolgo, še istega dne je skupaj z ženo odkril Jurija v

romskem naselju Kerinov grm. Jurij je bil pijan, kar pa Marka ni prav nič motilo, da ga ne bi s topim delom sekire nekajkrat krepko kresnil in mu polomil nekaj reber. Po šahovskih pravilih bi moral sedaj biti na potezi Jurij. Za kakšno inako maščevanja se bo odločil, bi srčno radi vedeli tudi policisti.

Dogajanje druge zgodbe je postavljeno v že omenjeno naselje Kerinov grm. Semkaj je 19. julija prišel Bruno J., bojda celo daljni sorodnik Jurija J. Prišel je v trenutku, ko je v naselju potekal romski obred ob smrti vnukinje Milana B. Jurij se za pieteto do mrtvih ni zmenil, motil je obred in tamkaj zbranim celo grozil, naposled je z nožem v roki napadel Milana B., tako da je slednjemu moral na pomoč priskočiti Rajko H., ki je vročekrvneža ohladil in razorožil. A ne za dolgo. Bruno se je sicer na videz mirno usedel v osebni avto, toda zapeljal se je le do barake brata Rada, ki prav tako živi v naselju Kerinov grm, in si tam sposodil motorno žago. Z njo v roki se je napotil nazaj proti Rajku H., trdno odločen, da se maščuje za ponižanje. Rajku tako znova ni preostalo drugega, kot da še enkrat obračuna z vsiljivcem. Tokrat si je pomagal z dva metra dolgim kolom primerne debeline, s katerim je Bruno potem, ko opozorila niso zalegla, tresčil po glavi. Da udarec ni bil nič kaj nežen pove že to, da so morali napadalca odpeljati najprej v brežiško bolnišnico, od tam pa v ljubljanski Klinični center. Poznavači romskih razmer ne verjamejo, da bo ostalo zgolj pri takšnem razpletu.

B. BUDJA

KDO JE NEZNANI POVZROČITELJ?

ZALOKE — 21. julija okoli 14. ure je prišlo na magistralni cesti pri Zalokah do hude prometne nesreče, ki jo je zakrivil neznan voznik neznanega osebnega avtomobila. Slednji je namreč na delu ceste, koder poteka prekinjena bela črta, prehitelval neznanavo vozilo bele barve, takrat pa je nasproti z beemvejem zagrebške registracije pripeljal 22-letni Ante Dujmovič. Slednji se je izogibal trčenju in zato zapeljal v desno ter zaviral, pri tem pa je izgubil oblast nad vozilom. Zaneslo ga je z ceste, da se je večkrat prevrnil in obstal na strehi. Dujmovič je bil hujše ranjen in so ga odpeljali na zdravljenje v brežiško bolnišnico.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• 54-letni Jože H. iz Dobličke Gore je ondan sklenil v kmetovanje uvesti nekaj sodobnih, doslej še neraziskanih metod. Tako se je po pisanju dolenskih policistov 23. julija z motorno kosilnico v rokah spravil na njive in pokosil več nasadov kornuze in krompirja. Uvajanje novosti je izvedel na njivi Alojza M. iz Kanizarice, ki je bil s tem prikrjšan ne le za delo, pač pa tudi za poljščine. Škode je vsaj za 40 tisočakov.

• Novomeški tiskarji so se morali nekому hudo zameriti. Račune z njimi je poravnal tako, da jim je med 17. in 20. julijem v skladišču razmetal 24 bal papirja, poškodoval 60 embalažnih škafel in začel kovinsko streho. Kar za 110 tisočakov škodo je bilo povzročilo njegovo početje.

• Zakaj so sosedje Ernestu K. iz Grobelj prejšnji teden doobara poškodovali kakih 20 metrov žive meje okoli stanovanjske hiše in ga oškodovali za 30.000 tolarjev, ni povsem jasno. Brzokone ne le zato, ker ni bila pravilno obrezana.

• Dolenski zmaknili skrbno pazijo, da ne bi odmrli kakšna njim posejbe vsečna živalska vrsta, saj mislijo tudi na razplod. Tako so tudi Jožetu P. iz Gorenjih Mokrega Polja ondan poleg štirih kokoši zmaknili še dva petelina.

Še štirideset popravljenih krivic

Novomeško sodišče je ustavilo postopek zoper štirideseterico, ki je bila 3. avgusta 1945 obsojena pred senatom vojaškega sodišča — Za večino bo zadoščenje prišlo prepozno

NOVO MESTO — 3. avgusta 1945 je bilo pred senatom vojaškega ljubljanskega vojnega sodišča v Novem mestu znova eno tistih sojenj, o katerih se celih 45 let ni smelo kaj dosti govoriti, kaj šele komentirati njihov razplet. Na zatožni klopi je sedelo nič več in nič manj kot kar štirideset obdolžencev, zvečinoma Dolenjcev, ki so kratko malo morali biti obsojeni. Ne oziraje se na to, ali je bilo pri roki dovolj dokazov, prič, ne oziraje se na zakonitost sodnega postopka. Takšni so bili pač časi, s katerih sedanost ena za drugo snema tančice skrivnosti in groženj, v katerih so bili ovti. Eno takih — ne prvo in zagotovo ne zadnjo — je minule dni snelo novomeško sodišče.

Slednje je, upoštevajoč pobudo republiškega javnega tožilca, naj se preveri zakonitost pravomočne sodbe vojaškega sodišča in kasnejši sklep Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, da se sodba št. 45/45 z dne 3. avgusta 1945 razveljavi, spis z razpoložljivo dokumentacijo dostavi novomeškemu temeljnemu javnemu tožilcu. Ker tožilec v spisu ni našel dokazov, s katerimi bi bilo mogoče obdolžencem dokazati storitev očitanih jim kaznivih dejanj, je obtožnico umaknil, na podlagi njegove odločitve pa je senat novomeškega sodišča pod predsedstvom Milojke Gutman ustavil postopek zoper štirideseterico po krivem osumljenih, obtoženih in obsojenih. Dejanje pravice in moralnega zadoščenja bo doseglo le malokaterga od njih, večina jih je z bremenom krivične sodbe in prestane kazni odšla v grob.

In česa so bili obsojeni? Marija Brulc, rojena 10.2.1927 v Plemberku, naj bi storila kaznivo dejanje ovaduštva, rušenja ugleda narodne časti in odtegnitve narodni oblasti, medtem ko so Alojzija, Marija in Uršula Šegulja — prva rojena 18.6.1924, druga 17.6.1918, obe na Vrh in tretja 21.12.1892 v Krtovcem — morale pred sodnike s sumom pripadništva beli gardi ter z očitkom, da so vplivale na bojkot OF in sodelovale z narodnimi izdajalci. Jožef Jaki, rojen 11.7.1907 v Šentrupertu, je bil kaznovan zavrlo nedokazanega dezertiranja in suma, da je k dezertertvu nagovarjal še druge, Ivana Prpar, rojena 25. maja 1911 v Malem Lipovcu, pa naj bi ustvarjala nerazpoloženje do

OF ter širila sovražno propagando. Stanko Cvar, rojen 24.4.1924 v Illovcu, naj bi bil dezertier in tisti, ki ni poslušal glasu narodne oblasti, Tereziji Pust, rojeni 11. 11. 1919 na Brezovi Rebr, pa so očitali snubljenje za sovražno domobransko organizacijo ter nedovoljen prehod v sovražno postojanko. Marija Geroin, rojena 15.7.1927 na Velikem Osojniku, naj bi bila storila kaznivo dejanje sodelovanja z domačimi izdajalci, izdajala po tudi informacije o pripadnikih OF. Albin Turk, rojen 11.2.1923 v Novem mestu, Stanko Lunder, rojen 12. 11. 1925 v Polju, in Franc Korasa, rojen 11.5.1917 v Gabrju, so bili kaznovani zavrlo domnevnega dezertertva in sodelovanja z okupatorjem, Jože Zalar, rojen 23. marca 1901 v Brezovici, pa zaradi rušenja ugleda slovenske narodne časti. Antona Mišiča, rojenega 15. julija 1875 na Bločicah, so na povojnem procesu obsodili zaradi izdajstva in ovaduštva, Alojzija Hrastarja, rojenega 26. februarja 1916 v Jezeru, zaradi dezertertva, sodelovanja z okupatorjem ter neposlušnosti do narodne oblasti, Matijo Ovna, rojenega 1. julija 1925 v Dolgi Njivi, pa zaradi dezertertva, sodelovanja v sovražni obojoroni organizaciji »Črna roka« in neposlušnosti.

Sedemnajsti je na zatožni klopi 3. avgusta 1945 sedel Jožef Frantovič, rojen 16. septembra 1927 v Novi Lipi, sodniki so mu očitali delovanje in sodelovanje v okupatorjem. Iz povsem enakih razlogov so sodili Juliju Plutu, rojenemu 1. decembra 1925 na Vrtači. Ana Virant, rojena 16. julija 1920 v Ame-

riki, naj bi širila sovražno propagando in nerazpoloženje ljudstva do OF, Milan Jaklič, rojen 17. oktobra 1918 v Brezovici pri Metliki pa naj bi po navedbah obtožnice, ki so ji sodniki seveda pritegnili, sodeloval z okupatorjem. Ivana Tomc, rojena 17. avgusta 1908 na Hrastovem, je bila sojena zavrlo blatenja in zasramovanja partizanskih družin, narodne vojske in narodne oblasti, kot tudi, ker pripadnikom OF ni hotela dati živil, medtem ko naj bi Rozalija Simončič, rojena 5. decembra 1920 v Gorenjih, sodelovala z okupatorjem in domači izdajalci ter ponarejala uradne listine. Triindvajseta na tem spisku je bila Ivana Stupnikar, rojena 16.2.1926 v Železnikih, sodelovala naj bi z okupatorjem in rušila ugled narodne oblasti; Stanka Čampa, rojena 15. oktobra 1908, pa naj bi bila dezertierka in za nameček še tista, ki je pomagala sovražniku.

Vida Lovšin, rojena 11. julija 1925 v Prigorici, naj bi se pečala z domačimi izdajalci, sojena pa je bila tudi zaradi ovaduštva in širjenja sovražne propagande, medtem ko so Ivanu Jančarju, rojenemu 29. novembra 1919 na Potov Vrh, očitali dezertertvo. Franc Ostanek, rojen 25. januarja 1893 v Šentpavlu, in Albin Krevs, rojen 25. novembra 1895 v Velikih Brunicah, sta bila obtožena, da sta bila pripadnika bele garde, da sta podpirala skrivače ter omalovaževala pripadnike OF, Franc Strajnar, rojen 15. julija 1890 v Šentrupertu, pa naj bi tako ali drugače sodeloval z domačimi izdajalci ter širil sovražno razpoloženje do OF. Franc Koporč, rojen 24. avgusta 1894 na Cesti, in Alojzij Kovačič, rojen 29. aprila 1887 v Vrhovcih, sta bila obtožena sodelovanja z izdajalci. Za razliko od Marije Pečakar, rojena 12. oktobra 1897 v Dolenskih Vrheh, kateri so sodili le zavrlo domnevnega blatenja pripadnikov NOV in OF, Franciška

Čeh, rojena 16.9.1906 na Gornjih Ponikvah, je imela nad seboj krivično breme sodelovanja z izdajalci, izdajanja partizanov ter prehoda v sovražno postojanko, medtem ko je bil Franc Opara, rojen 14. septembra 1903 v Nemški vasi, obtožen sodelovanja z okupatorjem. Petintrideseti obtoženi je bil Alojzij Zupančič, rojen 12. aprila 1906 v Dombiščah, kateremu so očitali podpiranje skrivačev in črnokorcev, širjenje sovražne propagande in nedajanja živeža za NOV. Ana Grden, rojena 17. julija 1894 v Farskem Kalu, naj bi sodelovala pri tatvinah od domobrancev naropnega blaga, izdajala naj bi pripadnike OF in še drugače podpirala sovražno organizacijo; za Franciško Žnidarič, rojeno 17. decembra 1916 v Radohovi vasi, pa so v sod-

• **Ker nimajo sodniki o navedenih rehabilitiranih žrtvah povojnih sodb in njihovih svojcih na voljo zanesljivih podatkov o sedanjih prebivališčih, naprošajo, naj se tisti, ki bodo na podlagi podatkov v tem zapisu svoje sorodnike prepoznali, oglasijo na novomeškem sodišču, kjer jim bodo predala sklep o ustavitvi postopka.**

bo zapisali, da je delala pri sovražni obveščevalni službi. Še trije so bili na tem, za takratno oblast in sodstvo sramotnem oblist: Terezija Zadelj, rojena 10. februarja 1886 v Šentvidu, naj bi širila sovražno propagando in blatila pripadnike OF, podobno tudi Vinko Klančar, rojen 5. maja 1905 v Rodinah, kateremu so v obtožnici dodali še oznako dezertierja, medtem ko naj bi bila Julijana Rozman, rojena 2. maja 1915 na Gornjih Ponikvah, sodelavka sovražne obveščevalne službe.

B. BUDJA

KRONIKA NESREČ

NEPREVIDNO ZAPELJALA V KRIŽIŠČE - 22. julija okoli 16.30 se je 63-letna Justina Cvelbar iz Novega mesta peljala z osebnim avtomobilom Z 101 z Malega proti Velikemu Slatniku. V križišču za vas Križe je zavijala v levo, pri tem pa se ni prepričala, ali lahko to stori brez posledic zanjo in druge udeležence v prometu. Prav takrat je iz nasprotni smeri z golfom pripeljal 38-

letni Marjan Golob z Velikega Slatnika; slednji je sicer zaviral in se umikal, toda trčenje je bilo neizbežno. V nezgodi sta bila hudo ranjena voznica Cvelbarjeva in Golobova sopotnica, 15-letna Klavdija Golob iz Novega mesta, medtem ko je bil voznik le laže ranjen. Vse tri so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, škodo na zvitih pločevini pa so ocenili na okroglih 300 tisočakov.

Studio D meri pod prvoligaški vrh

Povsem spremenjena ekipa novomeškega nogometnega prvoligaša računa z nadaljevanjem uspešne spomladanske poti — Ob trenerju še kopica novih imen

NOVO MESTO — Kratak bo letošnji nogometni premor, le še dobrih štirinajst dni je do pričetka prvenstva v I. državni ligi, ki ga dolenski ljubitelji žogobčarstva tako nestrno pričakujejo. 16. avgusta ob 17. uri se bo pričelo zares: ekipa novomeškega Studia D, ki je letos krepko poživila slovensko nogometno sceno, se bo v otvoritvenem srečanju prvoligaškega maratona na igrišču v Portovaldu pomerila z ljubljanskim Slovanom Mavrico.

Vse od 13. julija se novomeški radjanci na dan vestno in marljivo pripravljajo. Ekipa, ki je lani osvojila naslov prvaka v II. ligi in z uvrstitvijo v I. državno ligo dosegla največji uspeh v zgodovini kluba, je doživela veliko sprememb. Klubska uprava je v kratkem premoru napravila ogromno, domala nemogoče: v Novo mesto je pripeljala novega trenerja Matjaža Jakopiča, ta čas zagotovo enega največjih nogometnih strokovnjakov pri nas, ki je znanje nabiral po Avstriji in Nemčiji in bil tudi selektor slovenske mladinske reprezentance, trenerja, ki je vzgajal nič koliko mladih igralcev, tudi sedanjih reprezentantov. Nekaj takega pričakujejo od njega tudi v Novem mestu, Jakopičeva pogodba velja namreč štiri leta. Dokler pa na Dolenjskem ne bo dovolj domačega kvalitetnega kadra, si bo pač potrebno pomagati tudi z okrepitvami od drugod. Upravi Studia D je letos uspelo v Novo mesto vrniti večino dolenskih igralcev, ki so iz različnih vzrokov doslej vadili in igrali drugje. Omenimo le kadetskega reprezentanta Slovenije Janeza Grudna, njegovega vrstnika Zamido, brežškega veterana Lazanskega, Rozmana, ki je še lani igral košarko pri prvoligašu Podbočju, sedaj pa vse kaže, da si bo izbral mesto med dvajseterico pri nogometnem prvoligašu.

Od tistih, ki naj bi bili posledje nosilci igre Studia D, pa velja posebej omeniti Jožeta Prelogarja, ki je v Novo mesto prišel iz celovške Avstrije, Roberta Oblaka, sina legen-

darnega slovenskega nogometa, ki je doslej uspešno nastopal v avstrijskem Feldkirchnu, Dušana Kosiča, ki je lani že oblekel dres slovenske članske državne reprezentance, do prihoda v Novo mesto pa je bil kapetan ljubljanske Svobode. Tu so še Miro Prezelj, bivši igralec ljubljanske Ilirije in še prej Olimpije, Karlovcana Željko Martinović in

Novomeški radjanci so te dni dobili še eno okrepitev. Iz Nemčije, kjer je okusil trdi zahodnjaški nogometni kruh, je v Novo mesto pripotoval nekdanji igralec Sarajeva Senad Merdanović, ki ima za seboj okoli 350 nastopov v bivši jugoslovanski I. ligi, 25 nastopov za mladinsko in 10 nastopov za najboljšo A selekcijo bivše Jugoslavije.

Ivica Pavić — prvi je bil najboljši strelec Karlovca, drugi pa je vratar, ki po doslej pokazanem prav v ničemur ne zaostaja za Gorjanom Mohorjem — ter seveda domači igralci z Bracovičem, Primcem, Kramarjem, Pavlinom, Milanovičem in Mesojedcem na čelu. Bodi dovolj podatek, da ima novomeški prvoligaš ta čas pogodbeno vezanih kar 24 nogometašev in nič čudnega, če so vsemu napisanemu primerne tudi ambicije.

Radjanci računajo na uvrstitev v zgornjem delu lestvice, najbolj optimistični napovedujejo naskok na peto mesto, pravijo celo, da bi bilo z nekaj športne sreče moč doseči celo še kaj več. Koliko so takšne napovedi utemeljene, bodo pokazala že prva kola, najpomembnejše je navsezadnje, da bodo dolenski nogometni privrženci — in teh je iz dneva v dan več — zadovoljni z igro. Če lahko sodimo po prvih preizkušnjah, je novomeška ekipa na pravi poti, že dolgo namreč ni bilo s tribun slišati toliko aplavza, kot si ga je Studio D prejšnji teden prislužil na tekmi s hrvaškimi pokalnimi zmagovalcem Inkerjem. Z nekaj več sreče bi lahko zmaga ostala doma, toda tudi neodločen rezultat

proti nasprotniku, ki je ugnal Maribor Branik s 7:1, premagal Hašk Gradjanski s 4:0, edini v Splitu ugnal Hajduka, je v nogometni javnosti krepko odjeknil.

Po besedah Oblaka, Prelogarja, Mohorja in ostalih, ki so že temeljito okusili, kakšen je nogometni kruh, tako naporih priprav doslej še niso imeli, pravijo, da takšne pozna le nemška prva liga. Ekipa je doslej trenirala vsak dan dvakrat: dopoldanske kondicijske treninge je vodil Milan Simunič, popoldne so bile vežbe z žogo. Minuli vikend je bilo 25 igralcev na pripravah v Ljubnem ob Savinji. Tam so odigrali tudi trening tekmi, ena je bila v nedeljo s prvoligašem Publikum iz Podoben bo program tudi ta vikend, nakar čaka ekipo piljenje forme in uigravanje doma. Do pričetka prvenstva bo Studio D odigral še vsaj pet ali šest prijateljskih

• Avgusta se bodo pričele prireditve, posvečene 70-letnici novomeškega nogometa, zaključno praznovanje častitljivega jubileja, katerega pokrovitelj je IS SO Novo mesto, pa bo v začetku septembra.

tekem. Po besedah trenerja Matjaža Jakopiča ni zaenkrat nobenih skrbi, da ekipa uvodne prvoligaške tekme s Slovanom ne bi pričakala maksimalno pripravljena.

Po vsem tem lahko upamo, da bo po uspešni spomladni novomeški nogomet nadaljeval po isti poti, ta pa zanesljivo vodi ob bok k danes največjim slovenskim nogometnim centrom. Jutri pa nemara še naprej.



Matjaž Jakopič Robert Oblak



Jože Prelogar Dušan Kosič Miro Prezelj Janez Gruden Željko Martinović Ivica Pavić

Rovan in Rus dvakrat zlata

Vrsta dobrih rezultatov na prvem državnem atletskem prvenstvu za mlajše mladinke in mladince — Zaplet

LJUBLJANA — Na Slovenskem raste izredno obetaven rod mladih atletin in atletov. To je zgovorno potrdilo dvodnevno državno prvenstvo na atletskem stadionu v Šiški, kjer so morali zavoljo izredno velikega števila prijav opraviti celo nekaj kvalifikacijskih tekem.

Žal je ob dobrih rezultatih prišlo tudi do nenadejanega zapleta. Troskok mladink je bil zadnja prilžnost za Topličanko Gordano Djurić, da doseže normo mednarodne atletske organizacije (12,6 m) za nastop na svetovnem mladinskem prvenstvu, ki bo v Seulu. Tekmovalko so se s sodniki dogovorile, da bodo skakale v tisto jamo, kjer jim bo pihal veter v hrbet, žal pa se je že med drugo serijo veter obrnil. Troskokačice so tedaj zahtevale, naj tekmovalje prekinjejo in pričneje skakati v jamo na nasprotni strani zaletišča, na kar pa sodniki niso pristali. Prišlo je do spora, ki je privedel do bojkota tekmovalk in prvenstvo v troskoku so zaključili po dveh serijah. Zmagala je Djurićeva (IBL) z 11,72, druga Topličanka v ljubljanskem dresu, Blatinikova, pa je bila z 11,30 tretja.

Ostali rezultati — mlajše mladinke: 80 m ovire: 3. Jankovič (Novo mesto) 12,25; met diska: 3. Novak (Brežice) 34,22 m; 100 m: 4. Tratar (Novo mesto) 13,11; 300

m ovire: 4. Jankovič (Novo mesto) 47,52; met krogle: 4. Novak (Brežice) 11,49; met kopja: 5. Zupan (Novo mesto) 33,42.

Mlajši mladinci — skok s palico: 1. Rovnan 450 cm, 4. do 5. mesto Vovk in Kopinič (vsi Brežice) 220 cm; met krogle: 1. Rus (Novo mesto) 15,33 m; met kopja: 1. Rovnan (Brežice) 56,32 m, 4. Sever (Novo mesto) 50,18 m; met diska: 1. Rus (Novo mesto) 41,76 m, 5. Rovnan (Brežice) 36,20; met kladiva: 1. Podvinski (Brežice) 58,06 m, 2. Rus (Novo mesto) 56,96 m; met kladiva (6 kg za starejše mladince — izven kategorije): 1. Grubič 59,46 m (rekord Slovenije), 2. Podvinski (Brežice) 44,86, 3. Rus (Novo mesto) 32,34 m.

ZNOVA MOTOKROS V TOPLICAH

DOLENJSKE TOPLICE — Moto klub Meč pripravlja 8. avgusta še tretjo letošnjo veliko motokros prireditev, na njej se bodo v dirkah, ki bodo štele za državno prvenstvo, znova pomerili najmlajši. Gre za prvi memorial Jožeta Prešerna, na njem se bodo najmlajši pomerili v vseh kategorijah, tekmovalje pa bo popestrilo s skoki z motorji na 45-metrski skalalnici.

V VITI NOČNI TENIŠKI TURNIR

TREBNJE — V športnem centru Vita bo v petek, 31. julija, nočni teniški turnir dvojic, prvi tovrstni na Dolenjskem. Začetek bo ob 20. uri, organizator pa sprejema prijave do četrta do 21. ure na telefona 44-232 in 44-990, za zamudnike pa bo zadnji rok prijav uro pred pričetkom tekmovanja. Prijavnina znaša 1.400 tolarjev za par, vanjo je všteta tudi prehrana. Najboljše pa čakajo lepe nagrade.

MALONOGOMETNI TURNIR

ZBURE — NK Zbure pripravlja za nedeljo, 2. avgusta, turnir v malem nogometu za pokal »Trapina 92«, ki se bo pričel ob 8. uri. Turnir bo potekal na igrišču v Zburah, prijave pa bo zbiral organizator na dan prireditve do 7.30.

Šport

Za Krkine kolesarje ni dopustov

NOVO MESTO — Medtem ko se je okrnjena slovenska reprezentanca pod vodstvom Francija Hvastija minule dni s pičlim uspehom trudila na dirki »Po Umbriji«, se najboljši novomeški kolesarji, ki so baje odredili sodelovanje s selektorjem državne reprezentance Hvastijem, ta čas pridno pripravljajo za naslednje nastope. Druga članska vrsta je nastopila v Nemčiji na treh dirkah na kronometer. V prvi je bil Boštjan Mervar drugi, Fink osmi in Puš trinajsti, v drugi preizkušnji je Mervar zasedel deveto mesto, medtem ko je bil v tretji Fink 22. in Puš 27. V skupnem seštevku treh dirk je bil Mervar imeniten, tretji, ekipa Krke pa deveta.

Minuli vikend je bil naporen tudi za mladince. Starejši so v nedeljo tekmovali na 23. tradicionalnem pokalu Buffoni blizu italijanskega Livorna. Gre za eno najtežjih mladinskih preizkušenj, ki jo je dobil Zafirov (SND), najboljši Slovenec je bil Hauptmann (Rog) na 11. mestu, najboljši Novomeščan pa Murn na dvaindvajsetem. Večina ostalih je odstopila zavoljo neznosne vročine.

Mlajši mladinci so nastopili v italijanskem San Vitu blizu Vidma v Italiji; najbolje se je odrezal Gašperin, ki je pristal na drugem mestu, skozil cilj pa se je pripeljal v enakem času kot prouvrščeni rogovci Klemenčič.

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 30. VII.

SLOVENIJA 1

10.15-12.55 in 16.05-0.50 TELETEKST
10.30 VIDEO STRANI
10.40 PROGRAM ZA OTROKE
DIMNIKARČEK SE POTEPA
PO SVETU, slovaška risana naniz (5/13)
Z BARKO PO PIRANSKEM ZALIVU
11.10 NEKOČ JE BILO... ŽIVLJENJE: PREBAVA
11.35 LJUDJE IN PSI, 6. del
12.00 POROČILA
12.05 TV DNEVNIK BIH, ponovitev
12.50 VIDEO STRANI
16.20 VIDEO STRANI
16.30 NAPOVEDNIK
16.35 SOVA, ponovitev
17.50 EP VIDEO STRANI
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.10 PROGRAM ZA OTROKE
ZVERINICE IZ REZIJE (1/13)
18.28 EP VIDEO STRANI
18.30 ŽE VESTE..., svetovalno izobraževalna oddaja
19.10 RISANKA
19.20 NAPOVEDNIK
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 STE BILI V ZAGREBU, GOSPOD CABARET?, oddaja HTV
21.20 TEDNIK
22.10 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
23.05 POSLOVNA BORZA
23.15 NAPOVEDNIK
23.25 SOVA
23.25 DRAGI JOHN, amer. naniz (15/22)
23.50 ZAKON V LOS ANGELESU, amer. naniz (17/19)
0.40 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

8.35 Video strani - 8.45 OI Barcelona 92 - 11.40 Video strani - 17.25 Video strani - 17.35 OI Barcelona 92 - 1.00 Video strani

PETEK, 31. VII.

SLOVENIJA 1

9.50-12.55 in 16.05-1.25 TELETEKST
10.05 VIDEO STRANI
10.15 PROGRAM ZA OTROKE
10.15 SMRKCI, amer. risana serija
10.40 OBLAČEK POHAJAČEK, ponovitev (3/4)
10.55 23. TABOR SLOVENSkih PEVSKIH ZBOROV ŠENTVID PRI STIČNI, ponovitev
11.50 POSLOVNA BORZA, ponovitev
12.00 POROČILA
12.05 DNEVNIK BIH, ponovitev
12.50 VIDEO STRANI
16.20 VIDEO STRANI
16.30 NAPOVEDNIK
16.35 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.10 PROGRAM ZA OTROKE
SKRIVNOSTNI OTOK, ponovitev angl. nadalj. (2/6)
19.10 RISANKA
19.20 NAPOVEDNIK
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT, FORUM
20.30 POROČEN MOŠKI, angl. nadalj. (1/4)
21.20 SOVA:
21.20 ROSEANNE, 9. epizoda amer. naniz.
21.45 ZAKON V LOS ANGELESU, amer. naniz. (18/19)
22.35 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
23.15 NAPOVEDNIK
23.25 SOVA:
SMRTNA PAST, amer. film
1.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

8.35 Video strani - 8.45 OI Barcelona 92 - 12.00 Video strani - 15.10 Video strani - 15.20 OI Barcelona 92 - 2.00 Video strani

SOBOTA, 1. VIII.

SLOVENIJA 1

9.00 - 1.20 TELETEKST

PUBLIKUM—STUDIO D 2:3

CELJE — Vikend priprave v Ljubnem ob Savinji so novomeški nogometaši izkoristili tudi za igranje prijateljske tekme s celjskim Publikumom, ekipo, ki z novim sponzorjem ne skriva ambicij po visoki uvrstitvi na letošnjem prvoligaškem prvenstvu. Koliko velja novomeška vrsta, so radjanci dokazali že v prvih desetih minutah, ko so presenečenim Celjanom nasuli v mrežo kar tri zadetke. V nadaljevanju tekme je trener Jakopič preizkusil večino igralcev, ki so bili na pripravah, kar so Celjani izkoristili in poraz ublažili. Strelica za Novomeščane sta bila Bracovič (dvakrat) in Oblak.

SLOVENIJA 1

9.15 VIDEO STRANI
9.25 IZBOR
9.25 RADOVEDNI TAČEK
9.40 LONČEK, KUHAJI: RIBJA PASTETA
9.55 MODRO POLETJE, ponovitev 9. in 10. dela
10.55 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
11.45 SLOVENIJA - UMETNOSTNI VODNIK
12.00 POROČILA
12.05 DNEVNIK BIH, ponovitev
12.50 VIDEO STRANI
13.50 VIDEO STRANI
14.00 NAPOVEDNIK
15.05 SOVA, ponovitev
15.20 LJUBEŽEN PRVAČOV, amer. film
17.00 TEDNIK, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.10 LETALSKA DRUŽBA, angl. nadalj. (4/9)
19.00 RISANKA
19.10 NAPOVEDNIK
19.15 ŽREBANJE 3 X 3
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT, UTRIP
20.30 MELODIJE MORJA IN SONCA, 2. del
21.35 SOVA
MURPHY BROWN, 35. epizoda amer. naniz.
22.00 TV DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.40 NAPOVEDNIK
22.50 SOVA:
ZAKON V LOS ANGELESU, zadnja epizoda amer. naniz.
KOKAIN, ČLOVEKOVA POGUBA, amer. film.
1.10 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

8.35 Video strani - 8.45 OI Barcelona 92 (do 14.00) - 15.40 Video strani - 15.50 OI Barcelona 92 - 1.50 Video strani

NEDELJA, 2. VIII.

SLOVENIJA 1

9.20-12.50 in 14.20-1.00 TELETEKST
9.35 VIDEO STRANI
9.45 PROGRAM ZA OTROKE
9.45 ŽIV ŽAV, ponovitev
10.40 PLAMENICA, ponovitev nadalj. (3/6)
11.05 REPUBLIŠKA REVILJA MPZ ZAGORJE, 4. oddaja
11.35 KRONIKA, ponovitev kanadske poljudnoznan. serije (15/26)
12.00 POROČILA
12.10 LJUDJE IN ZEMLJA
12.40 VIDEO STRANI
14.45 NAPOVEDNIK
14.50 SOVA, ponovitev
16.10 RIBA, KI JE REŠILA PITTSBURGH, amer. film
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.10 SPLOŠNA PRAKSA, avstral. naniz. (5/13)
19.00 RISANKA
19.13 NAPOVEDNIK
19.20 SLOVENSki LOTO
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT, ZRCALO TEDNA
20.30 ZDRAVO
21.35 SVET NARAVE - KAČJI OBJEM, angl. poljudnoznan. serija (1/8)
22.25 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
23.05 NAPOVEDNIK
23.15 SOVA:
AMERIŠKE VIDEO SMEŠNICE, 16. epizoda
HITLER NAPRODAJ, angl. nadalj. (1/5)
0.50 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

8.05 Video strani - 8.15 OI Barcelona 92 - 16.20 Video strani - 18.00 OI Barcelona 92 - 2.25 Video strani

PONEDELJEK, 3. VIII.

SLOVENIJA 1

9.05-12.10 in 15.35-1.15 TELETEKST
9.20 VIDEO STRANI

PETI KOLESARSKI KRITERIJ

ČRNOMELJ — KD Črnomelj organizira v nedeljo, 2. avgusta, tradicionalni peti kolesarski kriterij po mestnih ulicah za Lovoriko slovenskih mest in Pokal Fruttabela. Nastopili bodo najboljši slovenski starejši ter mlajši mladinci in obe kategoriji pionirjev. Proga bo krožna in dolga 1800 m, start in cilj pa bosta pred hotelom Lahinja. Pokrovitelj prireditve je minister za notranje zadeve Republike Slovenije Igor Bavčar. Tekma se bo pričela ob 10. uri.

SLOVENIJA 1

9.30 PROGRAM ZA OTROKE
10.20 POMARANČE NISO EDINI SADEŽI, ponovitev angl. nadalj. (3/3)
11.15 FORUM, UTRIP, ZRCALO TEDNA, ponovitev
12.00 POROČILA
16.00 NAPOVEDNIK
16.05 SOVA, ponovitev
17.20 DOBER DAN, KOROŠKA
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.10 PROGRAM ZA OTROKE
18.35 ALI BODO PREŽIVELI?, angl. poljudnoznan. serija (7/7)
19.10 RISANKA
19.17 NAPOVEDNIK
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 STARA VOHUNSKA MAČKA, angl. naniz. (2/7)
20.35 DOKUMENTAREC MESECA: ENFANT TERRIBLE
21.20 D. Jovanović: SOBOTA DOPOLDAN, izvirna TV igra
22.10 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT, ŽARIŠČE
23.05 NAPOVEDNIK
23.15 SOVA:
HITLER NAPRODAJ, angl. nadalj. (2/5)
HEMINGWAY, evrop.-amer. nadalj. (5/8)
1.05 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

14.05 Video strani - 14.15 OI Barcelona 92 - 1.45 Video strani

TOREK, 4. VIII.

SLOVENIJA 1

9.55-12.10 in 15.30-2.05 TELETEKST
10.10 VIDEO STRANI
10.20 PROGRAM ZA OTROKE
ZGODBE IZ ŠKOLJKE
11.20 NEKOČ JE BILO... ŽIVLJENJE
11.35 LJUDJE IN PSI, 7. del
12.00 POROČILA
15.45 VIDEO STRANI
15.55 NAPOVEDNIK
16.00 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.10 PROGRAM ZA OTROKE
BISKVITKI, amer. risana serija (4/12)
18.35 SVET POROČA
19.15 RISANKA
19.20 NAPOVEDNIK
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 OSMI DAN
20.55 SLOVENIJA - UMETNOSTNI VODNIK:
KOPER - PRIMORSKA
AMBASADORKIN SOPROG, franc. nadalj. (5/13)
22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT, ŽARIŠČE
22.55 KRONIKA, kanadska dok. serija (17/26)
23.20 NAPOVEDNIK
23.30 SOVA
PROBLEMČKI, angl. naniz. (4/9)
HITLER NAPRODAJ, angl. nadalj. (3/5)
GLASBENI UTRINEK
1.15 SVET POROČA, ponovitev
1.55 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

14.35 Video strani - 14.45 OI Barcelona 92 - 0.20 Video strani

SREDA, 5. VIII.

SLOVENIJA 1

10.10-12.10 in 15.50-1.00 TELETEKST
10.25 VIDEO STRANI
10.35 PROGRAM ZA OTROKE
BISKVITKI, amer. risana serija, ponovitev (4/12)
ALICE V DEŽELI RISB, oddaja TV BiH (4/8)
11.10 AMBASADORKIN SOPROG, ponovitev franc. nadalj. (5/13)
12.00 POROČILA
16.05 VIDEO STRANI
16.15 NAPOVEDNIK
16.20 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.10 PROGRAM ZA OTROKE
ŽIV ŽAV
19.10 RISANKA
19.17 NAPOVEDNIK
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 FILM TEDNA
NEKATERI SO ZA VROČE, amer. film (ČB)
22.10 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT, ŽARIŠČE
23.05 NAPOVEDNIK
23.15 SOVA:
NENADNI USPEHI, amer. naniz. (12/19)
HITLER NAPRODAJ, angl. nadalj. (4/5)
0.50 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

15.05 Video strani - 15.15 OI Barcelona 92 - 0.35 Video strani

Že 5 let prosim: pomagajte mi vsaj Zeleni!

Kaj z avtoodpadom?

Pet let že prosim občino Kočevje, da mi pomaga dobiti novo lokacijo za avtoodpad, a še nisem dobil zadovoljivega odgovora. Pred leti sem dobil sedanji prostor pri gozdarskem centru na Marofu v Kočevju — dal mi je KGP — in registriral avtoodpad, ki posluje in za kar redno plačujem davke.

Lani sta prišla dva gospoda iz KGP in mi rekla, da se moram od tod preseliti. Povedal sem jima, da tega ne morem storiti, saj imam pogodbo za 10 let in mi bo torej poteklo šele čez 5 let. Potem smo se ustno dogovorili, da z avtoodpama umaknem tistih 800 do 1000 odpadnih avtomobilov, oni pa mi povrne vse stroške selitve in določijo novo lokacijo za avtoodpad.

Takoj sem začel iskati kupce za odpadne avtomobile, ki bi jih prodal kot staro pločevino oz. železo. Ničče pri nas pa ni hotel niti slišati, da bi kupil tako veliko količino. Potem sem dobil kupca iz Italije, ki je takoj prišel sem in sprejel stare avtomobile pa tudi še uporabne avtomobilске dele. To so prikazali tudi po televiziji. Potem so se pojavili nekateri domači kupci in dejali: zakaj bi staro železo prodajali v Italijo, od tam pa bi ga spet mi odkupovali? Najprej nisem bil za to kupčijo, potem pa sem zavezo prepjal in nekaj prodal tudi našim kupcem. Znebil sem se torej starih avtomobilov in železa, ki sem ga zbiral po raznih divjih odlagalistiških odpadkov okoli Kočevja in po občini. Podrl sem tudi ograjo okoli odlagališča, kot smo se dogovorili. Tako sem torej svojo obljubo v celoti izpolnil, niso pa je pri KGP, čeprav je od dogovora minilo aprila letos že leto dni. Zaradi vsega tega imam veliko škodo. Zdj hodim na občino iskati pravico, a vse zaman...

Upam, da se bo le našel kdo, ki bo stopil na mojo stran. Vsaj Zeleni bi mi lahko pomagali pri iskanju pravice, saj že 27 let pobiram pločevino po gozdovih, poljih in jamah ter tako pomagam varovati okolje. Vendar se to delo več ne splača. Včasih sem za 1.000 kg odpadne pločevine ali železa lahko kupil 10 do 15 kg mesa, zdaj pa le še en sam kilogram.

BORIS ZUPANČ
KOČEVJE,
Mahovnik 23

GOZDNA UČNA POT

TREBNJE — Prizadeveni trebanjski gozdarji pod vodstvom inž. Andreja Kastelca so na trebanjskem Bukovju (nad gradom) pripravili gozдно učno pot s 1600 metri dolžine in 11 kontrolnimi točkami. O tej učni gozdni poti so pripravili tudi vodnik.

Srečanje internirank in zapornic

Prijave do 10. avg.

Taboriščni odbor Ravensbrück-Auschwitz vabi interniranke in zapornice iz nemških, italijanskih in vseh drugih mučnic ter ostale zapornice in taboriščnice, da pridejo na letošnje srečanje, ki bo v Ankaranu od 8. do 12. septembra.

Zaradi dobrih priprav na srečanje želi odbor vnaprej vedeti vsaj za približno število udeležencev že do srede avgusta. Med bivanjem v Ankaranu bi pripravili tudi avtobusni izlet v Gonars, na Doberdob in v Oglej (s seboj vzemite potni list). — Cena penziona je 30 DEM na dan, turistična taksa pa znaša 1,50 DEM. Prihod z vlakom Pohorje ekspres iz Ljubljane v Koper 8. 9. ob 11.20. Do hotela v Ankaranu bo zagotovljen prevoz z avtobusom. Odhod z vlakom iz Kopa 12. 9. ob 14.40, prihod v Ljubljano ob 17. uri. Zato vzemite povratno karto, ki velja 6 dni.

Ob ugodnih vremenskih razmerah in osebnem razpoloženju bo mogoče podaljšati bivanje v Ankaranu po isti ceni.

O srečanju obvestite tudi svoje tovariše, znanke in druge zainteresirane, da se lahko prijavijo za srečanje.

Da bi pomagal odboru Ravensbrück-Auschwitz, prosimo Občinski odbor ZB NOV v Novem mestu, da bi se udeleženci iz našega okolja za srečanje v Ankaranu prijavile na Zvezi borcev v Novem mestu. To lahko naredite osebno ali po telefonu 21-443. Prosimo, da se prijavite do 10. avgusta.

Občinski odbor ZZB NOV
v Novem mestu

Škandalozna oddaja na Valu 202

Tako se ne dela

Malokdaj je kakšna oddaja posvečena živalim, zlasti na Valu 202. Ko pa se sliši napoved, kot je bilo v soboto, 18. julija, da bo »Oddaja o psih« na sporedu med pol deseto in pol enajsto, si je marsikdo želel oddaji prisluhniti. V ta namen sem bila že 13. julija povabljen na intervju, da bi po svoji funkciji dala nekaj nasvetov o ravnanju s psi v polenti

• **Z OSLIČKOM NA VRH TRIGLAVA** — Ideja je bedasta in vse obsodbe vredna! Upam, da je AMZS ne bo uresničila. Dogovorili so se, da bodo 1. avgusta spravili na vrh Triglava oslička, ga tam podkovali ter ga proglasili za svojo maskoto. Osliček je menda last nekoga Primorca, ki z njim že trenira po gori Nanos. Nato imajo namen že 30. julija oslička pripeljati na Rudno polje, tam prenočiti, nato pa ga drugo jutro navezgodaj gnati na Triglav. Da bo ta uboga žival, za katero se nihče ne zavzame in s katero bo delal vsak, kar bo hotel, vzdržala to nasilje, ji bodo »pomagali« z dopping injekcijo. Nezaslišano! Ker bi bilo takšno dejanje pod ravno ravnjo civilizacijskega obnašanja, sem sklenila, da se bom obrnila na Planinsko zvezo za pomoč in intervencijo. Medtem pa sem sprejela poročilo, da je tudi Planinska zveza vmešana v to nekulturno početje!

vročini. Posneli smo 6-minutni pogovor, vendar so iz skromnega prispevka na Valu 202 naredili pravo skrupulo.

Oddajo so pričeli šele ob 10.15, nato so napovedali moje ime in mojo mednarodno funkcijo, nakar je v mikrofon govorila neka gospa Ana iz Skofje Loke. Od vsega mojega intervjuja so uporabili le dva stavka! Govoril je tudi kinolog in nasploh se je oddaja vrtela okoli nekakih »pasjih hotelov« v Sloveniji. Ugotovili so, da to niso nikaki hoteli, ampak navadne podrtije. Lastnik, ki odhaja na dopust, lahko psa odda v oskrbo le za plačilo. Močno je bilo čutili, da ni bilo poudarka, kaj s psi in mačkami, ki jih počitničarji prepuščajo cesti, ker ne zmorejo plačila za njih oskrbo. Te živali so v tem času najbolj potrebne pomoči, pitne vode in zavetja.

Če odmislimo, da se je voditeljica oddaje kar naprej zatikala — pomot in napak je kar mrgolelo — ne moremo mimo dejstva, da oddaja sploh ni dosegla svojega namena.

LEA EVA MÜLLER
Ljubljana

Obsojeni na beračenje in milost?

Sramotno nizke pokojnine za slovenske državljane, ki so se vozili delat na Hrvaško, niso prišle niti na dnevni red — Zgolj drobiž v skupščinskih združenjih?

Večina poslancev Zbora občin, ki je včeraj po zaslugi Grosove Liberalne stranke in Starmanovega Demosa, odklonila, da bi na dnevni red sploh uvrstili, kaj šele po hitrem postopku sprejeli zakon, s katerim bi uredili problem sramotno nizkih pokojnin za slovenske državljane, ki so si pokojnino prislužili na Hrvaško. Hrvaška je njihove druge prispevke tudi redno pošiljala v Slovenijo. Tudi zanje torej velja, kar velja za vse druge slovenske državljane — načelo enakih pravic za vse!

Prvič, gre za slovenske državljane, slovenske davkopllačevalce, ki so ves čas živeli v Sloveniji in se vozili delat na Hrvaško. Hrvaška je njihove druge prispevke tudi redno pošiljala v Slovenijo. Tudi zanje torej velja, kar velja za vse druge slovenske državljane — načelo enakih pravic za vse!

Drugič, gre za ljudi, ki jim je taista skupščina pred plebiscitom in ob novi ustavi z dvotretjinsko večino izrecno zagotovila, da ob osamosvajanju Slovenije ne bo nihče deležen večjega poslabšanja svojih pridobljenih pravic kot vsi ostali. Tudi oni imajo pravico terjati, da se dana zagotovila spoštujejo.

Tretjič, to so ljudje, ki so vse življenje delali in plačevali visoke prispevke za pokojnino. Pravico imajo, da se jim v skladu s pokojninskim sistemom, v katerem so bili vključeni in ki ni razpadel po njihovi krivdi, izplačuje tolikšna pokojnina, kakršno so si zaslužili, socialna podpora oz. varstveni dodatek pa bi jim

Kako so »v skrbeh« za dobrobit teh upokojencev se vidi tudi iz tega, da zakona niso uvrstili na dnevni red, da niso pripravili popoln, s katerimi bi spreminili tisto, kar jim v zakonu ni všeč in kar bi bilo otročje lahko, in še danes terjali dvofazni postopek, ki pomeni, da bo problem teh upokojencev rešen čez dolge mesece, morda šele po volitvah. Ta čas pa nekateri od prizadetih upokojencev prejemajo pokojnine, nižje od 2.000 SLT.

Lepo in prav, da se ti poslanci tako

DISKRIMINACIJA CERKVE NEUPRAVIČENA

Delegacija SLS, v kateri so bili predsednik stranke Marjan Podobnik, predsednik glavnega odbora dr. Franc Zagožen, kandidat SLS za predsednika Slovenije dr. Stanko Buser in predstavnik SLS za Slovence po svetu dr. Marko Dvoržak, se je danes, 22. julija 1992, na nadškofjskem ordinariatu pogovarjal z ljubljanskim nadškofom in metropolitom dr. Alojzijem Šuštarjem, nadškofjskim ekonomom msgr. Martinom Špringerjem in nadškofjskim tajnikom Tonetom Jamnikom. Izmenjali so si stališča o perečih vprašanih izvajanja zakona o denacionalizaciji in soglasno ugotovili, da je vsakršno zavlačevanje izvajanja zakona, ki ga je sprejela slovenska skupščina, nesprejemljivo in da je tudi vsaka diskriminacija med upravičenci nedopustna. Predstavniki SLS so podprli upravičena pričakovanja Cerkve na Slovenskem, da ji bodo zagotovljeni osnovni materialni pogoji za izpolnjevanje njenega poslanstva med našim narodom.

T. J.

goreče zavzemajo za koristi davkopllačevalcev, toda v tem primeru se koristi ne morejo biti pred zelo preprostim in z ustavo zavarovanim načelom, načelom pravičnosti.

Prvič, gre za slovenske državljane, slovenske davkopllačevalce, ki so ves čas živeli v Sloveniji in se vozili delat na Hrvaško. Hrvaška je njihove druge prispevke tudi redno pošiljala v Slovenijo. Tudi zanje torej velja, kar velja za vse druge slovenske državljane — načelo enakih pravic za vse!

Drugič, gre za ljudi, ki jim je taista skupščina pred plebiscitom in ob novi ustavi z dvotretjinsko večino izrecno zagotovila, da ob osamosvajanju Slovenije ne bo nihče deležen večjega poslabšanja svojih pridobljenih pravic kot vsi ostali. Tudi oni imajo pravico terjati, da se dana zagotovila spoštujejo.

Tretjič, to so ljudje, ki so vse življenje delali in plačevali visoke prispevke za pokojnino. Pravico imajo, da se jim v skladu s pokojninskim sistemom, v katerem so bili vključeni in ki ni razpadel po njihovi krivdi, izplačuje tolikšna pokojnina, kakršno so si zaslužili, socialna podpora oz. varstveni dodatek pa bi jim

ČIMPREJ PRAVILNIK

STRUGE — Številni posamezniki iz območja te krajevne skupnosti želijo doseči, da bi kočevska občinska skupščina čimprej sprejela programe za bodočo stanovanjsko gradnjo. Zlasti jih zanima zasebna stanovanjska gradnja. V želji, da bi bilo v bodoče dodeljevanje kreditov za zasebno stanovanjsko gradnjo bolj javno in načrtno, se zavzemajo, da bi čimprej izdelali potreben pravilnik. Vsi tisti, ki so spremljali razprave o zakonitosti glede dodeljevanja novogradjenih družbenih stanovanj na Trgu zbora odposlancev v Kočevju, menijo, da je bilo za te namene zapravljenega preveč časa, premalo pa je bilo storjenega za reševanje stanovanjskih zadev na podeželju in v demografsko ogroženih krajih.

V. D.



moral pripadati enako in pod enakimi pogoji, kot pripada vsem drugim socialno ogroženim upokojencem, državljanom in državljanom Republike Slovenije. Zaslužili so si socialno varno in dostojanstveno starost, nihče jim ne more in ne sme te, pravice vzeti in jim podtakniti pravico do beračenja in miloščine!

Gospodje poslanci iz radikalne opozicije, Vi, ki imate večino v Zboru občin, pravico in moč zavlačevati sprejem kateregakoli zakona, to, kar ste storili tokrat, presega vse meje! Res je, da je hrvaških upokojencev v Sloveniji komaj malo več kot 2000, toda ravnanje, s katerim jim opozite na položaj slovenskih državljanov drugega reda, na ponizanje, na socialno ogroženost in mnoge med njimi celo na gladovanje, vas pred vsemi volilci označuje kot politike, ki jim kaže na prihodnjih in, upam, skorajšnjih volitvah, odločno reči — ne, hvala!

SONJA LOKAR
predsednica odbora za delo, zaposlovanje in socialno politiko

VESELICA, KAKRŠNO BODO POMNILI

V Beli krajini ne pomnijo, kdaj je bila zadnja ribiška veselica, zato pa bodo o letošnji, ki je bila minulo nedeljo, še dolgo in veliko govorili. Metliški ribiči so jo priredili v Priložju pri Krasinu in tako številnim obiskovalcem odkrili še en lep košček narave v deželici ob Kolpi. Pri ribniku je postavljena lična brunarica, dom Ribiške družine Kolpa, zemljišče okrog je očisto, poravnano in zasejano s travo. Ribiška veselica ni bila le posejane ob mizah, kajti mnogi so si ogledali ribnik, se sprehajali okoli njega ter občudovali cvetoče lokvanje ob vodi. Kuharski mojster Jakša je pripravil ribji paprikaš in pekel ribe v veliko zadovoljstvo vseh. Organizacija veselice je bila dobra in veselje na ribniku je trajalo tja čez polnoč. Ribiči iz Metlike, Semiča in Gradca so zadovoljni, saj bodo s pridobljenim denarjem lahko uredili notranjost brunarice, napravili sprehajalno stezo okoli ribnika in še marsikaj drugega, tako da bo ribnik in Priložju postal zanimiv in prijeten izletniški prostor.

I. J.

SLOVENSKI OKTET V ITALIJI

Oktet je 17. t.m. z izrednim uspehom izvedel program del slovenske pravoslavne liturgije (solisti Danilo Čadež, Igor Ziernfeld in Marjan Trček) v cerkvi sv. Evstahija v Benetkah. Koncert je bil izveden v okviru uglednega mednarodnega festivala »Glasba in arhitektura — beneške cerkve«. V treh dneh je bilo v osmih beneških cerkvah izvedenih skupno 23 solističnih in komornih koncertov. 30. julija izvaja oktet ob zaključku tradicionalnega Mittelifesta v Civalde del Friuli v cerkvi sv. Franciška poseben koncert, ki bo posvečen Dubrovniku. Letos je oktet izvedel v Sloveniji za Dubrovnik in Hrvaško že tri koncerte. Delovanje Slovenskega okteta omogoča Intertrade, Kovinotehna, Obrtna zbornica Slovenije in Radenska.

S. URBANČIČ

Še o vrednotah

Odgovor na pismo (Dol. list, 23. julija)

Kot novinarka in družboslovka sem se udeležila srečanja družboslovcev in okrogle mize na temo Slovinci in vrednote. O tem dogodku sem napisala poročilo, ki pa ga je kolega, družboslovec Alfonz Strbenc, ocenil kot neuravnoteženo in namignil, da sem zapisala le nekatera imena, da sem navedla napačno število prisotnih, skratka, da moje poročanje ni bilo objektivno.

Mislím, da bi morali tudi vi kot družboslovec vedeti, da tako imenovana objektivnega poročanja ni. »Medijske novice, oblikovane v različnih novinarskih žanrih, potencialnem niso preslikava stvarnosti, ampak so sporočilo o njenih različnih podobah, ali, kot bi rekel Walter Lippman, »poročilo o določenem pogledu, ki se je vsililo.« (Nastavki za teorijo novine, vrst. M. Košir, str. 11) Ta »pogled« je torej le interpretacija stvarnosti. Novinarsko poročanje ni nikoli povsem objektivno, mora pa k tej objektivnosti ali resničnostno ljubnosti težiti. Trdim, da s tem, ko nisem omenila vas (to vas očitno najbolj muči), še nisem političnoideološko interpretirala dogodka. Novinarsko poročilo namreč ni zapisnik, novinar mora zapisati najpomembnejše stvari, po udarke, ker za drugo tudi nima prostora. Zapisati, koliko je kdo prispeval k srečanju, pa ni bila moja naloga, napisati sem morala poročilo o poteku srečanja in okrogle mize.

Spotaknili ste se tudi v moji navedbo števila prisotnih. Z listo podpisanih mi hočete dokazati, da je srečanje spremljalo več ljudi, hkrati pa tudi sami ugotavljate, da je bil med prebivalci Novega mesta prejemahen odziv za srečanje. Res je, da se je na list podpisalo več udeležencev, res pa je tudi, da jih je po nekaj minutah precej odšlo. Dejansko pa srečanja in okrogle mize ni spremljalo veliko več kot kakih 10 ljudi. In če si novinar ne sme privoščiti »negativne selekcije«, kot pravite, mora biti tudi družboslovec in hkrati še pripravilec srečanja kritičnejši do tega, kar pripravi, kajti organizacija srečanja ni bila najboljša. Vendar o tem ne bom razpravljala, hotela sem le argumentirati svojo »interpretacijo« dogodka.

JOŽICA DORNIŽ

POPRAVEK IZJAVE

OSILNICA — Predstavnik KS Osilnica Stanko Nikolčič nam je sporočil, da je v članku »Osilničani se ne strinjajo« prišlo v njegovi izjavi do neljubne pomote. Izvršnemu svetu občine Kočevje je bila pripisana ugotovitev, »da je bila izgradnja nedavno odprte ceste Kočevska Reka — Jelendol sramotno dejanje, kar naj bi bilo mnenje krajanov Osilnice in Poljanske doline.« To pa v resnici ni bila ugotovitev izvršnega sveta, ampak predsedstva občinske skupščine Kočevje. Vse ostalo seveda drži, tudi to, da tako mnenje o tej cesti ni bilo izglasovano v KS Osilnica oz. v nobenem njenem organu in da so krajanje Osilnice in okolice celo zainteresirani za nadaljevanje gradnje te ceste od Kočevske Reke proti Osilnici. Dodal je še, da je med krajanje KS Osilnica vedno večje zanimanje za to cesto in da nestrno pričakujejo, kdaj se bo nadaljevala gradnja ceste do Osilnice.

• Zvestoba načelom je resnična krepost. (Trstenjak)

Javna vprašanja županu Ribnice

Bo naše mesto ob 500. obletnici podelitve pravice za trgovanje po tedanjem cesarstvu ostalo enako neurejeno, kot je? — Primer Trga Veljka Vlahoviča

V zadnji številki Novih novic sem prebral sestavek z naslovom »Poiščimo najbolj urejen kraj«. Komisije, ki bodo obiskovale kraje po Sloveniji, bodo ocenjevale tudi nasade in zelenice v kraju.

V Ribnici na Trgu V. Vlahoviča pa te žal niso urejene, še huje, nekateri jih spreminjajo v nogometna igrišča, in to

Nov gasilski dom Slovesno v Petrovi vasi

V nedeljo, 19. julija, je Gasilsko društvo Petrova vas praznovalo 66. obletnico ustanovitve. Ob tej priložnosti sta bila predana svojem namenu nov gasilski dom in nova motorna brigada. Gradnja doma se je začela 1984. leta. Kot je na slavnostni prireditvi, ki se je začela s paradno številnih gasilskih društev iz črnomaljske občine, poudaril predsednik društva Milan Butala, so večino del opravili gasilci sami.

Najzaslužnejšim gasilcem so podelili republiška, občinska in društvena priznanja. Za 60-letnico dela v gasilski službi so priznanja prejeli Jakob Lozar, Jože Plut, Janez Grahek in Jože Rožič. Kulturnemu programu sta sledila uradna otvoritev gasilskega doma ter ogled. Ni treba posebej poudarjati, da sta slavljenje in veselica minila v vselem razpoloženju, saj smo krajanje dobili lep, urejen dom, na katerega smo ponosni, ker bo služil za vse potrebe karajnanov KS Petrova vas. Še enkrat se zahvaljujemo vsem, ki so nam kakorkoli pomagali.

BERNARDA PETRIC
KS Petrova vas

celo odrasli občani. Ob tem pa imamo v Ribnici dva športna stadiona in športni center, kamor takšne igre spadajo.

Lepo bi bilo, da bi v tem naselju nasadili drevice, uredili otroška igrišča, kotičke za starejše.

Čeprav nismo avtohtoni domačini, ne moremo prezreti, da bo Ribnica letos praznovala častljivo 500. obletnico podelitve »patenta« za trgovanje po tedanjem cesarstvu. Ob takšni obletnici se običajno v kraju kaj zgodi in spremeni. Ali ni to priložnost, da bi naselje Trg Veljka Vlahoviča dobilo novo, kraju primernejše ime in se previbalcevo naselje omogočilo kulturnejše bivanje? Verjetno boste rekli, naj to sami uredimo. Vendar v naselju ne čutimo vsi enako in tisti, ki menimo, da je mogoče stanje izboljšati, smo prepričani, da uredenje problemov naselja ni samo stvar dobre volje previbalcev, ampak predvsem

ZAKAJ NE TUDI PRODATI?

MAČKOVEC — V zadnjih letih je postal ta kraj priljubljen med številnimi ljubitelji narave. Mnogi so si zgradili tu počitniške hišice in skrbno obdelujejo nekoč zaraščena in zapuščena kmetijska zemljišča. Pri vseh teh delih mnogih ni oviralo pri uredenju zakupnih razmerij, da so nekatera od teh zemljišč opredeljena kot tista, ki so trajno namenjena za kmetijsko proizvodnjo. Moti pa jih, da občinski organi kočevske občine ne storijo ničesar, da bi se zemljišča, ki jih nekateri želijo kupiti, opredelila tako, da bi jih bilo možno prodati.

V. D.

oblasti, ki jo vi in poslanci predstavljate. V ta namen lahko sprejemate odloke, odredbe, razporejate sredstva proračuna in podobno. V želji po bolj kulturnem in prijetnem bivanju na Trgu V. Vlahoviča, ki sedaj Ribnici ni v ponos, postavljam vam in poslancem tale vprašanja:

1. Kdo je dolžan skrbeti za urejenost okolja v tem naselju, da se ne bo spremenilo v nogometna igrišča, posuta s smetmi?

2. Kdo je dolžan razmisliti, predlagati in poskrbeti za novo ureditev okolja naselja?

3. Kdo je dolžan pojasniti stanovalcem naselja hišni red, obnašanje v skupnih prostorih?

PETER DOLENC
stanovalca na Trgu V. Vlahoviča

KALIJO NOČNI MIR

Nekoč je bila Rečgra vas tiha in mirna vasica, sedaj pa ponoči ni več pravega miru, vsaj v okolici novega bifeja »Viktor« ne. Govor očitno niče ne briga, da bi ljudje ponoči radi spali. Tako so v terek večer, 21. julija, pijani gostje vpi-li do pol dveh zjutraj, v četrtek, 23. julija, pa do treh zjutraj. Vprašujem se, kako naj gremo delavci zjutraj neprespani v službo, tisti, ki se ponoči vesele, pa tako spijo pozno v dan. Pa tudi drugače v Rečgru vasi ponoči ni kaj dosti miru. Mladina se vozi z glasnimi motorji kot nora, avtomobilisti dirkajo, da se jim komaj umakneš, ponoči pa za nemir poskrbe še pijanci pri Viktorju. Pravimo, da gremo v Evropo, a taki, kot smo, še za v Zabjajk nismo!

Bralec Dolenjskega lista

Nepoznavanje zakona bega

Kaj prinaša zakon o zaposlovanju tujcev v RS

Z 18. julijem 1992 je v Sloveniji začel veljati Zakon o zaposlovanju tujcev. Omenjeni zakon poleg novega zaposlovanja tujcev ureja tudi delovnopравни status že zaposlenih delavcev in pri zavodih za zaposlovanje prijavljenih iskalcev zaposlitve iz drugih republik bivše Jugoslavije, ki se po določilih Zakona o tujcih (Ur. l. RS št. 1/91) po 25. 2. 1992 tudi štejejo za tujce, kolikor niso vložili prošnje za sprejem v slovensko državljanstvo.

Zakon za te delavce in iskalce zaposlitve predvideva olajšan postopek pridobitve delovnega dovoljenja, kar pomeni, da pridobijo osebno delovno dovoljenje, če so bili na dan uveljavitve zakona, se pravi 18. 7. 1992, v delovnem razmerju ali prijavljeni za zavodu za zaposlovanje in prejeli tam prejeme za brezposelnost ter če za prosijo za osebno delovno dovoljenje v 90 dneh po uveljavitvi zakona, se pravi do 15. 10. 1992.

Za delavce in iskalce, ki so vložili prošnjo za sprejem v slovensko državljanstvo po 1. odst. 40. člena Zakona o državljanstvu, pa začne teči 90-dnevni rok šele od dneva pravomočnosti, če je ta negativna.

Prošnje za osebno delovno dovoljenje vlagajo upravičenci na obrazcu TUV 2-1/YU, prošnja pa se vložijo pri območni enoti zavoda za zaposlovanje, kjer tujec prejema denarne prejemke.

V zvezi s tolmačenji teh določil pa v zadnjem času prihaja do vrste netočnosti, ki povzročajo zmedo in nemir med temi delavci in posredno velik pritisk na enote zavoda za zaposlovanje, kar onemogoča normalno delo pri izdaji delovnih dovoljenj.

Zato še enkrat ponavljamo, da je za iskalce zaposlitve, ki prejemajo denarne prejemke za primer brezposelnosti, zakonski rok za vlogo prošnje za izdajo osebne delovnega dovoljenja 15. 10. 1992 oziroma 90 dni po pravomočnosti odločbe za sprejem v slovensko državljanstvo, če je ta negativna.

Glede na relativno dolg rok 90-dni dni pozivamo delavce in iskalce k strpnosti pri vlaganju prošnje za osebno delovna dovoljenja, s čimer bodo tudi sami pomagali delavcem zavoda za zaposlovanje pri izdajanju dovoljenj.

TONI KOREN

Iz Kolpske doline

PRVI TENIŠKI TURNIR — »Kostel 92« je bil zaključen v nedeljo, 5. julija. Sodelovalo je 11 igralcev. Pri starejših so bili najboljši: 1. Boštjan Južnič, 2. Marjan Lisac, 3. Matko Zdravič (vsi so dobili pokale), pri mlajših pa je zmagal Josip Tomac, ki je dobil v spomin knjigo »Peter Klepec in njegova dežela«.

MENJALNICO IN ŠPEDIČIJO je odprl na meji v Petrinu zasebnik. Podobno otvoritev in zraven še trgovine bo v kratkem pripravil v Brodu na Kolpi hrvaški zasebnik iz Delnice. Zdjaj v trgovini na Brodu nimajo niti cigarete.

AKCIJA ZA ČISTO OKOLJE na območju KS Kostel daje rezultate. Odstranili so že tri večja smetišča in nekaj manjših. Uredili bodo še smetišče za vas Potok, prizadevajo pa si, da bi Komunala končno le začela odvažati tudi večje odpadne oz. dotrajane kose.

PROSTOR ZA KAMPIRANJE ureja na Žagi zasebnik Samsa. Nekaj priložic je zdaj tam že parkiranih.

Z ASFALTNO NAJBREŽ NE BO NIČ — Že pred dvema letoma je tedanja JLA pripravila za asfaltiranje ceste od Kuželja do Mirtovičev, se pravi še zadnjih 6 km neasfaltirane ceste od Broda na Kolpi do Osilnice. Asfaltiranje tega odseka je bilo načrtovano za lani, kaže pa, da asfaltni niti še letos ne bo. Ta del ceste je zdaj poln lukenj in je nevarna za vožnjo.

VEČ KOPALCEV — V zadnjih dneh je na Kolpi vedno več turistov, izletnikov in kopalcev. Kopalci so ob Kolpi vse do Osilnice, največ pa jih je pri Žagi pod Kostelom. Zato bi bilo treba posodobiti ali vsaj obnoviti cesto Colnarji—Žaga, ki je zdaj uničena in neprevozna. Tako bi imeli izletniki iz Kočevja od Colnarjev do Žage le okoli 5 do 6 km, medtem ko morajo zdaj do tod preko Fare, kar jim do trikrat podaljša pot.

NOVA OBELEŽJA — Na območju KS Osilnica so za vse, kar naj bi bilo za turista zanimivo ali pa mu je potrebno, postavili obeležja. Nova pa so tudi prometna obeležja posameznih krajev, ki so zdaj postajala pravilnejša, saj so bili prej posamezni zasledki ali posamezne hiše izven s tablo označenega kraja (npr. Potuharica v Osilnici itd.).

TELEVIZIJA IN RADIO — Na območju KS Osilnica še vedno velik del naselij ne more spremljati slovenskega tv programa. Od lanske vojne se je zaradi okvare oddajnika na Kumu spremenilo in poslabšalo. Tudi zato krajani niso navdušeni za ustanovitev Radia Kočevje, saj je vprašljivo tudi, če ga bodo sploh slišali.

GOSTILNA PAPEŽ v Vasi, ki je bila zdaj ob nedeljah zaprta, je poslej odprta ob nedeljah od 15. do 24. ure, sicer pa vsak dan od 8. do 24. ure. Ob nedeljah so jo zdaj odprli na pobudo domačega Turističnega društva Kostel, ki je v kratkem času svojega obstoja naredilo veliko za turistični razvoj Kostelskega. J. P.

Mala olimpiada v Želebeju

Zapis z obiska pri veselih tabornikih ob Kolpi

V torek popoldne so se po desetih dnevih vrtili s taborjenja ob Kolpi novomeški taborniki. Vročina jih je pregrela kot že dolgo ne: ves čas ni padla na travnik nad nekdanjim mlinom v Želebeju pri metliških Rosalnicah niti kaplja dežja. Taborniki pa so vzdržali, celo več: uživali so v prijetnem in koristnem odhodu.

Dolga je vrsta poletnih in zimskih taborov, ki so jih v minulih 40 letih postavili člani Rodu gorjanskih tabornikov. Želebejski je bil eden izmed večjih, saj je tudi tokrat zraslo na levem bregu Kolpe pravcato mestece šotorov. Dnevni red je bil približno tak, kot ga imajo taborniki vedno: razgibanje po vstajanju, pospravljanje šotorov in prostora pa pogovori in preizkušnje v strokovnem znanju. Sem sodi spretnost orientiranja, zabavni tek brez ovire, urjenje v spretnostih, za katere se pripravljajo prostovoljci - bodoči mladi kuharji, higieniki, poznavalci ognjev, pa novi plavaličarji: žabice in ribice, pri čemer odloča na izpitu tabornikova starost. Več kot druge krati je bilo topot na urniku plavanja, saj bi sicer v taki vročini ob čisti in topli reki ne bilo mogoče živeti.

Taborovodja Primož Badovinec in vodja programa Gregor Gutman sta imela od jutra do večera polne roke dela. Pridno so jima pomagali vodniki in vodnice. V četrtek pa je tabor doživel svojevrstno presenečenje. Čez noč so se odločili za »taborniško olimpiado v malem«. Barcelona je daleč, na taboru ni tv sprejemnikov,

prostege časa za zabavo pa je veliko. Tehnični vodja iger Gregor Gutman, poln dolgoletnih izkušenj v taborništvu, je bil duša male olimpiade.

Zato so v četrtek zvečer — slovesno prizgali olimpijski ogenj z baklo iz gline, ki jo je v teku prinesel Dejan Grabič. Luka Blažič je v imenu vseh prebral prilogo in slovesno so dvignili na jambor olimpijsko zastavo. Ob pravem olimpijskem ognju in vzdušju so v noč zadonele lepe pesmi.

V petek pa so se začeli meriti v spretnostih. Tabor je dobil prve v malem nogometu, odbojki, lokostrelstvu, plavanju in tekah na 60 m ter v štafetah.

Toda ne mislite, da so se pri tem šalili! Navijanje za »svoje« v posameznih panogah je bilo enkratno, predvsem pa dosti bolj kulturno in prikupnejše kot tuljenje na nogometnih tekah v Novem mestu! Na goljufije ni nihče pomislil! Namestnic staršine tabora, Mojco Grein, so izbrali za »gospo Samaranch«, predsednico olimpijskega odbora v Želebeju, taborno zdravnico pa za vodjo stroge kontrole morebitnega jemanja nedovoljenih poživil... Smeha, šal in zabave na pretek! Tako je mala olimpiada tokrat poživila dnevni red tabornikov. Dva dni so tudi veslali v 2 spustih po Kolpi: po 18 članov je s 6 kanuji in kajakom premerilo po 24 km belokranjske lepote od Adlešičev do Želebeja. Starejši taborniki so šli še na izlet na Vinogor, mlajši pa v Čurle in na pot od Želebeja do Božakovca.

Zdravstveno stanje in higiena? Vse

v redu, če odštejemo nezgodo fanta, ki si je zvil stopalo in je moral na veliko žalost predčasno domov. Hrana? Odlična! Čeprav je težko verjeti, da je treba za večerjo speči nad 200 palačink... Če nekdo »zmaže« za zajtrk tudi po tri velike kose kruha z namažom, ni to v taboru nič posebnega.

In za konec še besedo o ljudeh, ki jih navadno v vseh pisanih o tabornikih nikoli ne omenjamo. Je že res, da je bila skromnost vseskozi osebna čednost starejših tabornikov, ki desetletja brezplačno delajo v rodu. Če jih tu omenim, naredim to na izrecno željo staršev, ki so hvaležni vodjem organizacije, da se tako nesebično razdajajo mladim. Staršina tabora je bil Marko Grein, pomagala mu je žena Mojca. Ivanka Grabič je bila spet spretna in priljubljena kuharica. Zdravnica dr. Zdenka Gošnik k sreči ni imela veliko poklicnega dela, toliko več skrbi pa je bilo naloženih ekonomu Rudiju Omahnu in gospodarju Gregorju Mohoriču. In kot vsa zadnja leta je tudi to pot ljubše skrbela za medvedke in čebelice na taboru Maja Badovinec, v kuhinji pa je pomagala še Romana Skrabl. Sicer pa so vse štiri taborniške mame vsak dan prisloščile na pomoč Ivanki, da so bili obroki in popoldanske malice vedno dobre in obilne.

Taborni prostor v Želebeju zdaj obiskujejo številni kopalci iz Metlike in okolice. Je čudovit in enkraten! Za olimpijsko vzdušje bogatejši novomeški taborniki se ga bodo spominjali kot delčka svoje zdrave, vesele mladosti.

S. HRAST

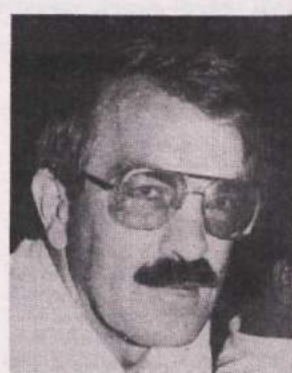
Mladi Poljanci najboljši v šahu

Te dni odhajajo na evropsko prvenstvo

ČRNOMELJ — Včasih se da s skromnostjo in pridnostjo doseči zelo veliko. Svojo skromnost, sposobnost in delavnost so pokazali tudi najmlajši starostriški šahisti, starejši in mlajši pionirke ter mlajši pionirji so pod mentorstvom Vinka Koba osvojili naslov državnih prvakov v šahu. V prihodnjih dneh odhajajo trije učenci na evropsko prvenstvo na Češkoslovaško.

Vinko Kobe, ki je hkrati učitelj nižje stopnje, vodi na starostriški šolski šahovski krožek že več let. Zadnjih deset let dosega z učenci zelo dobre rezultate, uvrstitve v najvišji republiški in še prej državni jugoslovanski vrh. »Letos sem imel v krožku okoli 30 učencev, med njimi je bilo šest najuspešnejših: Darja Kapš, Alenka Vukelič, Ingrid Mihelič, Gregor Simčič, Damjan Muhvič in Tadej Kobe.« Vsi ti učenci so najboljši tudi pri pouku. Vinko podučarja, da je za dobrega šahista potrebna tudi dobra telesna pripravljenost, zato spodbuja, da se šahisti ukvarjajo tudi z drugimi športi.

Šahovsko sobo, v kateri vadijo nižje skupine trikrat po dve uri tedensko in višje dvakrat po dve uri tedensko, sicer imajo, vidijo pa, da se bodo morali počasi preusmeriti tudi na delo z računalniki, vendar zaenkrat nimajo strokovnjaka s področja računalništva, ki bi jim to omogočil. Pogrešajo tudi možnost



Vinko Kobe

nadaljnega učenja šaha. »Še do lani smo zelo dobro sodelovali s hrvaško šahovsko zvezo, udeleževali smo se njihovih seminarjev, sedaj so nam to gostoljubje odpovedali.« Je dodal Vinko Kobe. V Sloveniji za nadaljevanje izobraževanja v šahu skoraj ni možnosti, saj imamo v celi Sloveniji le dva šahovska profesionalca, pa še ta dva delujeta daleč stran od nas. Poleg tega imajo finančne težave, le steška krpajo od tekmovanja do tekmovanja. Želijo si, da bi imela družba večji posluh tudi do šahistov.

Pretekli teden so jih na črnomaljski občini sprejeli župan Martin Janžekovič, predsednik izvršnega sveta Anton Horvat, podpredsednik izvršnega sveta Jože Strmec, Ksenia Khalil, referentka za šolstvo, kulturo in šport, ter Melita Vuković, sekretarka izvršnega sveta. Zahvalili so se jim za uspeh in zaželeli, da bi ponesli ime črnomaljske občine in Poljanske doline še dlje, v svet. J.D.

Preloški črni dan pred 50 leti

Prispevek belokranjske vasice Preloka k današnji samostojni Sloveniji

Bilo je pred petdesetimi leti na dan 2. avgusta. V lepem sončnem jutru so okupatorski vojniki obkolili vas in aretirali vse moške v starosti od osemnajst do šestdesetih let. Zbirališče, ki je bilo dobro zastraženo, je bilo na sredi vasi. Ko so vojniki ugotovili, da so zbrali vse moške navedene starosti, so rekli, da moramo na Vinico zaradi žigosanja osebnih izkaznic. Če kdo ne bo imel žigosane osebnih izkaznic, bo to dokaz, da je partizan. Seveda smo v svoji kmečki naivnosti verjeli, da bo res tako. Z nami so ravnali precej grobo, čeprav smo biti brez vsake krivde. Zoper aretacije in grobo ravnanje je energično protestiral takratni župnik Jože Pokoro. Le malo je manjkalo, da niso tudi njega aretirali in odgnali z nami.

Ko so nas gnali kakor čredo proti Vi-

nicu, so okupatorski vojniki med potjo pobirali tudi moške iz sosednjih vasi. Na Vinici so nas močno zastražili. Ves dan smo morali brez hrane in vode sedeti na vročem poletnem soncu na nekdanjem sejmišču. Proti večeru so nas kamionji prepeljali v barake v Črnomlju. Med potjo smo doživeli napad partizanov na kamione, in sicer v bližini Kanižarice.

V Črnomlju smo v baraki prebedeli vsi noč in se spraševali, kaj bo z nami. V zgodnjih jutranjih urah so nas prepeljali na železniško postajo in nas nabasali v tovorne vagonne. V enem vagonu nas je bilo tudi po trideset in več. Potovali smo preko Ljubljane, Postojne in Pivke na Reko. Med potjo smo hudo trpeli zaradi vročine, še posebno pa, ker nismo imeli možnosti za opravljanje človeških

potreb. Poizkusili smo izrezati luknjo v tleh vagona, a nam ni uspelo, zato smo uporabljali za telesne potrebe kot v vagonu.

Na Reki so nas naložili na manjšo ribiško ladjo. Veliki večini je vožnja z ladjo povzročala bruhanje. To še posebno zato, ker je bila na ladji večja količina napol poginjenih želv, ki so povzročale neznozen smrad.

Med vožnjo z Reke so nam okupatorski vojniki povedali, da gremo na »Arbe«, to je Rab. Kaj je to »Arbe« in kje je to, tega takrat nismo vedeli. Rekli so tudi, da bomo tam na delu in nam ne bo nič hudega. Kaj vse smo potem pretrpeli na Rabu, o tem je bilo že veliko napisanega.

Tako smo od začetka avgusta 1942 do januarja 1943, nekateri pa do 9. 9. 1943, ko je Italija kapitulirala, preživeli vse strahote koncentracijskega taborišča. Žal ogromno število internirancev tega ni preživel.

Letos bo petdeset let, odkar so okupatorski vojniki prisilno odgnali skoraj v gotovo smrt samo iz Preloke 25 vaščanov, ki so bili takrat v najlepših letih. Žal o internirancih iz sosednjih vasi nisem mogel zbrati točnih podatkov. Od teh 25 Preločanov jih je na Rabu umrlo sedem, 18 pa se jih je vrnilo domov. V oboroženih formacijah je padlo 9 vaščanov, kot civilne žrtve vojne pa dva Preločana. To pomeni, da je bilo tri četrtnine družin prizadetih zaradi internacije, več kot ena petina zaradi umrlih na Rabu in skoraj ena tretjina družin zaradi možkih, ki so padli v oboroženih enotah. SLAVKO KOVAČEV st.

USPEŠNI DOLENJSKI ZMAJARJI

15. junija se je naša ekipa na novo ustanovljenega kluba za prosto letenje Novo mesto odpravila na sedemdnevno pot na državno prvenstvo v Tolmin. Počutje v klubu je bilo ves čas zelo dobro, še posebej pa se je morala dvignila, ko je organizator tekmovalja, Delta klub iz Ljubljane določil naslednji prelet start - Pjanina Kobala nad Tolminom - Log Česoski - prva obratna točka; vas Soča - druga obratna točka in nazaj v Tolmin. Razdalja 65 km je zahtevala 2 do 3 ure letenja. Po tem dnevu smo s preletenimi dolžinami Primca (41 km), Simončiča (34 km) in Jeretla (28 km) Dolenjci začeli prvenstvo enkratno in tako smo nadaljevali tudi naslednje dni. Proti koncu tedna nas je motilo slabo vreme, zato smo zadnje dneve delali krajše polete. Vseeno pa je bil končni rezultat dosežen ekipno tretje mesto za klub več kot razveseljiv, saj smo se v povojih. Dosežene rezultate so nam pomagali doseči sponzorji: Komunala Novo mesto, zavarovalnica Triglav, Iskra Hipot, Kres, Peter Hodnik, frizerski salon Jure, Novoline, Foto Asja, gostilna Mohar, gostilna Zagorč v Štari vasi, gostišče Kos, Kartuzija Pletanje, firma Pirnat, Strešnik Dobruška vas, Podgorje in Šentjerneju in drugi.

MARJAN PRIMC

Ob 50-letnici belokranjskega odreda

Vloga XIV. (zaščitne) brigade

Zaščitna brigada GŠ NOV in POS je v kritičnem obdobju narodnoosvobodilnega boja opravila pomembno nalogo, s tem ko je varovala slovensko vodstvo

V vojnih razmerah pomeni za vsako bojujočo se stran uničenje nasprotnikovega poveljujočega posameznika, poveljstva ali štaba omebne vredne uspeh. V takšnih primerih pogosto za nekaj časa — to je odvisno od centraliziranosti poveljevanja — preneha dejavnost prizadete enote, v primerih pa, ko gre za visoko stopnjo centralizacije, smrt poveljujočega oficirja za njegove enote pomeni celo popoln razkroj. Nekaj posebnega velja tudi za vojsko, katere disciplina temelji predvsem na prisili. Dovolj je, če se spomnimo samo nemškega desanta na Drvar 25. maja 1944. Zato je vsaka izmed bojujočih se strani tudi pri nas skušala svoje vodilne posameznike, štabe in poveljstva zavaruovati pred sovražnikovimi napadi.

Ukaz o ustanovitvi 20. zaščitne brigade GŠ — NOV in POS je Glavni štab NOV in POS izdal z datumom 16. junij 1944. Takšno zaporedno številko ji je prisodil, ker je bilo do takrat ustanovljenih že 19 brigad. Po ukinitvi 14. »železničarske« brigade, pa je GŠ NOV in POS odločil, da jo zapolni z dotodanjim 20. brigado. Po ukazu Glavnega štaba je njen prvi poveljnik postal Boris Čizmek-Bor, politični komisar pa Ludvik Pezdirc — Roman Potočnik.

Brigada je imela sprva tri bataljone. Prvi je bil sestavljen iz dotodanjega štabnega bataljona Glavnega štaba NOV in POS. Namesto drugega je Glavni štab poslal 4. bataljon Gučevce brigade, prekaljenice bojne enote, ki se je dotlej že velikokrat izkazala v boju. Tretji bataljon pa je bil »delavski«, ker je bil sestavljen iz vrste delavcev, ustanovljen v enoti, opravljal je naloge in opravila z vseh področjih gospodarstva (Partizanske delavnice). Novembra 1944 je bil ustanovljen še četrti bataljon, ki je opravljal v treh četah naloge s področja radijskih sprejemnikov in oddajnikov, te-

lefonskih zvez in kurirjev. V okviru brigade je bila ustanovljena tudi protiočepna četa in zaščitna četa baze 33 (Geršiči). Tu so se zbirali iz vseh krajev zavezniški piloti in pobegli ujetniki, ki so bili potem iz letališča Otok poslani nazaj v svoje enote. Ob njej so bile organizirane tako še številne druge službe za zaščitne naloge, da jih je težko opisati v odmerjenem prostoru. Po znanih podatkih je junija 1944 brigada štela 624 ljudi, julija 845, nekaj kasneje pa 1158. Predvsem velja poudariti da je bilo moštvo brigade izbrano iz drugih enot po načelih privržnosti osvobodilnemu boju, zanesljivosti in preizkušnosti v dotodanjem partizanskem vojskovanju. Ob tem je potrebno omeniti, da je bilo ob vojaškem življenju razgibano, glede na njeno poslanstvo, tudi politično življenje. Predavatelji so bili iz vrst funkcionarjev vojaškega in političnega vodstva, med njimi politični komisar GŠ NOV in POS Boris Kraigher-Janez.

Med drugimi si je štab brigade prizadeval moštvo privaditi vojaški strumnosti in zavestni disciplini. Enote brigade so ves čas, razen presledkov med vojaškimi akcijami pri obrambi Bele krajine in opravljanju zaščitnega poslanstva, živele in delovale po strogo določenem dnevnem redu, pri katerem je bilo glavno vojaško in politično usposabljanje. V brigadi so pod močnim vplivom generala Jake Avšiča, namestnika komandanta GŠ NOV in POS, med prvimi posledno uveljavili slovensko poveljevanje. Prevladovalo je prepričanje, da bo brigada jedro bodoče slovenske vojske.

Temu primerno je bilo organizirano tudi kulturno življenje in sodelovanje s prebivalci Bele krajine. Tedenski veseli večeri, kot so jih imenovali, so bili organizirani v vseh vaseh, kjer je bila nastanjena brigada. Bili so kvalitetni, saj so na njih

sodelovali godba na pihala, invalidski pevski zbor, slovensko narodno gledališče in ostali. V prostem in mirnem času so pomagali kmetom. Primer pristnih odnosov je tudi proslava v Bojancih: ko so slavili svoj praznik sv. Save, so izročili zastopstvo 14. brigade ročno sešito in izvezeno zastavo. Ne glede na to, da je brigada delovala največ na območju Bele krajine, je bila sama izpostavljena sovražnikovi napadom tako kot tisti, ki jih je varovala. Ob njeni ustanovitvi in po njej so bile še vedno močne sovražne enote v Novem mestu oziroma na Dolenjskem in Notranjskem, sovražnik pa je občasno vdiral v Belo krajino tudi iz hrvaške strani. Tako je bila vedno vtakna z ostalimi enotami v razne boje.

Spomladi 1945 se je organizacijski ustroj brigade končno v glavnem ustalil, začele so se tudi temeljite in vsestranske priprave in naloge ob osvoboditvi, ki se je naglo približevala. 14. brigada je na zadnji pohod v vojni krenila 27. aprila 1945 proti Trstu, kjer je od 3. do 10. maja mimo Skrada, Klane in Ilirske Bistrice prispevala v Trst. Kmalu nato je bila istega meseca razformirana. Večina moštva je bila dodeljena zaščitnemu bataljonu Komande mesta Trst, ki se je iz Trsta umaknila v bližino razmejivne črte. 7. julija istega leta je bil tudi ta bataljon dokončno ukinit, njegovo moštvo pa porazdeljeno na razne ostale enote. Bojna pot 14. brigade je torej trajala celih 334 dni. V tem času je varovala za ves slovenski osvobodilni boj važno vodstvo. To nalogo je ves čas vestno opravljal in nihče ji ne more očitati kakšnega večjega sporsljsaja. Dobila je domicil v občini Metlika in Črnomelj ter odličje »Red zaslug za narod s srebrnimi žarkic«.

Za skupnost borcev XIV., zaščitne, — GŠ NOV in POS: FRANC VRVIŠČAR



TUDI POČITNICE V TUJINI — Kar precej metliških otrok se med letošnjimi počitnicami udeležuje organiziranih letovanj. V okviru mednarodne izmenjave otrok se je pravkar z desetdnevni počitnic iz avstrijske Wagne vrnilo 10 otrok, medtem ko jih je prav toliko konec preteklega tedna odšlo v italijanske Ronke (na fotografiji tik pred odhodom). Na Debelem rtiču je prav sedaj v počitniški koloniji 16 otrok, tja pa bo gasilsko društvo Božakovo poslalo tudi 22 pionirjev-gasilcev. 1. septembra bo v Metliki zaključna prireditve z žrebanjem mednarodnega kviza »Kolumb in doba odkritij«, ki jo pripravlja tukajšnja Ljudska knjižnica v sodelovanju s šolskimi knjižnicami in ZPM. Vprašalnike je še moč oddati v Ljudski knjižnici. Sicer pa so med počitnicami ob petkih in nedeljah kino predstave, tudi za otroke, v Ljudski knjižnici pa vsak dan po dve video predstavi. (Foto: M. Bezek-Jakše)

Petdesetletnica tragičnih dogodkov v Loškem potoku

2. avgusta ob 11. uri proslava v Beli Vodi

LOŠKI POTOK — 31. julija krajevna skupnost Loški potok praznuje v spomin in opomin na tragične dogodke, ki so se zgodili pred pol stoletja ob znani rokošnotranjski ofenzivi italijanskih okupacijskih sil, ki je zajela zlasti jugozahodni del Slovenije in usodno posegla v skoraj sleherno družino.

Že tri mesece pred temi dogodki je Loški potok zapustila italijanska policija in močna posadka vojakov, ki se je počutila ogroženo. Tako je Loški potok, objekt z mogočnimi gozdovi, postal nekakšno osvobodeno ozemlje, tu so se zadrževale partizanske enote, delovala je partizanska bolnišnica, kar pa številnim ovaduhom ni ostalo skrito. Tako ni bil zgolj slučaj, da je bil del ofenzive načrtno usmerjen v Loški potok.

Zadnje dni julija je ofenziva z vso močjo in grozoto pljusnila v potok vasi in gozdove. 31. julij je bil za mnoge potočane poslednji dan življenja. V Sodolu je padlo osemnajst talcev, štirinajst vaščanov Travnika in štirje neznanci, pri Mrtalozu so življenje končali štirje učitelji, znani po naklonjenosti osvobodilnemu boju, padlo je šest vaščanov Bele Vode, v bolnišnici Ogenjca oziroma v bližnji kraški jami je bilo zaradi izdajstva pobitih 17 ranjenecov in razdejana skromna bolnišnica, nekaj domačinov je bilo ustreljenih na Taboru, mnogi pa so se po nekajdnevem divjanju okupatorja znašli v raznih taboriščih, predvsem na Rabu. Vsi ti ljudje so padli predvsem zaradi domnevno padlega italijanskega oficirja. Toda žrtve še niso bile dovolj. Že 31. julija

ja je pogorela vas Bela Voda, ki je takrat štela kakih petdeset hiš in gospodarskih poslopj.

Pod večer istega dne je zagorela vas Travniki: 105 hiš in 125 gospodarskih poslopj so to noč požrli plameni in pahnili v nepopisno bedo nekaj sto prebivalcev zaradi domnevne, da vsa vsa sodeluje s partizanskim gibanjem, kar se je po teh dogodkih v resnici tudi zgodilo.

Druga svetovna vojna je v Loškem potoku terjala preštevline žrtve, zlasti zaradi nasprotujočih si ideoloških razlogov, v katere nedvomno spadajo izdaje in maščevanja. Tragika množičnega povojnega poba fantov in mož, ki so se znašli na napačni strani, je imela in še ima svoje razsežnosti.

Danes Loški potok dokaj razvita krajevna skupnost z relativno visokim, času primernim standardom posameznikov in gospodarstva, kljub temu pa si številčno ne more opomoči. Vzrok je nedvomno tudi v dogodkih, ki so skoraj že pozabljivi.

Naj bo praznik spomin na čas, ki je za nami, žrtve pa v opomin času, v katerem živimo!

A. KOŠMERL

VI NAM — MI VAM

Objavo oglasov v rubriki VI NAM — MI VAM lahko naročite po tel. (068) 23-610 ali po telefaksu: (068) 24-898 do torka do 10. ure.

elba

Trgovina na drobno, debelo in inženiring d.o.o.

IZREDNO UGODNO

do konca julija — BTV Unitec na 3 obroke brez obresti

68000 Novo mesto
Ulica talcev 9
Telefon: (068) 24-884
Telefaks: (068) 25-773



37.258,80



42.465,60



51.372,00

Pri takojšnjem plačilu še 10% popusta

Ne zamudite — količine so omejene!

SODELUJTE V NAGRADNEM ŽREBANJU OB 2. OBLETNICI POSLOVANJA TRGOVINE ELBA.

ŽREBALI BOMO MED GOTOVINSKIMI RAČUNI V OBDOBJU OD 30. 7. — 30. 8.

NAGRADO BTV UNITEC 35 BOMO PODELILI 31. 8. 1992.



BETONAL TREBNJE

proizvodnja, prevoz in strojno vgrajevanje betona

Tel. (068) 45-650
45-651
45-652

Cenjene kupce obveščamo, da lahko pri nas naročijo kvalitetne betone in storitve betoniranja po konkurenčnih cenah. Za takojšnja plačila nudimo 5% popusta!

Canon & BIRING

SERVIS in TRGOVINA

Jedinščica 27, 68000 NOVO MESTO

tel./fax. 068/26-004

— originalni rezervni deli ter potrošni material
— fotokopirni stroj ter telefaksi

ENKRATNA PRILOŽNOST!

Znižanje vseh izdelkov **Canon** -a za

— 15% do 20%

dostava montaža brezplačna; uradni servis.

Pri sosedu nič več ne kaplja !

Ne zamenjamo vodovodnih pip in mešalnih baterij, ker jih popravimo oziroma obnovimo. Popravimo tudi tiste, ki so vam jih vodovodni inštalaterji zamenjali in rekli, da so zanič. Zamenjani deli pri obnovljenih pipah in mešalnih baterijah imajo EVROPSKI ATEST.

Za opravljeno delo dajemo 5 let garancije. Prevoz ne zaračunavamo.

Informacije in naročila po tel. (068) 87-543 non stop.

**PLAVA LAGUNA
POREČ
POČITNICE**

V VRHUNCU SEZONE
PO POSEBNO UGODNIH
CENAH 7 DNEVNIH
PAKET ARANŽMAJEV

TERMINI: 1. 8. in 8. 8. 92

HOTELI: Materada, Lotos, Albatros in Delfin
Polpenzion: 11.200.— oziroma 9.800.—, penzion 13.300.— oziroma 11.900.— SIT. **BUNGALOV ŠPADICI** (prehrana v h. Materada) polpenz. 9.800.— oziroma 8.400.—, penz. 11.900.— oziroma 10.500.— SIT.

4-POSTELJNI APARTMANI ASTRA: najem 21.000 oziroma 16.800.— SIT. **V ceni je še:** taksa, gala večerja (razen za goste apart.), šola smučanja na vodi za otroke in odrasle, šola tenisa za otroke. **TUDI DO 100% popusta za otroke!**

INFORMACIJE: Vaša agencija in po telefonu (0531) 31-822, 34-122, fax: 32-026.

**SANITARNE
ARMATURE**

»ARMAL«

in

»SCHMIEDL«

KIMEX d.o.o.

Najugodnejši nakup sanitarnih, vodovodnih in parnih armatur Mariborske livarne. Kompleti za kopalnice in kuhinje v kromirani, beli, sivi in zlato-beli izvedbi. Vse izdelke nudimo po cenah proizvajalca. Pri takojšnjem plačilu priznavamo še 5% — 10% popusta. Poleg domačih nudimo za takojšnjo dobavo tudi sanitarne armature znane avstrijske firme »Schmiedl« v krom-zlati in zlato-beli kombinaciji. Količine v kompletih so omejene.

To izjemno ugodno priložnost nakupa nudimo do 7. 8. 1992.

Trstenjakova 1/a tel: (061) 310-135

Odprto: od 8. — 18. ure in od 17. — 19. ure; v soboto zaprto.

DHL

WORLDWIDE EXPRESS

DHL International (Ljubljana), d.o.o., išče firmo, ki bi zastopala DHL na področju Novega mesta. Poslovno sodelovanje nudimo prodorni organizaciji z lastnimi poslovnimi prostori, telefonom in prevoznim sredstvom. DHL je mednarodno podjetje, ki s 1457 postajami po celem svetu in več kot 26.000 uslužbenci letno prepelje preko 60 milijonov pošilk v več kot 190 držav.

Če smo vam vzbudili zanimanje, se, prosimo, pisno obrnite na:

DHL International (Ljubljana), d.o.o.
Zgornji Brnik 130 E, Letališče Ljubljana
64210 Brnik

Turistična agencija

Palček



POCENI NA DOPUST!

7 polpenzionov v hotelu Brioni (A kat.) v Puli samo 160 DEM

3 polni penzioni v hotelu Brioni samo 70 DEM

Otroci imajo 50% popusta!

Tenis zastoj!

Najem apartmaja Punta Verudela — najem apartmaja že od 20 DEM na dan dalje

Informacije: Turistična agencija **Palček** tel.: (063) 333-62

VI NAM — MI VAM

OBVESTILO

Izvršni svet občine Trebnje obvešča svoje občane, da se v predlogu »Razpisa za dodeljevanje posojil in subvencij za pospeševanje razvoja obrtništva, podjetništva in kmetijstva v občini Trebnje«, objavljenem v Glasilu občanov št. 2, vnesejo naslednji popravki:

- črta se besedilo »osnutek«
- v glavi razpisa se besedilo »Uradni list RS št. 35/92« pravilno glasi Ur. list RS, št. 36/92
- rok za vložitev prošnje je 30 dni po dnevu objave tega obvestila v Dolenjskem listu
- besedilo točke 9 d (za subvencioniranje sklep banke o odobritvi kredita) se črta

IZVRŠNI SVET

**SALON LEPOTE
BEAUTY
Otočec, Šempeter 14**

objavlja
prosto delovno mesto

frizerke

Delovno razmerje bo
sklenjeno za nedoločen čas.

Prijave pošljite v 8 dneh po
objavi na naslov:

AG MARKET
Gor. Karteljevo 10
68000 Novo mesto

DOOR DOOR

podjetje za distribucijo in trženje d.o.o.

PRILOŽNOSTI SO, SAMO POISKATI JIH JE TREBA, POISKATI IN IZKORISTITI!

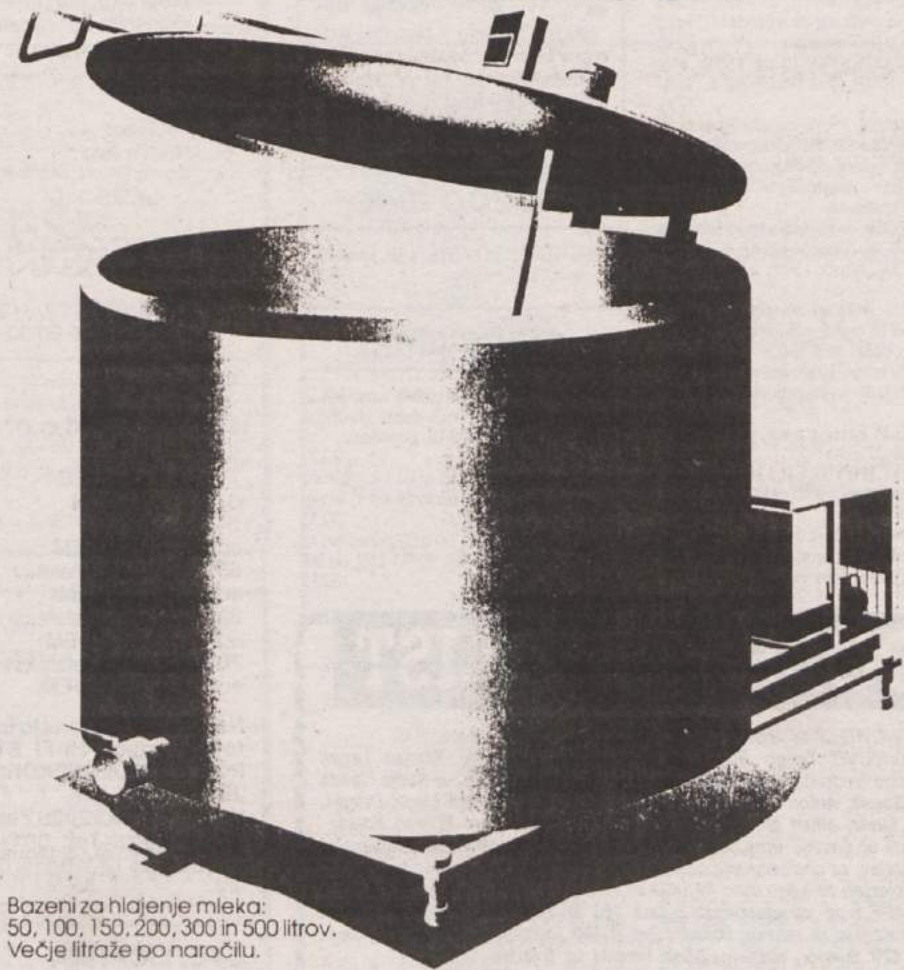
Če imate čas in dobro voljo ter seveda željo po dobrem zaslužku — razmislite o priložnosti, ki vam jo ponujamo.

Potrebujemo več akviziterjev za direktno prodajo knjig, ponujamo pa **ZELO DOBRE PROVIZIJE, KI JIH IZPLAČUJEMO TEDENSKO.** Za najboljše smo pripravili še **DODATNO STIMULACIJO.**

Če vas delo zanima, se nam oglasite po telefonu: 061 448-967, vsak dan med 8.00 in 13.00 uro.

Raven kakovosti je odvisna od ravni kakovosti najslabšega člana v proizvodnem ciklu. Naši bazeni za neposredno hlajenje mleka vam omogočajo doseganje najvišje kakovosti pri pridelavi mleka.

BAZENI ZA HLAJENJE MLEKA NIEROS METAL



Bazeni za hlajenje mleka:
50, 100, 150, 200, 300 in 500 litrov.
Večje litraže po naročilu.

Nakup:

- z brezobrestnim kreditom na šest mesecev ali
- za gotovino in 25% popustom.
- Pogoji veljajo do 31. 8. 1992.

Informacije in naročila:

- Ljubljanske mlekarne • g. Kos: 061 181 261 •
- Mariborske mlekarne • g. Ledinek: 062 511 551 •
- NIEROS METAL, Slovenj Gradec • prodaja: 0602 42 041 •

NIEROS®

tedenski koledar

Četrtek, 30. julija - Peter Petek, 31. julija - Ignac Sobota, 1. avgusta - Alfonz Nedelja, 2. avgusta - Bojan Ponedeljek, 3. avgusta - Lidija Torex, 4. avgusta - Nedeljka Sreda, 5. avgusta - Mirjam

LUNINE MENE
5. avgusta ob 11.59 - prvi krajec

kino

BREŽICE: 30. (ob 20.30) ter 31.7. (ob 18.30 in 20.30) ameriški akcijski

kriminalni film Ricochet. 1. in 2.8. (ob 18.30 in 20.30) Hladen kot led.

ČRNOMELJ: 31.7. (ob 19. uri) ameriška komedija Crkni, Fred. 2.8. (ob 21. uri) ameriški akcijski film Strah pred pajkom.

KRŠKO: 1.8. (ob 20. uri) ameriški kriminalni film Milerjevo križišče. 2.8. (ob 18. uri) ameriška komedija Baksi.

METLIKA: 31.7. (ob 21. uri) ameriški akcijski film Strah pred pajkom. 2.8. (ob 21. uri) ameriška komedija Crkni, Fred.

NOVO MESTO: 30. in 31.7. ter 1. in 2.8. (ob 18. in 20. uri) ameriški film Črno ogrinjalo. 3. in 4.8. (ob 18. in 20. uri) ameriški fantastični film Poštast iz računalnika. 5.8. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski letalski film Proti soncu.

MLADA DRUŽINA vzame v najem stanovanje v Novem mestu. Tel.: 51-480

DVO- IN TRISOBNO stanovanje za dobo enega leta iščemo. ☎ 23-860, vsak delavnik med 10. in 13. uro. 3243
DVO-SOBNO stanovanje v Novem mestu prodam. ☎ 20-594 ali 23-561.

ženitne ponudbe

STAREJŠA upokojenka želi spoznati upokojenca za skupno življenje. Ponudbe pod šifro: OKOLICA NOVEGA MESTA 3231

AGENCIJA ALBATROS ženična posredovalnica. Informacije po telefonu 063/411-648 od 16. do 20. ure.

obvestila

ŽALUZIJE-ROLETE izdelujemo in montiramo po konkurenčnih cenah. ☎ (068)44-662. 2797
NESNICE, mlade jarkice, pasme hišne, rjave, stare 3 mesece, opravljena vsa cepljenja, prodajamo po zelo ugodni ceni. Naročila sprejemamo in dajemo vse informacije, kličite od 17. do 22. ure vsak dan: Jože Zupančič, Otovec 12, Črnomelj, ☎ (068)52-806, gostilna Jože Cetin, Mostec 46, Dobova, ☎ (0608)67-578. 3229
KMEČKI TURIZEM Pucelj, Pod gradom 11, Žužemberk, ☎ 87-092, sprejema naročila vsak dan. Odprto vsak petek, soboto in nedeljo. Domača hrana, ob sobotah odojek. 3252
FRIZERSKI SALONIVICA iz Straže obveščata svoje cenjene stranke, da bo salon v času od 1.8. do 31.8. 1992 odprto od 13. do 20. ure med tednom in od 7. do 13. ure ob sobotah. Se priporočamo! 3268

PRODAM R 4 GTL. ☎ 23-368. R 4, letnik 86, prodam. ☎ 23-342, zvečer.

službo dobi

POTNIKE za prodajo tekstila na terenu iščem. Potreben lasten prevoz, prosti čas, pridnost. Zasluzek 500 DEM tedensko. ☎ 85-325, vsak dan razen sobote in nedelje. 3224
OKREPČEVALNICA AMZ na Otočcu zaposli priklupno dekle za delo pri strežbi. ☎ 21-830, interna 27. 3238
CE ŽELITE dobro zaslužiti, pokličite ☎ 21-776! 3240
NAGROBNE SVEČE nudimo za prodajo po ugodnih cenah. ☎ 22-690.

Komercialiste za delo na terenu (reklamni oglasi) išče Salomonov oglasnik. Tel. (061) 579-286

NOGOMETNI KLUB STUDIO D, Novo mesto, zaposli vzdrževalca igrišč. ☎ 23-869 od 10. do 13. ure vsak delavnik.

AKVIZITERJI, POZOR! Zakaj ne bi delali za 30 odst. provizijo, mesečno 2.000 DEM? Vse informacije ponedeljek in torek po tel. (068) 26-343! Ne bo vam žal!

ZAPOSLIM MOŠKEGA, Pavlin, Cesta herojev 66, Novo mesto, ☎ 25-426 ali 85-747. 3285
ŽELITE DOBER ZASLUŽEK? Pogoj osebni avto. Pokličite na ☎ 24-781!

Invalidno osebo s priznano invalidnino, znanjem stroještva in administracije zaposli predstavništvo časopisa. Tel. (061) 579-286

STE V FINANČNI STISKI? Možna tudi redna zaposlitev. Če imate osebni avto in voljo do dela, pokličite na ☎ 23-977, po 15. uri. 3290

PODJETJE potrebuje pripravnik s IV. ali V. stopnjo izobrazbe za delo v trgovini oz. v bistroju. Možna zaposlitev za nedoločen čas. Inf. po telefonu (068) 23-560 med 7. in 9. uro.

službo išče

ISKUŠEN VOZNIK C,E kategorije išče delo. ☎ 27-646. 3226

stanovanja

STANOVANJE v bližini Šmarjeških Toplic, v izmeri 120 m², četrta gradbeno faza, prodam. ☎ 21-340, popoldne. 3227
GARSONJERO ali sobo s kopalnico v Novem mestu išče zdravnica s 1. avgustom. ☎ (061)446-039. 3233
STANOVANJE, 50 m², primerno za pisarno ali obrt, oddam. ☎ 73-159, od 20. do 22. ure. 3235

Podjetje »SEJEM« s sedežem v Škocjanu št. 37 obvešča vse zainteresirane, da bo pričelo z rednimi živalskimi sejmi in sejmi strojev.

PRVI SEJEM BO V SOBOTO, 1. AVGUSTA 1992, na starem sejmišču v Škocjanu. V bodoče pa bodo sejmi vsako prvo soboto v mesecu.

SE PRIPOROČAMO!

Mini market JAVOR Muzejska 3 Novo mesto je odprt vsak dan od 7. do 21. ure, ob nedeljah in praznikih od 8. do 17. ure. Vabljeni!

WOLFCOMMERCE



SKLAD VZAJEMNE POMOČI
OBČANOV IN PODJETIJ IZ R. SLOVENIJE

Cenjene stranke obveščamo, da odslej v Novem mestu poslujejo na dveh lokacijah: Prešernov trg 3, tel.: 068/25 464 in Novi trg 1, tel.: 068/27 182 in 22 226 int. 145

...z Oami v stiski in obilju...

UGODNO! Prodamo umetno gnojilo 15:15:15 po 650 SIT/50 kg. Tel. 068-58-280, fax 58-004

Comland
računalniški inženiring d.o.o.
tel.: 068 20-437

prekllici
MARIJA TEROPŠIČ, Črešnjevc 21, Otočec, opozarjam Minko Teropšič, Črešnjevice 5, da takoj preneha z lažnimi izjavami in žalitvami in javno prekljče vse to, sicer jo bom sodno preganjala. 3230

posest

DVOSTANOVANJSKO vseljivo hišo v Sevnici, primerno za razno dejavnost, s telefonom in garažo, ugodno prodam. ☎ (061)312-351 in (061)214-791 3135
HIŠO v Novem mestu ugodno prodam. ☎ 23-170. 3247
OBNOVLJENO starejšo hišo na parceli 42 arov na Podturnu pri Trebelnem prodam. Šuštaršič, Dol. Nemška vas 11, Trebnje. 3261
HIŠO v Metliki prodam. ☎ (047)76-010. 3263
HIŠO v Šentjernej (193 m² uporabne površine) z balkonom, kletjo, garažo in sadnim vrtom (2147 m²) prodamo. ☎ (061)213-946, po 16. uri. 3264
Pred Metliko ugodno prodam vikend parcelo, 30 a. Na parceli je manjši vinograd, sadovnjak, njiva in travnik. Električna in cesta. Informacije na ☎ 068/86-117.
V ŠMARJETI prodam zazidljivo parcelo za hišo ali menjam za parcelo za vikend. ☎ (068)42-142. 3288
MONTAŽNO HIŠO Jelovica (7,5 x 7,5 m), demontirano, komplet z okni in vrati, prodam. ☎ (0608)61-801, od 7. do 14. ure. 3291

Kovinska galanterija Konček Franc



Izdelujemo opremo za trgovine in poslovne prostore kvalitetno in po konkurenčnih cenah.

Prepričajte se in nas pokličite po tel. (068) 65-278

NOVO — NOVO SIEMENS SLUŠNI APARATI s povračilom ZZZS

Pridite naglušni —
— in odidite z več življenjske radosti —
— v manj kot eni uri —
— s slušnim aparatom SIEMENS vsako sredo od 9. — 12. ure

OPTIKA Novo mesto Komandanta Staneta 12 tel. 23-110

GATTON
inf. tel. (064) 73-313 od 19.30 do 20.30

EURO 2000 d.o.o. SAMSUNG TV-AUDIO-VIDEO
37 cm, 500 DEM
51 CM, teletekst, euro AV 660 DEM
55 cm, mono, teletekst, euro AV 865 DEM
63 cm, stereo, teletekst, euro AV 1260 DEM
70 cm, stereo, teletekst, euro AV 1400 DEM

Na zalogi imamo zelo bogato ponudbo **HI-FI STOLOV, CD, VIDEOREKORDERJEV**
VSE Int. EURO 2000. Zaloška 34, Ljubljana. Tel. 061-443-342 od 9. do 13. in od 15. do 19. ure.

CVETLIČARNA »MAJA« in TRGOVINA na drobno Raka 44 vam po konkurenčnih cenah nudi rože vseh vrst, papirno galanterijo, bižuterijo ter veliko izbiro šolskega programa, med ostalimi kvalitetne zvezke s plastificiranimi platnicami.
PRIDITE IN SE PREPRIČAJTE SAMI!

V ŽUŽEMBERKU prodam parcelo, predvideno za pozidavo. ☎ 22-282.
MEŠAN GOZD prodam. ☎ 43-584.

prodam

PRODAM cerova drva (15 m³). ☎ 28-764.
RAČUNALNIK, 386SX/20 Mhz, 1MB RAM, 52 MB disk, prodam. ☎ (068)21-058. 3225
PUDLJE, pritlikave, sivosrebrne, stare 2 mesece, rodovniške, prodam. ☎ (068)87-215. 3228
NOVO PEČ za centralno ogrevanje prodam 20 % ceneje. ☎ 84-704, zvečer. 3236
SPALNICO brez omare in jogijev prodam. ☎ (068)42-620. 3237
KOBILO, staro 5 let, brejo 8 mesecev, prodam. Janez Cimermančič, Jurna vas 6, Novo mesto. 3239
OVERLOCK PFAFF - enterico, nov, nerabljen, z garancijo, ugodno prodam. ☎ (064)215-650. 3244
PRODAM (novo) cisterno za kurilno olje. Ceneje kot v trgovini. Plantan, Pra-proče 12, Straža.
KOMBINIRAN otroški voziček Tribuna, poceni prodam. ☎ (068)28-513.
KRAVO, brejo 8 mesecev, in brejo kobilo prodam. Franc Primc, Koroška vas 20, Novo mesto. 3253

AMIGA 500, 1 MB RAM, barvni monitor, miška, joystick, 200 disket s programi, prodam za 1500 DEM. ☎ (068)22-665, od 10. do 12. ure. 3258
NOVO LESENO stavbo (3,5 x 6 m) prodam. ☎ (068)47-593. 3265
ETAŽNO PEČ TVT CENTRAL 23, moped APN 4, hladilno skrinjo Gorenje 3001, vse malo rabljeno, poceni prodam. ☎ (0608)31-976. 3266
KRAVO s teletom prodam. Brulc, Vrhovo 10, Mirna Peč. 3267
BTV GORENJE s teletextom, nov, ugodno prodam ali menjam za govedo. ☎ 84-708. 3269
MALO RABLJENO KUHINJO s hladilnikom in štedilnikom ugodno prodam. ☎ (068)23-343. 3270
DOMAČE belo in črno vino ugodno prodam. Hudoklin, Brusnice 10, ☎ 85-642. 3276
MLADO KRAVO simentalke, brejo, in delovno kobilo prodam. Golob, Vel. Slatnik 15, Novo mesto. 3278
ROVOKOPAC BELTRAM, cisterno 4000 l in prikolico (5 t) prodam. ☎ 21-575. 3279
KRAŠKO OVČARKO z rodovnikom, prijazno, staro dve leti, prodam. ☎ 85-656. 3280
TRŠKOGORSKI CVIČEK poceni prodam. ☎ (068)22-958, po 20. uri. 3283
PLEMENSKO KRAVO in telico prodam. ☎ 56-423. 3286

ČASOPIS, KI VAM PRIHRANI MNOGO VEČ, KOT STE GA PLAČALI

S A L O M O N O V

OGLASNIK

VSAK ČETRTEK

OD STANOVANJ, AVTOMOBILOV... DO POSLOVNIH STIKOV IN ZAPOSILITVE

BREZPLAČNI MALI OGLASI

SLOVENSKI ŠPORTNI ČASOPIS

EKIPA

VSAKO SREDO PRINAŠA OBILICO ZANIMIVEGA ŠPORTNEGA BRANJA

HOKEJ, NOGOMET, KOŠARKA, ROKOMET, ODBOJKA, SMUČANJE, MEDNARODNI ŠPORT, REKREACIJA...

DOLENJSKI LIST

NAROČILNICA

Naročam tednik Dolenjski list. Pošiljajte mi ga na naslov

Priimek in ime: _____

Ulica in hišna št.: _____

Poštna številka in kraj.: _____

Št. osebne izkaznice: _____

OSMR TNICA

Mnogo prezgodaj je umrla naša sodelavka

ANICA PUGELJ

iz sektorja za tehnično oskrbo in energetiko

Od nje smo se poslovili v torek, 28. julija, na otoškem pokopališču. Ostala nam bo v lepem spominu.

SODELAVCI IZ KRKE, tovarne zdravil, p.o., Novo mesto

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, p.o. UREDNIŠTVO: Drago Rustja (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušič-Gornik, Anton Jakše, Mojca Leskovšek-Svete, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj (urednik Priloge), Pavel Perc in Ivan Zoran.

IZHAJA ob četrkih. Posamezna številka 60 tolarjev; naročnina za 3. trimesečje 690 tolarjev; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. 1.380 tolarjev; za tujino letno 40 USD ali 70 DEM oz. druga valuta te vrednosti.

OGLASI: 1 cm za ekonomske oglase 950 tolarjev, na prvi ali zadnji strani 1.900 tolarjev; za razpise, licitacije ipd. 1.100 tolarjev. Mali oglas do deset besed 600 tolarjev, vsaka nadaljnja beseda 60 tolarjev.

ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB - Dolenjska banka, d.d., Novo mesto).

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: uredništvu in računovodstvu (068) 23-606, 24-200; ekonomska propaganda, naročniška služba in fotolaboratorij 23-610; mali oglasi in zahvale 24-006; telefaks 24-898.

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja (št. 23-92) ministrstva za informiranje Republike Slovenije spada Dolenjski list med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 odst.

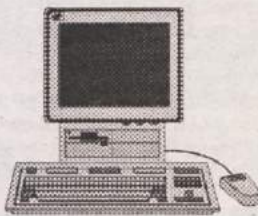
Časopisni stavki, preloim in filmi: Grafika Novo mesto, p. o. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

FINET, d.o.o.
Ulica brigad 49
68000 NOVO MESTO
Telefon: (068)26-856

akcijska prodaja

Računalnik GRAFIC JUNIOR ENGINE

osnovna plošča 80386SX-25Mhz
2 Mb RAM
52 MB Quantum trdi disk
1.44 Mb Floppy disk
VGA grafična kartica
VGA monokromatski monitor
Slimline ohiše
I/O port
Cherry tipkovnica
Logitech miška
inštalacija SLO znakov za WINDOWS 3.1 in DOS 5.0



Cena: 110.000,00 SIT

DISKONTNA PRODAJA DISKET BASF EXTRA

BASF 3.5"	720 KB	130 SIT
BASF 3.5"	1.4 MB	220 SIT
BASF 5 1/4"	360 KB	80 SIT
BASF 5 1/4"	1.2 MB	135 SIT



TRGOVINA IN PROIZVODNJA d.o.o.

tel. centrala: 0608/65-701

na poti v novo razvojno obdobje vabi k sodelovanju kreativne sodelavce

KOMERCIALISTE za vodenje del na področju trženja in marketinga

Od kandidatov pričakujemo:
— najmanj višješolsko izobrazbo
— pasivno znanje vsaj enega tujega jezika
— 3 leta delovnih izkušenj na področju trženja
— vozniški izpit B kategorije

Ponujamo:
— osebno uveljavitev ter neposreden vpliv na delovne uspehe
— zahtevno in zanimivo delo
— možnost zaposlitve za nedoločen čas

Kandidate, ki bodo ustrezali navedenim pogojem, bomo vabili na razgovor.
Če vas ponudba zanima, pošljite pisne prijave z ustreznimi dokazili v 8 dneh po objavi oglasa na naslov: Agrariacommerce, proizvodnja in trgovina, d.o.o., Cesta prvih borcev 42, Brežice.

dolenjka novo mesto

Trgovsko podjetje na debelo in drobno
p.o. Novo mesto
68001 NOVO MESTO, Glavni trg 23

objavlja prosto delovno mesto

MESAR — SEKAČ

Pogoj: končana poklicna šola smeri mesar

Delovno razmerje se sklone za nedoločen čas, s trimesečno poskusno dobo.
Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite na gornji naslov do vključno 7. 8. 1992. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po objavi.

OBVESTILO

Zavarovalnica TILIA d.d. Novo mesto, v sodelovanju s Svobodnim sindikatom pri Zavarovalnici nudi svojim zavarovancem posebne ugodnosti pri nakupu premoga:

- sprejemljive cene in
- brezobrestno obročno plačevanje na 3 obroke

Z ugodnostmi in njihovimi pogoji so seznanjeni vsi predstavniki sindikalnih organizacij svobodnih sindikatov podjetij, vse informacije pa dobite na sedežu Zavarovalnice TILIA v Novem mestu, Cesta herojev 1, telefon 22-152, interna številka 21.

Z zavarovalno polico
in člansko izkaznico
Zveze svobodnih sindikatov se živi ceneje!

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustil

FRANC KEŠE

iz Brestanice

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom in zaposlenim v Elektrarni Brestanica, ki so pokojnika spremili na zadnji poti in mu darovali cvetje. Posebna zahvala govorniku Mirku Avsanaku, gasilcem, pevcem in g. župniku za opravljen obred.

Žalujoci: sinova Janko in Niko z družinama

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je zapustil dragi oče, stari oče in dedek



FRANC VIDMAR

ključavničar
iz Naklega 1/a pri Črnomlju

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in vaščanom Rožič Vrha, Radin in Tuševega Dola, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih, darovali cvetje in ga pospremili v tako velikem številu k zadnjemu počitku. Še posebej se zahvaljujemo gasilskemu društvu Rožič Vrh, Radine, Tolčji Vrh in Mavrlen ter godbi na pihala. Hvala tudi gospodu dekanu za ganljive poslovilne besede in lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: vsi njegovi, ki so ga imeli radi

ZAHVALA

Posloveli smo se od naše drage mame, sestre in tete

MARTINE VOVK

iz Novega mesta

Hvala vsem, ki ste bili med njeno dolgo in hudo boleznijo z nami.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, babice in prababice



LEOPOLDINE KAPŠ

Ul. Maksa Henigmana 13
Dolenjske Toplice

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za izraze sožalja in darovano cvetje. Zahvala tudi zdravniškemu osebju in terne bolnice Novo mesto in g. župniku Kavčiču za lepo opravljen obred. Vsem, ki ste jo spremlili na njeni zadnji poti, prisrčna hvala.

Vsi njeni!

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi ata, stari ata, brat in stric



JOŽE ŽAGAR

iz Češnjic pri Trebelnem 23

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom, znancem ter vsem, ki ste nam pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojnega pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala LD Trebelno, govorniku za poslovilne besede ter vsem navzočim lovskim družinam. Zahvala tudi pevcem in g. župniku za opravljen obred.

Žalujoci: vsi njegovi

Krajevna skupnost MOKRONOG

razpisuje dela in naloge »hišnika« v domu »Svobode« Mokronog.

Družinsko stanovanje zagotovljeno v domu.
Pismene ponudbe sprejemamo do 15. 8. 1992.
Informacije po telefonu 49-015.

Srednja ekonomska šola Novo mesto, Ulica talcev 3a,

objavlja prosta delovna mesta:

- učitelja angleškega jezika
- učitelja nemškega jezika
- učitelja slovenskega jezika za določen čas (polovična učna obveznost)

Kandidati naj pošljejo prijave z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Srednja ekonomska šola, Novo mesto, Ulica talcev 3a.

SREDNJA ŠOLA KRŠKO
Hočevarjev trg 1
68270 KRŠKO

ponovno razpisuje za šolsko leto 1992/93 naslednja delovna mesta:

- 1.) za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
— učitelja praktičnega pouka — inženir elektrotehnike-elektronik z najmanj tremi leti ustreznih delovnih izkušenj;
- 2.) za določen čas, s polnim delovnim časom
— dveh učiteljev elektrotehniških predmetov — dipl. ing. elektrotehnike-elektronik;
- 3.) za določen čas, s polovičnim delovnim časom
— učitelja matematike — profesor matematike
— učitelja strojnih predmetov — dipl. ing. strojništva.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh po objavi razpisa. O izbiri kandidatov bodo prijavljeni obveščeni v 15 dneh po poteku razpisnega roka. Začetek dela za vse bo 1. septembra 1992.

V SPOMIN

*Minilo je leto, ostal je spomin,
ki živ je ves čas in vzrok bolečin.
Če želja srca bi se meni spolnila,
skupaj v zemlji bi črve hranila.*



Minilo je leto neskončne praznine in bolečine, kar smo izgubili našo ljubo mamo

MARIJO SINTIČ

roj. Hren

Vsem, ki se je spominjate in ji na njen prerani grob prinašate cvetje in svečke, iskrena hvala.

Vsi njeni: Božo, Božena, Marjan
Ljubljana, Novo mesto, 3. 8. 1992

ZAHVALA

V 84. letu nas je nenadoma zapustila naša draga mama, babica, prababica in teta

MARIJA JUNKAR

iz Drče pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in vaščanom, ki so nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Najlepša hvala gospodu župniku za lepo opravljen pogrebni obred.

Vsi njeni

Anica Benčina



Vsaka upokojitev pomeni prekinitve dolgoletnih navad in v človeku vzbuja mešane občutke in celo strah pred novim, drugačnim načinom življenja. Anica Benčina, donedavna ravnateljica ribniške Osnovne šole dr. Franceta Prešerna, takšnega strahu ne pozna. Prizna sicer, da se ji bo v jeseni, ko se bo pričel pouk, morda nekoliko stožilo po šoli, vendar cela vrsta načrtov, ki jih ima, govori o tem, da kriza, kot ji pravi sama, ne bo prehuda. Branje, ročno delo, vrtnarjenje in še kaj, kar rada počne, a ji je za to vedno zmanjkovalo časa, ji bo poleg vsakodnevnih gospodinskih opravil in skrbi za moža, sina in hčer zapolnilo življenje. Prepričana je, da ji dela ne bo zmanjkalo.

Anico pa v Ribnici poznajo mnogi in le zato, ker je v ribniški osnovni šoli vrsto let poučevala matematiko, bila zadnja štiri leta ravnateljica, še pred tem pa pomočnica ravnateljice, ampak tudi zato, ker je domačka. Odkar si je pred 24 leti ustvarila družino, živi sicer v Hrovači, drugače pa je doma iz Goriče vasi. Anica danes pravi, da je največja dota, ki jo da človeku kmečka družina, iz katere izhaja tudi sama, pravilen odnos do dela in sposobnost, da se

zna človek razveseliti, kadar opravi kakšno stvar. Anica je takšna, hkrati pa je to tudi tisto, kar pogreša pri današnji mladini.

Kot najmlajšemu otroku v številni družini ji študij sprva ni bil namenjen. V nižjo gimnazijo, ki jo je obiskovala v Ribnici, je lahko šla šele po posredovanju svoje takratne učiteljice. Vse pa se je spremenilo, ko ji je v drugem letniku nižje gimnazije umrl oče. Takrat je postalo jasno, da bo ostala doma njena najstarejša sestra.

Želja, da bi postala zobozdravnica, se je Anica zaradi dolžne študija odpovedala. Za matematiko in fiziko pa se je odločila predvsem zato, ker sta to naravoslovni smeri, ki nista pod vplivom nobene ideologije. Ta njena želja dokaj zgodaj izražena osebna lastnost ideološke neopredeljenosti pa je danes jasno razvidna tudi iz njene strankarske neopredeljenosti.

Po končanem študiju je 10 let službovala v Ljubljani. Živela je skupaj z mamo, s katero sta si bili zelo blizu. Prav mati, ki je Anico rodila v svojem petdesetem letu, pa je bila tista, ki je svojim otrokom vcepila željo po znanju in študiju. Tudi vzgoja v duhu očetovega načela, da »svojih otrok ne bo vzgajal s kolom«, je prispelala k temu, da je postala dobra pedagoginja, ki je v osprejše vedno postavljala otroka in njegov interes. Ni bila malenkostna in učenci so to, čeprav po svoje, vendarle znali ceniti. O uspešnosti svojega neavtoritativnega pristopa k otrokom nehote najbolj zgovorno pove sama, ko pravi: »Čeprav sem učila matematiko, ki ni najbolj priljubljen predmet, nikoli nisem imela občutka, da se otroci ne bi radi učili. Anica je bila učiteljica, kakršni bi morali biti vsi učitelji. Je dober človek in rada ima otroke. M. LESKOVŠEK-SVETE



Nagrade za pravočasne plačnike

Torbica in plesni tečaj v Podgrad

NOVO MESTO — Tretej in zadnji nagrado naše nagradne igre za redne plačnike naročnine v 3. trimesčju je v tork zjutraj iz kupa plačnih položnic potegnil naš štipendist Gašper Lubej, ki med počitnicami okuša težave in lepote novinarskega poklica. Srečo je namenil Ivanu Gazvodi iz Podgrada 16, ki je na Dolenjski list naročen že 29 let. Nagrade, lepe usnjene ženske torbice in dve kart za plesne tečaje za otroke ali odrasle, bodo bolj kot on veseli ostali člani družine, nagradjenca pa vseeno vabimo v naše uredništvo, kjer ga čaka nagrada.

To je prispevala turistična poslovalnica MANA, ki vabi na plesne tečaje (pričeli se bodo septembra) tudi vse ostale, nanje pa se lahko prijavite že od sredine avgusta v njihovi poslovalnici na Partizanski 7 v Novem mestu. Do naslednje nagradne igre vam želimo manj vroče dopustniške dni.

POČITNIŠKI TENIS ZA OTROKE

ŠMARJEŠKTE TOPLICE — V tukajšnjem zdravilišču pripravljajo od ponedeljka, 3. avgusta, do petka, 7. avgusta, šolo tenisa. Aktivnega preživljanja prostega časa bodo gotovo veselili šolarji, ki bodo 12 šolskih ur tenisa pod strokovnim vodstvom lahko združili s kopanjem v bazenu, poskrbljeno pa bo tudi za malico. Cena tenisa šole, vključno s karto za kopanje in malico znaša 2.700 SIT.

Edinstvena najdba na Marofu

Pri izkopavanju prazgodovinskega grobišča na Kapiteljskih njivah so našli bronasto zajemalko, edino doslej na Slovenskem - Grobišče je med največjimi

NOVO MESTO — Na Kapiteljskih njivah na Marofu potekajo obsežna izkopavanja prazgodovinskega grobišča. Ekipa pod strokovnim nadzorom arheologa Boruta Križa z Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine je v petih mesecih, kolikor trajajo od lanskega leta naprej izkopavanja, odkrila 50 grobov s keramičnimi žarami in ka-

kih 100 skeletnih grobov, kar potrjuje predvidevanja, da gre za enega največjih prazgodovinskih grobišč na Slovenskem.

Arheolog Križ pravi, da gre za zelo staro grobišče z začetki pokopov v 9. stol. pred n.š., zadnji pokopi pa so bili v 3. stol. Najstarejši del grobišča sodi v ob-

dobje, ki ga arheologi imenujejo pozna bronasta doba ali kultura žarnih grobišč. Zanj je značilno sežiganje pokopnika in shranjevanje pepela v keramičnem žaru. Zgornji deli žar so zaradi oranja uničeni. Po kakšnih 150 letih od nastanka grobišča ni bilo več žarnih pokopov, ampak začno pokojnike pokopavati v krsti, to so tako imenovani skeletni grobovi. Žgani grobovi imajo malo prdatkov, medtem ko jih je v skeletnih več. »Gre za značilne najdbe: v moških grobovih je predvsem železno orožje, v ženskih pa nakit iz stekla, bron in jantarja,« pravi Križ. »Do zdaj smo našli veliko lončenih posod in nekaj bronastih, od pomembnejših najdb pa velja omeniti predvsem situlo, ki smo jo izkopali že lani, zdaj pa je v Mainz na restavriranju, in letošnjo najdbo, bronasto zajemalko s 60 cm dolгим ročajem. Takih najdb je zelo malo, zajemalke pa v Sloveniji še niso nikjer izkopale. Najdbe te vrste so sicer znane z izkopavanj v Italiji: gre za etruščansko delo, k nam prišlo kot uvoz.«

Izkopavanja bodo nadaljevali do konca septembra oziroma dokler ne bo izkopana vsa njiva, kjer je zdaj zaradi intenzivne obdelave zemlje in oranja prihajalo do poškodb plitvejših prazgodovinskih grobov.

M. MARKELJ



PRAZGODOVINA NA KAPITELJSKIH NJIVAH - Arheološka izkopavanja na Kapiteljskih njivah v Novem mestu potrjujejo, da gre za eno največjih prazgodovinskih grobišč v Sloveniji. (Foto: MiM)

Ko je po Krki vozila »ladja«

Ratajev Viktor ima čoln prav takšne oblike

DOLENJA VAS PRI ŠENTPETRU — Most v Šentpetru pri Novem mestu so zgradili pred štirimi desetletji, prej pa je šmihelsko in šentpetersko farno povezovala »Ladja«. Tako so prebivalci Dolenje vasi, Gumberka, Rateža in iz nekaterih vasi na desni in levi strani Krke imenovali svoj veliki čoln, ki je nankrat lahko prepeljal do 30 ljudi ali par konj z vozom vred. Ladja je imela obliko današnjega čolna s Krke, le na svojem zadnjem delu je imela zanimivo napravo za pogon namesto vesel. Lopatice na dveh mlinških kolesih si pogajal ročno preko vzvoda, zadaj pa je bilo krmilo, kot nekakšen rep. Iz desnega na levi breg je ladja vozila le nekaj deset metrov nižje od današnjega mostu. Pristanišči na obeh straneh pa sta še dandanes vidni.

Ratajev Viktor iz Dolenje vasi se zadnjih brodarjev še dobro spominja. »Vidic, Molan in Gričar so bili najstarejši brodarji, Ratajev Ivan iz Šentpetra pa je ladjo upokojil. Vozili so ob vsakem času; v času hude zime ali takrat, ko je bila Krka visoka in deroča. Največ

smo se vozili v šolo in zaradi ladje niti en dan nismo manjkali,« se spominja Viktor. »Ljudje so prevoz s čolnom plačevali z vinom, žitom, kruhom in drugimi dobrotami. Čolnarji nikdar niso zahtevali denarja. Včasih se je zgodilo, da se je naredila noč, ko so se potniki vračali iz vinogradov v Trški gori ali iz gostilne. Brodarja so le glasno poklicali in že se je slišal rešilni mlinček,« pripoveduje in doda, da ladja nikoli ni bila v nevarnosti, da bi se prevrnila. Prav zato, da vsa ta zgodovina »šentpeterske ladje« ne bi šla v pozabo, je Ratajev Viktor pri sinu brodarja Gričarja dal izdelati prav tak čoln, le da je njegova velikost v mejah normalnega čolna. Danes s tem čolnom, ki ga tako kot »ladjo« poganja s kovinskimi lopaticami, ob bregu Krke nabira zdravilna zelišča za čas, ko bo njegova živina v hlevu zbojela.

J. PAVLIN

SREČANJE HARMONIKARJEV V ZABUKOVJU

ZABUKOVJE — Prosvetno društvo Alojz Kolman-Marok in aktiv mladih kmetov iz Zabukovja priredita v nedeljo, 2. avgusta, ob 15. uri pri lovski koči v Zabukovju tradicionalno srečanje harmonikarjev. Harmonikarji se lahko pripravijo uro pred srečanjem, po katerem bo na veselici poskrbel za prijetno razpoloženje še ansambel Braneta Klavzarja.

ZMAGOVALCA PORTOROŽA V KANDIJI

NOVO MESTO — Na vrtu hotela Kandija bosta jutri zvečer, 31. julija, ob 19. uri nastopila pevca Janez Benčina Benč in Tomo, zmagovalca strokovne žirije Melodije morja in sonca v Portorožu. Vabljeni!

Halo, tukaj je bralec »Dolenjca«!

Marke za invalidsko penzijo — V zdravstvenem domu te prvi sprejme pes — Ne maramo lakirnice — Ni plačal, a se je prvi peljal — Vem, kje so moje marke!

Čas dopustov in dejstvo, da je bil ta četrtlet na Dolenjskem tudi doslej najbolj vroč dan v letošnjem letu, se pri telefoniranju ni kaj dosti poznalo. Bralka iz Črnomelja je poklicala v imenu delavk tovarne Beti. Dodatno ogrela jih je njihova nekdanja sodelavka Anica Joh, ki da se sama hvali, kako je s 3000 markami podkupila komisijo in dobila invalidsko penzijo. »To bo najbrž držalo, saj Anica v vseh letih nikoli ni imela zdravstvenih težav še manj pa je tožila nad bolečinami v križu. Sedaj pomaga svojemu sinu v trgovini in zanjo ni nič pretežno,« je bilo slišati v slušalki. Pa smo poklicali Anico Joh v Črnomelju. Govorili smo s taščo, ki ima enak priimek in ime. »Babje čenče so hudič,« je rekla, »nevoščljivost ne pozna meja. Anica je stara 46 let in ima že 30 let delovne dobe. Od svojega 15. leta gara in je zaslužila tisto, kar je dobila. O kakšni podkupnini ni vredno izgovarjati besed. Anica je hudo bolna,« je o svoji snahi povedala 70-letna žena.

Klicala je tudi Marija Kovačič iz Novega mesta. Povedala je, da že nekaj časa obiskuje Zdravstveno postajo v Šentjerneju. To ne bi bilo nič posebnega, če ne bi bil vmes velik pes. Mrcina oblaja in ovoha vsakega pacienta, otroke v čakalnici pa spravlja v jok. Spet smo poklicali na Zdravstveno postajo in prijazna sestra nam je povedala, da je informacija točna. V naši hiši sta tudi dve zasebni stanovanji in v enem imajo

tudi tega nesrečnega psa. Našo direktorico dr. Tatjano Gazvoda smo na to že nekajkrat opozorili, pa še do danes ni nič urejenega. Morda bodo pomagali v inšpekcijskih službah,« je bilo kot klic na pomoč slišati od dežurne sestre.

Klicala nas je tudi občan iz KS Kandija-Grm. Močno ga zanima gradnja Revozove lakirnice v Žabji vasi. Sprašuje se, kje so ekologi in Zeleni, da nič ne ukredujejo in dovolijo, da bo nova tovarna dodatno onesnaževala ta del mesta in morda še dolino Krke. Predlagala, naj bi se pred tovarno zbrali vsi prizadeti in s transparenti in še kako drugače opozorili na to »nesrečo«.

Telefoniral je eden, zgražajo pa se vsi vaščani šentjernejske vasi Groblje. Pred dnevi so položili asfalt v to vas in za to vsi razen Ernesta Koligarja prispevali po 18.000 tolarjev. Slednji kljub lepi plači in štirim zaposlenim pri hiši tega zneska ni poravnal, s svojim opлом pa se je kot prvi zapeljal po svežem asfaltu.

Študentki iz Vavte vasi redno v nos policisti in tisti, ki so v tem kraju postavili table, ki dovoljujejo avtomobilom le »pešačenje« s 40 kilometri na uro. Če voziš tako počasi, ljudje mislijo, da se ti je pokvaril avto. Prejšnji teden je bilo to kar nekaj policijskih kontrol, in če si vozil nekaj kilometrov hitreje, je sledila kazenska, meni oškodovana študentka. Policajem in prometnim strokovnjakom pa je prva tudi varnost šolarjev, ki se gibljejo v tem omejenem prostoru.

Poklican nas je tudi J. P. iz Žužemberka in nam povedal, da je pred dnevi od žužemberškega trga do »ovinkov« izgubil večjo vsoto denarja. Za najditeljico svoje torbice ve, zato ga po tej poti prosti, naj na krajevni urad vrne 80 odstotkov, ostalo pa obdrži zase. Tako bo lahko spal z mirno vestjo.

Zabojnike za odvoz smeti je novomeška Komunala namestila že v slehernem zaselku v novomeški občini. Povsod so se s takim načinom odvoza odpadkov nekako sprijaznili, le v šentjernejski in orehovški fari je še čutiti odpor. »Ljudje zabojnike prevračajo v jarke,« nam je sporočil eden od odgovornih delavcev Komunale. Odvili so 26 koles na zabojnikih. Če ne drugače,

naj tudi po tej poti zvedo, da voziček velja 28.300 tolarjev, odvito kolo pa 3500 tolarjev. Komunala ne bo popustila, saj je preveč črnih odlagališč. Z vodstvom krajevne skupnosti so se že dogovorili, da bo cena za odvoz smeti na tem koncu nekaj manjša, kar velja tudi za ostala kmečka gospodinjstva. J. P.

ŠPORTNO-EKOLOŠKI TABOR V PRELESJU

ČRNOMELJ — Od 25. julija do 5. avgusta poteka v Prelesju športno ekološki tabor, ki ga je organiziral Windsurfing klub Črnomelj. Na taboru bodo predstavili nekatere nove možnosti preživljanja prostega časa, ki jih nudita dolina Kolpe in območje Kočevskega Roga, čistili in urejali bodo obrežje nad jezom, čolnarili, ribarili, se kopali in se pogovarjali o tem, kako Kolpo obdržati čisto.

ETNOLOŠKI RAZISKOVALNI TABOR

ŠENTRUPERT — Od jutri, 31. julija, pa do 10. avgusta bo tu etnološki študentski raziskovalni tabor Šentrupert '92, prvi te vrste. Za to območje so se odločili, ker so leta 1961 tu organizirano raziskovale Orlove terenske ekipe iz Etnografskega muzeja v Ljubljani. Po več kot 30 letih se etnologi ponovno vračajo na isti teren. Organizator je občina Trebnje, ki zagotavlja denar, strokovno pomoč pa nudi Slovensko etnološko društvo. Na taboru bo okoli 20 študentov višjih letnikov etnologije, sodelovali pa bodo še etnologi iz Dolenjskega muzeja, Slovenskega etnografskega muzeja, s Filozofske fakultete in iz Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto, ki nosi glavno breme. Udeleženci tabora bodo raziskovali ljudsko stavbarstvo, nošo s poudarkom na pričeskah, ljudsko umetnost, socialno in poklicno strukturo prebivalstva v Šentrupertu, življenje kajnzencev na Dobu, ljudsko obrt itd. Ob koncu tabora bodo predstavili rezultate raziskav širši javnosti, ob koncu leta naj bi izšla posebna publikacija, v kateri bodo povezali rezultate letošnjih raziskav z raziskavami Orlovih terenskih ekip.

KLIC V SILI

NOVO MESTO — Ta četrtlet bo med 19. in 21. uro na vaš klic po telefonu 23-304 čakala pedagoginja Marija Gabrijelčič.

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralec. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Priluhnil nam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličete nas lahko vsak četrtek zvečer, med 20. in 21. uro na naš telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad priluhnil.



LADJA KOT ČOLN — Prav takšen čoln, le nekajkrat večji, je pred štirimi desetletji povezoval desni in levi breg Krke pri Šentpetru. Viktorju Rataju je lep spomin na tiste čase. (Foto: J. P.)



KURENTI, LAVFARJI, PRFORCENHAVS — V okviru sobotne tradicionalne prireditve Kostanjeviška noč je Prforcenhavs, ki ga poznamo iz pustnih norčij, pripravil prvo srečanje slovenskih pustnih skupin. Vabilu so se v vsej svoji pustni odpravi odzvali markovski kurenti, cerkniški lavfarji in mozirski pustaki. Vsi skupaj so sedli za okroglo mizo skupaj z emologom dr. Janezom Bogatajem in namestnico ministra za turizem Natašo Pobega ter predstavili svoje probleme, ki so predvsem finančne narave. Dr. Bogataj je menil, da je potrebno tako ali drugače obdržati vsa pristna stara pustna izročila in navade. Slikoviti je bil večerni sprevid vseh sodelujočih skupin, godbe na pihala in kostanjeviških mažoret. Na tisoče ljudi pa se je zbralo na mostu in prireditvenem prostoru že v nočnih urah, ko so na Krki lahko pozdravili »beneško noč na Krki« s 13 okrašenimi čolni in velikim splavom na čelu s prezidentjem Prforcenhavs. Prireditve je zatem na zabaviščnem vrtu v režiji gostinstva Žolnir trajala do jutra, višek pa je dosegla malo pred polnočjo z bogatim ognjemotom. (Foto: J. Pavlin)

Lestvica narodnozabavne glasbe

Studia D in Dolenjskega lista

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado ZALI DOBOVŠEK iz Boštanja. Nagradjenki čestitam!

Lestvica je ta teden takšna:

- 1 (3) Lepa naša domovina - ANS. SLOVENIJA
- 2 (2) Ti nisi taka - FANTJE Z VSEH VETROV
- 3 (1) Pleničke je prala - ANS. JOŽETA ŠUMAHA
- 4 (5) Cvet pod planinami - ANS. NAĞELJ
- 5 (4) Oče, voščimo ti - ALFI NIPIC IN NJEGOVI MUZIKANTI
- 6 (8) Po Dolenjski - PETER FINK
- 7 (6) Lojtrca - PIHALNI ORK. TREBNJE
- 8 (7) Spet smo se skupaj zbrali - ANS. BR. POLJANŠEK
- 9 (-) Gorjuški stric - SLOVENSKI KVINTET
- 10 (9) Pri plavalasi Katrci - TRIO SVETLIN

Predlog za prihodnji teden: Moja zidanica - ANS. LOJZETA SLAKA

KUPON 5,31 Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto